Modum kommune

ØKONOMIPLAN 2023-2026

BUDSJETT 2023

Rådmannens forslag

Vi strekker oss lenger!

BUDSJETT 2023 – ØKONOMIPLAN 2023 -2026

1. INNLEDNING 2
2. FORUTSETNINGER OG HOVEDTREKK 7
   2.1 Økonomiske utviklingstrekk 7
   2.2 Statsbudsjettet 7
   2.3 Modum kommune 10
   2.4 Driftsbudsjettet 13
   2.5 Sektorene 17
3. SENTRALADMINISTRASJON 20
   3.1 Mål for sentraladministrasjonen 20
   3.2 Sektorens driftsramme 21
   3.3 Tjenesteområdenes drift 22
4. UNDERVISNINGSSEKTOR 26
   4.1 Mål for undervisningssektoren 26
   4.2 Sektorens driftsramme 27
   4.3 Tjenesteområdets drift 28
5. HELSE- OG SOSIALSEKTOR 33
   5.1 Mål for helse- og sosialsektoren 33
   5.2 Sektorens driftsramme 34
   5.3 Tjenesteområdenes drift 37
6. KULTURSEKTOR 40
   6.1 Mål for kultursektoren 40
   6.2 Sektorens driftsramme 41
   6.3 Tjenesteområdenes drift 42
7. TEKNISK SEKTOR 48
   7.1 Utviklingsmål for teknisk sektor 48
   7.2 Sektorens driftsramme 50
   7.3 Tjenesteområdenes drift 50
8. INVESTERINGER 56
   8.1 Sentraladministrasjonen 57
   8.2 Undervisning 58
   8.3 Helse og sosial 59
   8.4 Teknisk 59
   8.5 Finansiering 62
9. RÅDMANNENS FORSLAG 65

Vedlegg:

1. Talldel rådmannens forslag
2. Budsjett for tilsyn og kontroll 2023
3. Endring betalingssatser
4. Gebyrregulativ teknisk sektor
5. Mål i økonomiplanperioden
6. Budsjettpremisser

1. INNLEDNING

Rådmannen legger med dette fram sitt forslag til budsjett for Modum kommune for 2023 og økonomiplan for perioden 2023-2026.

Også de kommunale budsjettene er preget av urolige og usikre tider i Europa. Den høye flyktningestrømmen kan forventes å fortsette også i 2023. Prisveksten på varer og tjenester er høy, og både penge- og finanspolitikken brukes for å begrense inflasjonen.

Modum kommunes økonomiske rammer oppleves som stramme. Samtidig er det behov for å tilpasse tjenestetilbudet til endrede behov i befolkningen og å sikre utvikling i tråd med kommuneplanens målsetninger. Tydelige prioriteringer er viktig for å sikre økonomisk bærekraft i årene fremover.

Rådmannens budsjettforslag innebærer et netto driftsresultat ligger på knapt 1,2 prosent. Dette er innenfor kommunens vedtatte måltall, men lavere enn nasjonale anbefalinger. I sammenligning med andre kommuner ser vi at Modum ligger lavt både på driftsresultat og reserver på disposisjonsfond. Statsforvalteren understreker at urolige tider øker behovet for å ha buffere for å takle svingninger, både på inntekts- og utgiftssiden.

På investeringssiden er det ønsker og framtidige behov godt utover det som er innarbeidet i forslaget til økonomiplan. Dette gjelder eksempelvis investeringer innen skolebygg og eldreomsorg. Det legges opp til politiske prosesser for å avklare prioritering og finansiering.

I budsjettforslaget er det gjort følgende prioriteringer:

- For å sikre god allmennlegetjeneste er det satt av midler i tråd med kommunestyrets vedtak. Dette er tiltak godt utover det som kom av styrkinger i forslag til statsbudsjett.

- Rehabiliteringstilbudet flyttes fra lokaler på Frydenberg.

- Økt bosetting av flyktninger følges opp med gode kommunale tjenester. Det budsjetteres med økte tilskudd og egen reservepost til dette formålet.

- Lånekostnader for investeringslån budsjetteres med 10 mill. kr mer enn i 2022, blant annet som følge av kraftig økning i rentesatser.

- Satsing på digitalisering fortsetter. Det iverksettes tiltak i tråd med kommunens digitaliseringsstrategi og strategi for velferdsteknologi. Driftsbudsjettet styrkes med ytterligere 2 mill. kr. Digitalisering av byggesaksarkivet fortsetter.

- Det foreslås en bevilgning på 500 000 kr for å styrke arbeidet med frivillighet.

- Det foreslås en bevilgning på 500 000 kr for å styrke arbeidet med en miljø- og klimavennlig kommune.

På investeringssiden er følgende prosjekter prioritert

- I tråd med handlingsplan for investeringer i vann og avløp, budsjetteres det med midler til ny reservevannforsyning, til oppgradering av Bårud renseanlegg og opptrapping i utskifting av ledningsnett - med til sammen 239,1 mill. kr i planperioden Investeringene innen vann og avløp vil finansieres gjennom økte gebyrinntekter.

- Det settes av ytterligere 75 mill. kr til lokaler for Familiens hus.

- Spørsmål om skolebygg og framtidig skolestruktur må avklares, og det er ikke satt av midler til dette i forslag til økonomiplan.

Mål og satsingsområder for planperioden

FNs bærekraftsmål ligger til grunn for kommunale planer og kommuneplanens samfunnsdel.

I kommuneplanens samfunnsdel har vi valgt følgende satsingsområder for Modum kommune:

Under hvert av satsingsområdene er det overordnede veivalg med strategier.

Satsingsområdene viser retning for langsiktige satsinger. Prioriteringer i økonomiplanen innen disse områdene skal bidra til å nå kommunens målsettinger. I dette dokumentet gjøres det rede for strategier/veivalg som vil ha ekstra fokus i denne perioden, og hvilke tiltak som er innarbeidet allerede i budsjett for 2023. I budsjettforslaget er det innarbeidet mål knyttet til satsingsområdene i kommuneplanen, samt for tjenestetilbudet. I årsmeldingen vil det bli rapportert på måloppnåelse.

Aktivt deltagende liv

Strategi/veivalg:
Trygg og god oppvekst
Jobbe forebyggende
Aldersvennlig lokalsamfunn
Frivillig engasjement
Styrket tilknytning til arbeid

Tiltak i 2023:
Samlokalisering av Familiens hus
Kommunedelplan for oppvekst legges fram for politisk behandling etter høringsperioden
Plan for framtidas eldreomsorg ferdigstilles
Styrke satsing på e-helse og velferdsteknologi med 1 mill. kr.

Måleindikatorer

Redusere andel barn som lever i fattigdom

Noen barn vokser opp i familier med dårlig økonomi og opplever at de ikke har like gode muligheter som andre.
Kommunen skal bidra til at alle barn, uavhengig av inntekt, kan få en god oppvekst. Samtidig bør det arbeides for å redusere andelen barn som lever i fattigdom.

Barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt,%	2017	2018	2019	2020
Modum	13,5	12,9	13,3	12,8
Landet	10,7	11,3	11,7	11,7

(Kilde Bufdir, statistikk for 2020 er siste tilgjengelige tall)

Mål: Lavere andel barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt.

Frafall fra skole og yrkesliv skal reduseres

Andel uføretrygdede 18-67 år	2018	2019	2020	2021
Modum	13,0	13,5	14,1	14,4
Landet	10,1	10,5	10,6	10,7

(Kilde SSB)

I Modum er en høyere andel av befolkningen uføretrygdede sammenlignet med landsgjennomsnittet, og det har vært en kraftig økning de siste åra. Vi ser en mer moderat økning nasjonalt.

Mål: Andel uføretrygdede skal reduseres.

Økt attraktivitet

Strategi/veivalg:
Økt attraktivitet for unge og yrkesaktive mennesker
God næringsutvikling
Bærekraftig tjenesteutvikling – opprettholde økonomisk handlefrihet

Tiltak i 2023:
Vedta og følge opp boligplan
Øke bredbåndstilgang for Modums innbyggere
Utarbeide handlingsplan for næringsutvikling
Utrede skolestruktur
Utrede eiendomsskatt

Måleindikatorer

Kommunebarometeret

Kommunebarometeret er en sammenligning mellom kommuner. Modum har de senere år hatt god utvikling på plasseringer:

Plassering i	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Modum	317	220	163	92	61	71

Mål: Plassering bedre enn nummer 50 i Kommunebarometeret innen 2026.

Sysselsetting

Sysselsatte med	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
-bosted i Modum	6827	6926	6737	6885
-arbeidssted i Modum	5736	5913	5756	5717

Mål:
Økt antall sysselsatte med bosted i Modum.
Økt antall sysselsatte med arbeidssted i Modum.

Miljø- og klimavennlig kommune

Strategi/veivalg:
Redusert klimautslipp i kommunen
Sikre innbyggere tilgang til rent drikkevann og godt avløpssystem

Tiltak i 2023:
Klimaplan for Modum legges fram for politisk behandling
Styrke satsing på miljø- og klimavennlig kommune med 500 000 kr.
Investeringer i Bårud renseanlegg, reservevannskilde og ledningsnett.

Måleindikator:
Måleindikatorer fastsettes som del av klimaplan.

Dialog og samarbeid

Strategi/veivalg:
Økt dialog og samhandling med innbyggere, næringsliv, frivillig sektor og andre

Tiltak i 2023:
Utarbeide frivilligstrategi
Bevilger 500 000 kr for å styrke samarbeidet med frivillige.

Vikersund 31. oktober 2022

Aud Norunn Strand
Rådmann

2. FORUTSETNINGER OG HOVEDTREKK

2.1Økonomiske utviklingstrekk

Det er krig i Europa, og utviklingen fremover er usikker. Russlands aggressive angrep på Ukraina påvirker hele Europa, og Russland benytter stopp i gasstilførselen som et økonomisk pressmiddel for å ramme europeiske forbrukere. Prisveksten på varer og tjenester er høy, og energikrisen på kontinentet gir rekordhøye strømpriser. Norge har innført strømstøtte-ordninger, vi har tatt imot mange mennesker på flukt, og vi ruster opp forsvar og beredskap. Til sammen innebærer dette store utgifter som må dekkes inn i budsjettet for neste år.

Samtidig er det klare tegn til overoppheting av norsk økonomi. Den registrerte arbeidsledigheten har ikke vært lavere siden 2008, og sysselsettingen er høy. Høy sysselsetting og lav ledighet er blant de viktigste målene i den økonomiske politikken. Men situasjonen fører også med seg utfordringer. Mange bedrifter over hele landet melder om mangel på arbeidskraft. Det er fare for at stigende priser forplanter seg, og at priser og lønninger driver hverandre videre oppover.

For gradvis å bringe den høye konsumprisveksten ned mot inflasjonsmålet på 2 prosent har Norges Bank økt renten og signalisert at den fremover skal videre opp. Penge- og finanspolitikken bør i denne situasjonen virke sammen. Regjeringen foreslår å bruke mindre oljepenger samtidig som de skal dekke store ekstrautgifter, blant annet som følge av krigen. De største innstrammingene i budsjettet kommer fra omfordeling av ekstraordinære inntekter i produksjon av kraft. Også på utgiftssiden har regjeringen gjort prioriteringer for å skape handlingsrom til andre formål.

2.2 Statsbudsjettet

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på om lag 2,6 milliarder kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 0,6 prosent. Inntektsveksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2022 i revidert nasjonalbudsjett. Ekstraordinære skatteinntekter på 14 mrd. kroner, samt bevilgninger knyttet til koronapandemien i 2022 er holdt utenom. Kommunene får en vekst i frie inntekter på om lag 1,7 mrd. kroner, mens fylkeskommunene får en vekst på 0,9 mrd. kroner.

Veksten i frie inntekter må blant annet ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen. Det anslås en økning i demografikostnadene på 3,2 mrd. kr. Av dette skal om lag 2,6 mrd. kroner finansieres av de frie inntektene.

Regjeringens beregninger viser at kommunenes handlingsrom i 2023 er begrenset, og at dette må skapes lokalt:

Vekst i frie inntekter	2,6	mrd.kr
- merkostnader demografi	2,6	
+ mindrekostnader pensjon	0,1	

Økt handlingsrom	0,1	mrd. kr

Pris- og lønnsvekst

Pris- og lønnsvekst samlet for kommunesektoren (deflator) er anslått til 3,7 % for 2023. Det er da lagt til grunn en lønnsvekst på 4,2 %. Det er i anslaget for prisvekst tatt hensyn til at kommunene ikke mottar strømstøtte. Økte rentekostnader inngår ikke i deflatoren.

Skattøre

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren. Skattøren fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 % av kommunenes samlede inntekter.

I statsbudsjettet foreslås det at den kommunale skattøren for 2023 økes med 0,2 prosentpoeng til 11,15 %.

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 241,1 mrd. kroner i 2023. Dette tilsvarer en nominell reduksjon på om lag 5,0 % fra 2022. Reduksjonen må blant annet ses i sammenheng med de midlertidig høye skatteinntektene i 2022 på grunn av tilpasninger til endret skatt på utbytte.

Kraftinntekter og havbruk

Konsesjonskraft

De høye kraftprisene gir en vesentlig høyere verdi på konsesjonskraften. Noe av disse merinntektene må kommuner og fylkeskommuner dele med fellesskapet.
Regjeringen foreslår en ettårig reduksjon i rammetilskuddet på til sammen 3 mrd. kr for fylkeskommuner og kommuner som har konsesjonskraftinntekter og som ligger i områder med høyest strømpriser. Rammetilskuddet til kommunene reduseres med 2,2 mrd.kr og rammetilskuddet til fylkeskommunene med 0,8 mrd. kr.

Det kommunevise trekket er per dags dato ikke kjent. Fordelingen av trekket vil i utgangspunktet bli basert på kommunenes del av total mengde konsesjonskraft i de aktuelle prisområdene, verdsatt til forventet markedspris. For å få en mer rimelig fordeling vil regjeringen fram til 1. desember 2022 gi kommunene mulighet til å rapportere inn disponering av kraften. Basert på innsendt informasjon vil regjeringen fastsette den endelige fordelingen.

Høyprisbidrag

Regjeringen foreslår et høyprisbidrag på vann- og vindkraftproduksjon fra 1. januar. For store vannkraftverk vil likevel høyprisbidraget gjelde fra 28. september 2022. Høyprisbidraget skal utgjøre 23 % av kraftpris over 70 øre per kWh. Høyprisbidraget skal ikke påvirke vertskommunens inntekter på eiendomsskatt.

Økt grunnrenteskatt på vannkraft

Regjeringen foreslår fra og med inntektsåret 2022 å øke den effektive grunnrenteskattesatsen på vannkraft fra 37 % til 45 %. Små vannkraftverk betaler ikke grunnrenteskatt og blir derfor ikke påvirket av forslaget. Tiltakene kan virke inn på overskudd, utbytte og vertskommunenes eiendomsskatt framover.

Grunnrente på vindkraft og havbruk

Regjeringen foreslår å innføre grunnrenteskatt for landbasert vindkraftverk og på havbruk fra inntektsåret 2023 med 40 %. Forslaget om grunnrenteskatt på vindkraft er sendt på høring.

Både lokalsamfunn som stiller naturressurser til disposisjon, og fellesskapet, skal få en del av grunnrenta. Regjeringen legger opp til at halvparten av inntektene skal gå til kommunesektoren. Alle kommuner vil få inntekter fra grunnrente, men vertskommunen får en større andel.
Kommunesektorens inntekter er tredelt:
- produksjonsavgift går direkte til vertskommune
- naturressursskatt vil gå inn i inntektsutjevningen
- ekstrabevilgning i rammetilskuddet – fastsatt andel av grunnrente

Andre satsinger/endringer i rammetilskuddet

Allmennlegetjenesten
Regjeringen foreslår økte bevilgninger til allmennlegetjenesten med 690 mill. kroner i 2023. Helårseffekten er 920 mill. kroner.
- For 2023 styrkes basistilskuddet med 480 mill. kroner. Rammetilskuddet til kommunene øker tilsvarende.
- Det innføres et differensiert basistilskudd fra 1. mai 2023.
- Rekruttere flere leger gjennom ALIS-avtaler. Ordningen styrkes med 200 mill. kr.

Barnehage
- Reduksjon i maksprisen i barnehagen til 3000 kroner per måned fra 1. januar 2023.
- Gratis barnehageplass fra det tredje barnet i familien som går i barnehage samtidig, fra august
- Overgangsordning for redusert pensjonspåslag private barnehager fra januar 2022.

Barnevern
- Barnevernsreformen -merkostnader som følge av økt finansieringsansvar.
- Plikt til å utarbeide samværsplan.
- Godtgjøring av sakkyndig oppnevnt av fylkesnemnd overføres til staten.

Skole
- Nytt prøvegjennomføringssystem øker graden av digitalisering. Gevinsten trekkes i rammetilskuddet.
- Regelendringer ny opplæringslov.

Helse
- Økte kostnader til forvaltning og drift av nasjonal e-helseløsning.

Sosialhjelp
- Endring i regelverket for arbeidsavklaringspenger forventes å redusere behovet for økonomisk sosialhjelp.

Helårseffekter av tiltak som ble iverksatt i 2022
- 12 timer gratis SFO på første trinn fra høsten 2022
- Lovfestet rett til barnekoordinator fra 1. august 2022
- Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger
- Lovfesting av at kommunene ikke skal ta hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp fra 1. september 2022.
- Økte veiledende satser for økonomisk sosialhjelp fra 1. juli 2022.

Andre endringer

Ressurskrevende tjenester
Kompensasjonsgraden holdes uendret på 80 prosent. Innslagspunktet økes med 56 000 kroner, fra 1 470 000 kroner til 1 526 000 kroner.

Bredbånd
Regjeringen foreslår å bevilge 412,7 mill. kr til utbygging av bredbånd i 2023.

2.3 Modum kommune

Statsbudsjettet

Fra 2022 til 2023 er det på landsbasis en nominell vekst i kommunenes frie inntekter på 3,5 prosent beregnet fra anslag på regnskap 2022. Pris- og lønnsvekst er beregnet til 3,7 prosent. Modum kommune får en nominell vekst på 3,7 prosent.

Lokale vedtak/innstillinger

Det har i løpet av 2022 blitt gjort en rekke vedtak av betydning for budsjett 2023:

K-sak 169/21 Budsjett 2022 – Økonomiplan 2022-2025
Kr 1 000 000 til intensiv opplæring for 1.- 4. trinn fra 01.08.2022 - 31.12.2022 (kr. 1.824.000 i helårsvirkning).

K-sak 161/21 Intensjonsavtale om virksomhetsoverdragelse – Bårudåsen barnehage
Helårsvirkning i 2023.

K-sak 4/22 Oppfølging budsjett 2022
Kr 100 000 i kontingent til partnerskapsavtale med USN.

K-sak 30/22 Bosetting av flyktninger og asylmottak – tilskudd og tiltak
Tilskuddsmidler til oppbemanning og andre tiltak.

K-sak 34/22 Livsgledehjem eldre
Sertifiseringsordningen Livsgledehjem startes ikke nå.

K-sak 36/22 Endring fra innvandrerutvalg til integreringsutvalg
Beløp til integreringsutvalgets disposisjon.

K-sak 40/22 Fremtidens brann- og redningstjeneste
Det ble vedtatt at Modum brannvesen videreføres i egen regi.
Forebyggende avdeling styrkes med ett årsverk fra 2023 for å lukke avvik.
Budsjettet for øvelser av brannmannskaper økes med 200 000 kr årlig for å lukke avvik knyttet til kompetansehevning fra og med 2023.
Opplæring i vektertjeneste gjennomføres i 2023.

K-sak 45/22 Økonomirapport for 1. tertial 2022
Det ble vedtatt flere budsjettendringer som videreføres i 2023:
- rekruttering leger

- 3 årsverk i helse- og sosialetaten
- strøm formålsbygg
- IKT-sikkerhet
- ekstrautgifter ressurskrevende brukere.

K 47/22 Vertskommunesamarbeid 1. tertial 2022
Vi har økt satsene for overhead (andel av fellestjenester) og husleie i vertskommuneavtalene.

K 61/22 Økt basistilskudd fastleger
Som tiltak for å rekruttere og beholde fastleger vedtok kommunestyret følgende:
Det åpnes for § 8-2-avtaler ved Vikersund legekontor. Rådmannen får fullmakt til å gå inn i forhandlinger om slik avtale og mulig kjøp av hjemler ved Vikersund legekontor. Dette legges inn i to utlyste hjemler.
Økt basistilskudd på 60 % opp til 1000 pasienter for øvrige fastlegehjemler legges inn som tiltak i Plan for legetjenester, med virkning fra 1.10.22.
Økt lokalt basistilskudd trappes ned i tråd med økning av basistilskudd fra nasjonale myndigheter.

HHS-sak 33/22 Praktisk organisering av smittevernarbeid og flyktningehelsetjeneste i Modum

Lånekostnader

For å dempe den høye prisveksten har styringsrenta i løpet av det siste året blitt satt opp fra null (mai 2020- september 2021) til 2,25 prosent (pr 23.09.22).
Dette får stor betydning for kommunens renteutgifter på lån med flytende rente.
Det forutsettes en rentetopp i 2023, og at rentenivået vil bli noe lavere utover i økonomiplanperioden.

Låneopptakene i økonomiplanperioden vil ytterligere øke kommunens utgifter til renter og avdrag.

Fra opprinnelig budsjett 2022 har vi en økning i låneutgifter på investeringslån på 10 mill. kr i 2023. Fra 2023 til 2026 blir rente- og avdragsbelastningen økt med ytterligere 29,8 mill. kr.

I tillegg kommer startlån, som forutsettes å ha like store renteinntekter som renteutgifter. Figuren illustrerer det faktum at en større del av driftsbudsjettet nå enn for noen år siden går med til å betjene lån. Etter en lang periode med lave renter, gir nå et høyere rentenivå en betydelig økning i renteutgiftene.

Figur 2-1 Utvikling i lånekostnader 2001-2026

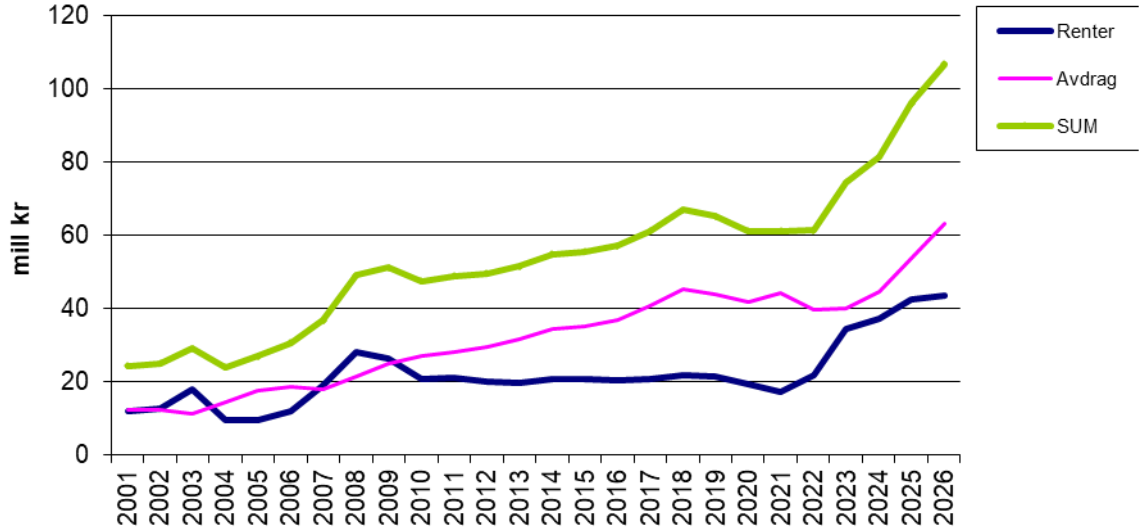

Befolkningssammensetning

Befolkningssammensetningen i kommunen har betydning for skatteinntekter og rammetilskudd, samt for hvilke tjenestetilbud som etterspørres.

Gjennom inntektssystemet gis utgiftsutjevnende tilskudd/trekk basert på kommunens andel av innbyggere innenfor ulike grupper. Som det framgår av figur 2-2 har Modum relativt få i de yngste aldersgruppene, mens det er relativt mange eldre. Andre grupper som skiller seg klart ut fra gjennomsnittet er antall PU-klienter over 16 år.

Figur 2-2 Utgiftsutjevning basert på befolkningssammensetning (kr pr. innb.)

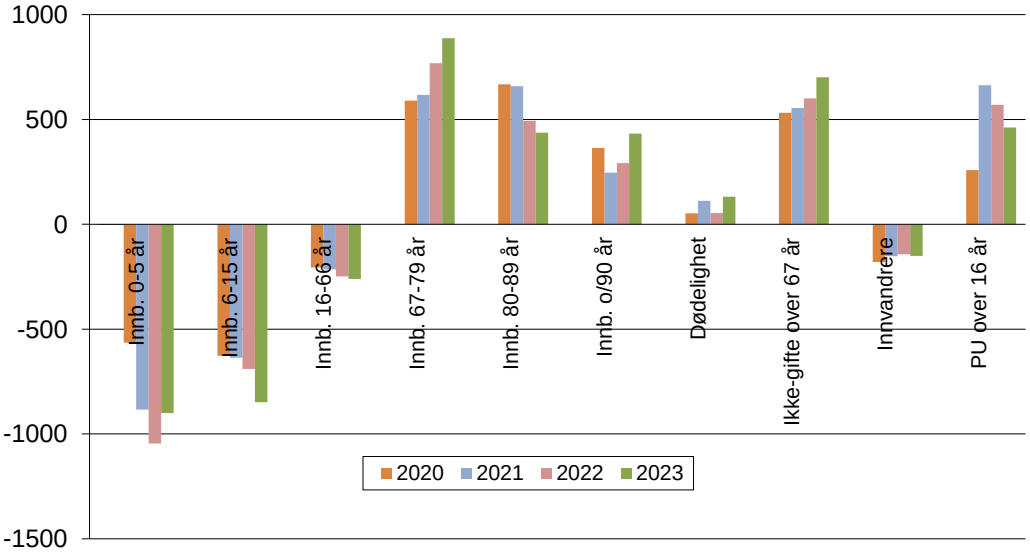

KOSTRA – utvalgte nøkkeltall

Det vises til

- www.ssb.no/kostra for utfyllende statistikk.
- Modum kommunes årsmelding 2021.

2.4 Driftsbudsjettet

Tabell 2-1 Bevilgningsoversikt drift

(tall i mill kr)	Regnskap	Oppr bud	**Budsjett**	Økonomiplan		
	2021	2022	**2023**	2024	2025	2026
1. Rammetilskudd	-473,9	-436,828	-485,443	-485,4	-485,4	-485,4
2. Inntekts- og formuesskatt	-401,70	-428,572	-439,324	-439,3	-439,3	-439,3
3. Eiendomsskatt	-19,00	-20,040	-20,040	-20,0	-20,0	-20,0
4. Andre generelle driftsinntekter	-32,90	-15,133	-35,700	-35,3	-35,0	-34,6
5. Sum generelle driftsinntekter	**-927,5**	**-900,573**	**-980,507**	**-980,0**	**-979,7**	**-979,4**
6. Sum bevilgninger drift, netto	**853,8**	**856,573**	**931,298**	**925,4**	**921,8**	**918,4**
7. Avskrivninger	54,8	50,400	58,869	58,9	58,9	58,9
8. Sum netto driftsutgifter	**908,6**	**906,973**	**990,167**	**984,3**	**980,7**	**977,3**
9. BRUTTO DRIFTSRESULTAT	**-18,9**	**6,400**	**9,660**	**4,3**	**1,0**	**-2,1**
10. Renteinntekter	-7,4	-11,700	-19,100	-19,6	-20,2	-20,4
11. Utbytter	-20,4	-17,300	-20,200	-20,2	-19,2	-19,2
12. Gevinst/tap på finansielle omløpsmidler	0,0	-				
13. Renteutgifter	17,0	21,700	34,500	37,0	42,4	43,5
14. Avdrag på lån	44,1	39,600	40,000	44,4	53,7	63,3
15. Netto finansutgifter	**33,3**	**32,300**	**35,200**	**41,6**	**56,7**	**67,2**
16. Motpost avskrivninger	-54,8	-50,400	-58,869	-58,9	-58,9	-58,9
17. NETTO DRIFTSRESULTAT	**-40,4**	**-11,700**	**-14,009**	**-13,0**	**-1,2**	**6,2**
Disponering/dekning av netto driftsresultat:						
18. Overføring til investering	11,6	10,000	10,000	10,0	10,0	10,0
19. Avsetninger til bundne driftsfond	*20,0*	0,900	*0,900*	*0,9*	*0,9*	*0,9*
20. Bruk av bundne driftsfond	*-7,8*	-2,650	*-3,740*	*-1,2*	*-1,2*	*-1,2*
21. Avsetninger til disposisjonsfond	*16,6*	3,450	*6,849*	*3,4*	*-8,4*	*-15,9*
22. Bruk av disposisjonsfond	*0,0*					
23. Dekning av tidligere års merforbruk						
24. Sum disp./dekn. netto driftsresultat	**40,4**	**11,700**	**14,009**	**13,1**	**1,3**	**-6,2**
25. Fremført til inndek.senere år (merforbruk)						

Skatt og rammetilskudd

Det budsjetteres med rammetilskudd som i statsbudsjettet. For skatt og inntektsutjevning er skattenivået de siste tre årene lagt til grunn. Skattøren for 2023 er fastsatt ut fra et mål om at skatteinntektene for kommunesektoren skal utgjøre 40 prosent av de samlede inntektene.

Modum kommune får 1,6 mill. kr i skjønnstilskudd.

Det er fortsatt uavklart hvordan endringer på kraftområdet vil slå ut for kommunene. Disse endringene er ikke innarbeidet i budsjettforslaget.

Veksten i frie inntekter skal, i tillegg til lønnsveksten, også dekke utgifter som følge av befolkningsendringer og satsinger i statsbudsjettet.

Eiendomsskatt

Beregninger fra skatteetaten som viser eiendomsskatten i 2023 blir ikke distribuert til kommunene før etter budsjettforslaget er utarbeidet. Det budsjetteres derfor med samme nivå på eiendomsskatten som i 2022.

Andre generelle statstilskudd

mill.kr.	2022	Budsjett 2023	2024	2025	2026
Rentekompensasjon	4,2	5,8	5,4	5,1	4,7
Integreringstilskudd	10,9	29,0	29,0	29,0	29,0
Sum andre gen statstilskudd	**15,1**	**34,8**	**34,4**	**34,1**	**33,7**

Rentekompensasjon

Kommunen mottar rentekompensasjon for tidligere investeringer i skolebygg og omsorgsboliger. Tilskuddet avhenger av saldo på lån og rentenivå. Det forutsettes samme renteutvikling som for øvrige renteposter.

Integreringstilskudd

Situasjonen i Ukraina har medført et høyt antall flyktninger til Norge og andre europeiske land. Modum har økt antall bosettinger betydelig. Det ble vedtatt å bosette 90 flyktninger i 2022. I tillegg får kommunen vertskommunetilskudd for mottak av inntil 110 flyktninger ved Ødegården.

Situasjonen i Ukraina er usikker, og det foreslås at vi venter med å budsjettere for et høyt antall bosettinger også i 2023. Ved beregning av integreringstilskudd for 2023 er det derfor lagt til grunn normal bosetting av 14 nye flyktninger. Integreringstilskudd er beregnet til 29 mill. kr.

Sum bevilgninger drift, netto

I 2023 budsjetteres det med netto utgifter til etater og fellesposter med 931,3 mill. kr. Noen bevilgninger mot etatene er engangsbevilgninger. Disse blir det korrigert for utover i økonomiplanperioden. Teknisk etat får i økonomiplanperioden lavere rammer. Dette på grunn av høyere kapitalutgifter som følge av investeringer innenfor vann- og avløpsområdet.

Renteinntekter og utbytte

Følgende utvikling 3 måneders nibor er lagt til grunn for økonomiplanperioden:

	2023	2024	2025	2026
3 måneders nibor	3,65 %	3,4 %	3,25 %	2,95 %

Renteinntekter fra bankinnskudd er beregnet i henhold til bankavtale med margin på 0,7 prosentpoeng. I tillegg gir markedslån til Kraftia og lån Vikersund Utvikling AS renteinntekter.

Renteinntekter på ansvarlige lån og utbytte fra Modum Kraftproduksjon og Kraftia budsjetteres normalt med 20,2 mill. kr. I tillegg ble det i budsjettet for 2022 vedtatt å øke utbyttet med 1 mill. kr årlig fram til 2024 for å finansiere digitalisering av byggesaksarkiv.

I forslag til statsbudsjett legges det opp til at kommunene trekkes i rammetilskudd som følge av høye priser på konsesjonskraft. Dette skal baseres på faktiske priser kommunene har oppnådd. Når kommunen har disponert deler av kraften til eget bruk, skal dette tas hensyn til. Regjeringen har varslet at kommunene skal gi tilbakemelding om dette innen 1. desember. Rådmannen forutsetter i sitt budsjettforslag at trekk i rammetilskudd finansieres med tilsvarende overføring (utbytte) fra Modum Kraftproduksjon. Siden utslaget for Modum ennå ikke er kjent, er dette ikke innarbeidet i budsjettforslaget. Når det gjelder kommunens bruk av kraft i egne bygg, er det lagt til grunn samme fastpris som i 2022.

Det forventes nå at framtidige kraftpriser vil ligge på et betydelig høyere nivå enn det som ligger til grunn for vår avtale om uttak fra egne kraftselskap. Det er derfor naturlig at dagens strategi for utbyttenivå revideres.

Fra Vardar er det budsjettert med et årlig utbytte på 4 mill. kr.

Renteutgifter og avdrag på lån

Budsjetterte låneopptak i perioden gir følgende utvikling i lånekostnader:

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Renter startlån	3,3	6,5	7,4	8,3	9,0
Renteutgifter investeringslån	18,4	28,0	29,6	34,1	34,5
Avdrag investeringslån	39,6	40,0	44,4	53,7	63,3
SUM	**61,3**	**74,5**	**81,4**	**96,1**	**106,8**

Basert på Norges Banks anslag for styringsrente har vi lagt følgende renteforutsetninger til grunn for våre investeringslån med flytende rente:

	2023	2024	2025	2026
Lånerente	4,6 %	4,35 %	4,2 %	3,8 %

For startlån er det budsjettert med rente på 3,4 % hele perioden. Her er tilsvarende beløp budsjettert på inntektssiden. Økningen i renteutgifter skyldes årlig økning i lånemasse. Avdrag for startlån budsjetteres i investeringsbudsjettet.

Netto avsetninger

Det budsjetteres med følgende bruk/avsetning til fond:

- Konsesjonsavgift, 900 000 kr, settes av på kraftfond. Det budsjetteres med 1 240 000 kr til næringsformål, med finansiering fra kraftfondet.
- Det inntektsføres 1 mill. kr av bundne fond innen helse og sosial.
- Det inntektsføres 1,5 mill. kr av bundne fond innen undervisning.

Netto driftsresultat

I budsjettforslaget er netto driftsresultat i 2023 budsjettert med 14 mill. kr, noe som utgjør knappe 1,2 prosent av driftsinntektene. Statsforvalteren anbefaler at netto driftsresultat minimum bør utgjøre 3 prosent av driftsinntektene, mens anbefalingen til Teknisk beregningsutvalg for kommunal- og fylkeskommunal økonomi ligger på 1,75 prosent. Kommunestyret har fastsatt mål om at netto driftsresultat skal være minst 1 prosent, og at det i perioden frem til 2027 skal økes til 1,5 prosent av driftsinntektene.

Basert på regnskapstall for 2021 vil et netto driftsresultat på 1 % av driftsinntektene utgjøre 12 mill.kr, mens måltallet på 1,5 % vil utgjøre 18 mill. kr. Anbefalingen fra statsforvalteren på 3 % vil innebære et netto driftsresultat på 36 mill. kr.

Netto driftsresultat er beregnet til 13,1 mill. kr i 2024, 1,3 mill. kr i 2025 og et negativt driftsresultat på -6,2 mill. kr i 2026. Dette tilsier at det må gjøres grep innen driftsbudsjettet ut over det som nå er innarbeidet i planperioden. Buffere er nødvendig for å håndtere svingninger både på inntekts- og utgiftssiden. I tillegg er netto driftsresultat med på å finansiere egenkapital til investeringer.

Økonomiske måltall

I sak 92/19 vedtok kommunestyret følgende økonomiske måltall.

Økonomisk handlingsrom

Resultatgrad som sikrer sunn økonomi
Det anbefalte nivået på netto driftsresultat er 1,75 %. Måltallet må vurderes ut fra omfanget av lånefinansiering. En forutsetning om økt resultatgrad vil innebære at innsparingskravet for tjenestene vil øke tilsvarende. Økt resultatkrav foreslås innfaset over tid for å unngå en brå endring av driftsnivået. Det budsjetteres med et netto driftsresultat på 14 mill. kr i 2023, noe som tilsvarer 1,2 % av brutto driftsinntekter.

Måleindikator: Netto driftsresultat skal være minst 1 % og økes til 1,5 % i perioden fram til 2027.

Forsvarlig gjeldsutvikling
Modum har lav netto lånegjeld sammenlignet med mange andre kommuner. For 2021 utgjorde netto lånegjeld 53 % for kommunekonsernet, mens det på landsbasis utgjorde 87 %. I 2021 utgjorde netto finansutgifter 3,1 % av driftsinntektene.

For å sikre økonomisk handlefrihet bør Modum fortsatt ha lav gjeldsgrad.

Det budsjetteres med netto finansutgifter på 35,2 mill. kr i 2023. Dette tilsvarer 2,7 % av brutto driftsinntekter. Det budsjetteres med et låneopptak til investeringer som gjennomsnittlig utgjør 96,5 mill. kr pr. år.

Korrigeres det for større investeringer innenfor selvkostområdet, reduseres gjennomsnittet i økonomiplanperioden til 36,7 mill. kr pr. år.

Det er imidlertid ønske om større investeringer som ikke er innarbeidet i forslaget til økonomiplan i påvente av politiske avklaringer av prioriteringer og framtidig finansiering.

Måleindikatorer:
- *Netto lånegjeld skal utgjøre mindre enn 75 % av brutto driftsinntekter.*
- *Netto finansutgifter skal ikke overstige 5 % av driftsinntektene.*
- *Lånefinansierte investeringer skal over tid ikke overstige 70 millioner kroner pr år.*

Tilstrekkelige økonomiske reserver
Økonomiske reserver setter kommunen i større grad i stand til å håndtere svingninger. Det er generelt anbefalt at kommunene bør ha et disposisjonsfond på over 8 %. God arbeidskapital/likviditet sikrer evnen til å betale forpliktelsene etter hvert som de forfaller.

I 2021 utgjorde disposisjonsfond 7,6 % av brutto driftsinntekter. I økonomiplanperioden er det lagt opp til å overføre 10 mill. kr til investeringer årlig, mens rest av netto driftsresultat avsettes til disposisjonsfond.

Arbeidskapital i prosent av brutto driftsutgifter lå for Modum på 10,4 %, mens landet hadde 19,1 %.

Måleindikator:
- *Disposisjonsfond skal utgjøre minst 8 % av brutto driftsinntekter.*
- *Arbeidskapital skal ligge på nivå med landsgjennomsnittet.*

2.5 Sektorene

Som det framgår av tabellen, fordeles 860,7 mill. kr til sektorene i 2023. I tillegg er 70,6 mill. kr avsatt til reserveposter.

Tabell 2-2 Utgift, inntekt og ramme pr etat/område

		Regnskap	Oppr bud	**Budsjett**	Økonomiplan		
		2021	2022	**2023**	2024	2025	2026
Fellesposter	Utgift	-19,2	48,3	70,600	70,6	70,6	70,6
	Inntekt		1,0	0,000	0,0	0,0	0,0
	Ramme	**-19,2**	**47,3**	**70,600**	**70,6**	**70,6**	**70,6**
Sentraladministrasjon	Utgift	70,5	84,3	93,940	93,5	93,9	93,5
	Inntekt	18,8	9,4	8,341	8,3	8,3	8,3
	Ramme	**51,7**	**74,9**	**85,599**	**85,2**	**85,6**	**85,2**
Undervisning	Utgift	279,9	325,8	338,960	339,0	339,0	339,0
	Inntekt	45,7	51,0	54,112	55,6	55,6	55,6
	Ramme	**234,2**	**274,8**	**284,848**	**283,3**	**283,3**	**283,3**
Helse og sosial	Utgift	545,1	452,8	487,546	487,5	487,5	487,5
	Inntekt	107,6	68,0	79,787	80,8	80,8	80,8
	Ramme	**437,5**	**384,8**	**407,759**	**406,8**	**406,8**	**406,8**
Kultur	Utgift	39,5	37,0	38,213	38,2	38,2	38,2
	Inntekt	14,7	14,5	14,445	14,4	14,4	14,4
	Ramme	**24,8**	**22,5**	**23,768**	**23,8**	**23,8**	**23,8**
Teknisk	Utgift	140,9	126,3	134,615	134,6	134,6	134,6
	Inntekt	71,3	74,1	75,891	78,9	82,9	85,9
	Ramme	**69,5**	**52,3**	**58,724**	**55,7**	**51,7**	**48,7**
Sum	Utgift	1056,7	1074,5	1163,874	1163,5	1163,9	1163,5
	Inntekt	258,2	217,9	232,576	238,1	242,1	245,1
	Ramme	**798,5**	**856,6**	**931,298**	**925,4**	**921,8**	**918,4**

Endring av rammer i økonomiplanperioden

Etat		2024	2025	2026
Fellesposter	Ramme 2023	70,6	70,6	70,6
Sentraladministrasjonen	Ramme 2023	85,6	85,6	85,6
	Valg	-0,4		-0,4
	Sum	85,2	85,6	85,2
Undervisning	Ramme 2023	284,8	284,8	284,8
	Fondsbruk	-1,5	-1,5	-1,5
	Sum	283,3	283,3	283,3
Helse/sosial	Ramme 2023	407,8	407,8	407,8
	Fondsbruk	-1,0	-1,0	-1,0
	Sum	406,8	406,8	406,8
Kultur	Ramme 2023	23,8	23,8	23,8
Teknisk	Ramme 2023	58,7	58,7	58,7
	Digitalisering byggesak		-1,0	-1,0
	Økte kap.utg Vann/avløp invest.	-3,0	-6,0	-9,0
	Sum	55,7	51,7	48,7
Sum rammer etater 2024-2026		925,4	921,8	918,4

Fellesposter

Lønnsreserve	42,0	mill.kr
Pensjonsreserve	14,0	mill.kr
Formannskapets disposisjonspost	0,4	mill.kr
Reservepott flyktninger	14,2	mill.kr
Sum fellesposter	70,6	mill. kr

Kompensasjon for tomgangsleie fra boligforetaket er flyttet til helse- og sosialetaten.

Lønnsreserve
I statsbudsjettet forutsettes det en lønnsvekst på 4,2 %. Helårsvirkningen av lønnsoppgjør i 2022 er ikke innarbeidet i etatenes rammer.

Pensjonsreserve
Pensjonsreserven skal benyttes til reguleringspremie. Den tilføres også midler ved føring av premieavvik og ved tilbakeføring av overskudd fra KLP. Pensjonsreserven er budsjettert med 14 mill. kr. Økningen må ses i sammenheng med reduserte pensjonssatser for etatene.

Formannskapets disposisjonspost
Formannskapets disposisjonspost er budsjettert med 400 000 kr. Posten skal blant annet dekke kommunens utgifter i forbindelse med vennskapskommunetreff.

Sektorrammene

Etter at 70,6 mill. kr er satt av på fellesposter, er det 860,7 mill. kr til fordeling på sektorene.

I tabellen under er det gitt en oversikt over hva som er sektorenes reelle rammeendringer.

Tabell 2-3 Rammeendringer

(1000 kr)	Sentraladm	Undervisn.	Helse/sos.	Kultur	Teknisk	**Sum**
Oppr. bud 22/fond	**73 740**	**274 293**	**383 824**	**22 511**	**52 257**	**806 625**
Lokale vedtak	7 530	-460	9 383		4 390	**20 843**
Gebyr selvkost					-1 000	**-1 000**
Statsbudsjettet	201	2 094	2 488			**4 783**
Engangsbevilgning	400					**400**
Lønnsoppgjør 2021	1 559	9 144	11 766	804	2 717	**25 990**
Pensjonssatser	-71	-1 723	-702	-47	-140	**-2 683**
Felles satsinger	1 000		1 000	500	500	**3 000**
Endret regnskapsføring			-1 000			**-1 000**
Bruk av fond	1 240	1 500	1 000			**3 740**
Ramme 2023 rådm.forslag	**85 599**	**284 848**	**407 759**	**23 768**	**58 724**	**860 698**

Sektorenes rammer er justert for flere forhold, blant annet virkning av lokale vedtak, lønnsoppgjør og endring pensjonssatser. Oppgaveendringer i statsbudsjettet er omtalt i kapittel 2.

I tråd med kommuneplanen foreslås følgende felles satsinger:

Digitalisering	2 000 000 kr
Frivillighet	500 000 kr
Klima/miljø	500 000 kr

3. SENTRALADMINISTRASJON

3.1 Mål for sentraladministrasjonen

Utviklingsmål i økonomiplanperioden

- Stimulerer til selvhjulpenhet og bruk av hverdagsteknologiske løsninger
- Utvikler boområder med varierte boligtyper
- Legger til rette for digital infrastruktur i tråd med nasjonale målsettinger
- Arbeider for et reelt persontogtilbud på Randsfjordbanen
- Jobber systematisk med nytenking for å skape bærekraftige løsninger
- Sørger for god beredskap for å redusere konsekvensen av uønskede hendelser.
- Har ansatte og folkevalgte som opptrer etisk og profesjonelt ansvarlig.
- Har innbyggerperspektivet som utgangspunkt for videreutvikling av metoder og verktøy

Tiltak 2023: Aktivt deltakende liv

Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Stimulere til selvhjulpenhet og bruk av hverdagsteknologiske løsninger	Kunnskap om målgrupper uten digital kompetanse gjennom deltakelse i EffektLab	Gjennomført ja/nei

Tiltak 2023: Dialog og samarbeid

Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Samarbeider regionalt og interkommunalt for å skape sterke, helhetlige og effektive løsninger	Evaluering av legevaktsamarbeidet	Gjennomført ja/nei
Tar i bruk nye verktøy for å øke medvirkningen	Vurdere andre løsninger for brukervurderinger utenom bedrekommune.no	Gjennomført ja/nei
Har høy grad av åpenhet, deltakelse og muligheter for medvirkning for alle	Revidere kommunikasjonsstrategien	Gjennomført ja/nei
	Revidere plan for likestilling og mangfold	Gjennomført ja/nei

Tiltak 2023: Miljø- og klimavennlig kommune		
Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Fremmer aktivt miljøhensyn i kommunale anskaffelser	Ta med miljøhensyn i anskaffelser i kommunal regi og gjennom VVI.	Andel anskaffelser med miljøhensyn

Tiltak 2023: Økt attraktivitet		
Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Har tilgjengelige næringsarealer	Jobbe for flere kommunale og/eller private næringsarealer	Antall nye næringstomter
Utvikler ulike samarbeidsformer knyttet til boligutvikling	Følges opp i plan for boligutvikling	Avklares etter vedtatt plan
Sykefravær/kompetanseperspektiv	Høy grad av nærvær blant etatens ansatte	Sykefravær

3.2 Sektorens driftsramme

Sektorens drift	Mill. kr	2020 Regnskap	2021 Regnskap	2022 Budsjett	2023 Budsjett
Sentraladministrasjonen	Utgift	65,1	70,5	84,3	93,940
	Inntekt	10,6	18,8	9,4	8,341
	Nettoutg.	**54,5**	**51,7**	**74,9**	**85,599**

Sentraladministrasjonen har i 2023 en driftsramme på 85,6 mill. kroner. Det budsjetteres med om lag 39 årsverk. I tillegg er det budsjettert med 2 frikjøpte politikere i 1,2 årsverk, 3 lærlinger og 2,95 årsverk tillitsvalgte.

Hovedtrekk for sentraladministrasjonens budsjettforslag for 2023:

a) Det er satt av 4,7 mill. kroner til økt basistilskudd til fastleger i Modum.
b) Budsjettet til legevakten er styrket med 0,5 mill. kroner
c) Det er satt av 0,4 mill. kroner til legeressurs beregnet for mottaket.
d) Pott til velferdsmidler er tatt bort (redusert med 0,4 mill. kroner)
e) 1 mill. kroner er satt av til digitalisering
f) Det er satt av 750 000 kroner til bredbåndsutbygging
g) Disposisjonspost til hovedutvalg for samferdsel og næring er satt til 100 000 kroner
h) Det er redusert med 20 % stilling i servicetorget
i) Det forutsettes lavere aktivitet innen politiske møter

3.3 Tjenesteområdenes drift

Sentraladministrasjonens driftsbudsjett fordeler seg slik på tjenesteområdene

Funksjoner	Budsjett 2023			Bud. 2022
1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100 Politisk styring	2 780	30	2 750	2 464
110 Kontroll og revisjon	1 864		1 864	1 765
120 Administrasjon	48 822	3 773	45 049	40 444
180 Diverse fellesutgifter	295	5	290	290
233 Annet forebyggende helsearbeid	1 715	790	925	836
241 Diagnose, behandling, habilitering mm.	26 243	1 250	24 993	18 918
254 Hjemmetjeneste	70		70	70
283 Bistand til etablering og oppr egen bolig	1 993		1 993	1 965
285 Tj. Utenfor ord. kom. ansvarsområde	850		850	700
320 Kommunal næringsvirksomhet	18	503	-485	-485
321 Konsesjonskraft, kraftrettigheter	140	30	110	110
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	1 322	1 895	-573	-530
338 Forebygging brann	59		59	124
345 Distribusjon av vann	215	65	150	544
353 Avløpsnett/innsaml av avløpsvann	214		214	514
390 Den norske kirke	7 340		7 340	7 154
Sum sektor	**93 940**	**8 341**	**85 599**	**74 883**

Politisk styring og diverse fellesutgifter

Det er budsjettert med faste godtgjørelser til ordfører og varaordfører. Budsjettet til møtegodtgjørelse er beholdt på samme nivå og samme antall møter som lagt til grunn i 2022. Det innebærer en reduksjon i antall møter fra 2022.

Kontroll og revisjon

Kontrollutvalget vedtok i møtet 9.9.22 å innstille en ramme på 1 863 513 kr til kontroll og tilsyn i 2023. Beløpet består av 167 013 kr til kontrollutvalget, 1 433 500 kr til revisjon, samt 263 000 kr til kontrollutvalgssekretariatet. Dette er en økning på om lag 99 000 kroner. Kontrollutvalgets forslag er innarbeidet i rådmannens forslag.

Administrasjon

Sentraladministrasjonen vil i 2023 arbeide med rullering av plan for likestilling og mangfold, jfr. kommunestyrets vedtak om planstrategi.

Det har vært nødvendig å kutte utgifter til enkelte lisenser, samt å redusere generelle driftsposter der det er mulig. Inntektene er også økt der det er mulig. Det arbeides med å se på organiseringen av IKT-avdelingen, både mot andre etater, men også vurdering av samarbeid med andre kommuner.

Det reduseres med 20 % ressurs i servicetorget. Sommeren 2022 var sentralbordet og servicetorget betjent i tidsrommet 08.30 -14.00. Erfaringer tilsier at vi kan fortsette med redusert åpningstid for rådhuset. Dette ses opp mot ny telefonløsning og muligheter for selvbetjente løsninger. Det kan avtales besøk også utenfor åpningstiden i servicetorget.

Det er satt av noe midler til avlevering av arkiv til IKA Kongsberg. Arbeidet med å oppdatere arkivplanen starter i 2023.

Budsjettet vurderes som stramt. Det har blant annet vært nødvendig å ta bort avsatt pott på 0,4 mill. kroner til velferdsmidler til alle ansatte.

Etaten har som mål at alle anskaffelser skal gjennomføres med miljøkrav. Dette gjelder både i egen regi og konkurranser i regi av Viken Vest Innkjøpssamarbeid. Det vil også bli arbeidet med opplæring og kunnskap om inngåtte innkjøpsavtaler.

Etaten har tre lærlingeplasser, to ved IT-avdelingen og en ved de andre avdelingene.

Digitalisering
Skal målsettingen og intensjonen i digitaliseringsstrategien oppnås, vil årlige driftskostnader på digitale tjenester og ressursbehov øke. Det er derfor satt av ytterligere 1 000 000 kroner til digitalisering.

Mange tjenester og plattformer leveres som skyløsninger, som også Modum kommune vil benytte. Behovene for IKT-kompetanse i organisasjonen vil da øke. Det er spesielt viktig med hensyn til GDPR-lovgivning, databehandleravtaler og krav til data- og informasjonssikkerhet. Sikkerhetsløsninger leveres i større grad av leverandører av skybaserte løsninger.

En viktig strategi i digitaliseringsstrategien er å bruke fellesløsninger der det er mulig. Det arbeides nå med modernisert folkeregister.
Deltakelse i DigiViken gir videre nyttig fagpåfyll og erfaringsutveksling innen mange områder. I tillegg vil digital informasjon være den primære kanalen for informasjon fra kommunen til innbyggere og brukere.

Det er anslått at cirka 14 prosent av den norske befolkningen over 16 år er ikke-digitale. Modum kommune har gjennom deltakelse i EffektLab i regi av KS valgt ut digital kompetanse som tema. Det er et mål om å få mer forståelse for denne gruppen og hva en kan gjøre for å bedre den digitale kompetansen.

Fra 1.februar 2023 stilles det relativt omfattende krav til universell utforming av nettsider. Det er uklart hva dette konkret vil føre til av endringer på kommunens nettsider.

Som følge av oppløsningen av Viken vil Modum få nytt kommunenummer fra 1.januar 2024. Arbeidet med endringer berører i stor grad fagsystemer. Det er foreløpig uklart hvor mye dette vil koste.

Også i 2023 er det satt av midler til egenandel til utbygging av bredbånd. Kommunal egenandel på 750 000 kroner er satt av under funksjon 285.

Annet forebyggende helsearbeid/Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering

Modum kommunes utgifter til den interkommunale legevakten er foreløpig stipulert økt med om lag 500 000 kroner. Økningen er lagt inn i budsjettet.

Rammene til legetjenesten er styrket betydelig. Dette både med bakgrunn i økt basistilskudd i 2022, men også tiltak som Modum kommune har valgt å gjennomføre. Dette gjelder om lag 5,5 mill. kroner, som går til økt basistilskudd og andre tiltak for å rekruttere og beholde leger. Det arbeides med Vikersund legekontor for å se om det er mulig å ha en kommunal drift av legekontoret.

Det er videre lagt inn 0,4 mill. kroner til legeressurs ved mottaket.

I forslag til statsbudsjett er det lagt inn midler til økt basistilskudd for fastleger fra 1. mai 2023. Økningen knyttes til et risikobasert basistilskudd der fastleger får tilskudd basert på alder, kjønn og indikator på helsetilstand blant listepasientene. Beregnet utgift på om lag 1,3 mill. tas av allerede avsatte midler til økning i basistilskudd.

Hjemmetjeneste

Partnerskapsavtale for folkehelse mellom Modum kommune og lokallag av pensjonist-forbundet videreføres på 2022-nivå.

Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig

Det er lagt inn om lag 1,2 mill kroner for 2023 for personrettede tilskudd. Dette tilsvarer samme nivå som i 2022.
Det vises ellers til kommentarer under investeringer.

Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde

Det er lagt inn en kommunal egenandel på 750 000 kr til bredbåndsutbygging.
Det er satt av 100 000 kroner til partnerskapsavtale med USN.

Kommunal næringsvirksomhet/konsesjonskraft, kraftrettigheter/tilrettelegging og bistand for næring

En av strategiene i samfunnsdelen er tilgjengelige næringsarealer. Det er ikke igangsatt konkret utvikling av nye kommunale næringsområder. Kommunen opplever at krav til avkjøringer gjør det vanskelig å etablere og videreutvikle nye områder. Hovedutvalg for samferdsel og næring arbeider nå med mulige områder som kan utvikles til næringsområder.

Den kommunale handlingsplanen til regional næringspolitisk strategi fullføres i 2023. Næringslivet inviteres til å komme med innspill til handlingsplanen.

Det er budsjettert med overføringer til Modum Næringsforening på 1 000 000 kroner, som finansieres av kraftfondet. I tillegg kommer eventuell økning som følge av kontingentvekst som følge av nye medlemmer i næringsforeningen.

Pan Innovasjon overtar fra 1.1.2023 arbeidet med etablererveiledning, og det foreslås at dette finansieres av kraftfondet. Kostnaden for 2023 utgjør 237 500 kroner.

Husleier er forutsatt økt med om lag 170 000 kroner, dette tilsvarer en økning på 4 %.

Den norske kirke

Modum Kirkelige Fellesråd fikk i 2022 et tilskudd på 6 764 000 kr. I tillegg er det lagt til kompensasjon for økte lønns- og pensjonsutgifter på 286 000 for lønnsøkning i 2021 med

virkning for 2022. Det foreslås en reduksjon på 100 000 kroner som et generelt nedtrekk. Dette gir en ramme på 6 950 000 i 2023. I tillegg kommer lønnsvekst.

I budsjettnotatet fra kirkelig fellesråd anmodes det om tilskudd på 8 403 000 kroner.

4. UNDERVISNINGSSEKTOR

4.1 Mål for undervisningssektoren

Utviklingsmål i økonomiplanperioden

- Har gode barnehager og skoler som fremmer barn og unges kompetanse, ferdigheter og holdninger.
- Gir hjelp så tidlig som mulig.
- Fremmer livsmestring og god helse hele livet.
- Tilrettelegger for voksnes læring og kvalifisering for fremtidens arbeidsliv.
- Har åpne sosiale møteplasser og lekeplasser.
- Vurderer fremtidens skolestruktur.
- Har høy grad av åpenhet, deltakelse og muligheter for medvirkning for alle aldersgrupper.
- Arbeider tverrfaglig og målrettet for å sikre god kvalitet i tjenestene.

Tiltak 2023: Aktivt deltakende liv

Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Har gode barnehager og skoler som fremmer barn og unges kompetanse, ferdigheter og holdninger. Gir hjelp så tidlig som mulig Fremmer livsmestring og god helse hele livet. Tilrettelegger for voksnes læring og kvalifisering for fremtidens arbeidsliv.	Videre kvalitets- og kompetanseutvikling blant ansatte i barnehager og skole. Deltagelse i Samarbeidsarena for psykisk helse og arbeid med sosialfaglige spørsmål. Avslutte BOOST-prosjektet og ta lærdom av erfaringer og resultater. Innarbeide samhandlingsmodellen (BTI) for barn og unge. God kvalitet på grunnskole og språkopplæring for voksne.	Høy andel av barn i barnehagealder som går i barnehage Elevers grunnskolepoeng viser en positiv utvikling over tid. Øke andelen som gis tilstrekkelig tilbud i ordinær barnehage og skole. Alle barnehager og skoler er i gang med møtestrukturen i samhandlingsmodellen Ingen barn og unge opplever mobbing.

Tiltak 2023: Økt attraktivitet

Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Har åpne sosiale møteplasser og lekeplasser. Vurderer fremtidens skolestruktur.	Ha åpne og tilgjengelige leikeplasser utenfor skole- og barnehagenes åpningstid. Arbeid med politisk ad-hoc – utvalg for framtidig skoleinvesteringer	Andelen elever som trives, opplever mestring og medvirkning (målt i Elevundersøkelsen) økes over tid.

Tiltak 2023: Dialog og samarbeid		
Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Har høy grad av åpenhet, deltakelse og muligheter for medvirkning for alle aldersgrupper.	Ivareta barn og unges medvirkning i alle sammenhenger i barnehage og skoler	Ha positiv utvikling i foreldreundersøkelser i barnehager og skoler.
	Videreutvikle godt foreldresamarbeid herunder utarbeide en plan for gode foreldremøter 0-16 år.	Utarbeidet plan for godt foreldresamarbeid eller ikke.
Arbeider tverrfaglig og målrettet for å sikre god kvalitet i tjenestene.	Innarbeide samhandlingsmodellen (BTI) for barn og unge.	Alle barnehager og skoler er i gang med møtestrukturen i samhandlingsmodellen

4.2 Sektorens driftsramme

Sektorens drift	Mill. kr	2020 Regnskap	2021 Regnskap	2022 Budsjett	2023 Budsjett
Undervisning	Utgift	335,0	351,5	325,8	339,0
	Inntekt	58,4	61,4	51,0	54,1
	Nettoutg.	**276,6**	**290,1**	**274,8**	**284,8**

Hovedtrekk for undervisningssektorens budsjettforslag for 2023:

- Total kapasitet i barnehagene tas ned til sammen 21 plasser.
- Elevtallet skoleåret 22/23 er 1579. Forventet elevtall skoleåret 23/24 er 1557. Det beregnes at Modum fortsatt vil ha flere elever som får spesialundervisning enn landet. Antall gjesteelever forventes å være på om lag samme nivå som 2022.
- SFO-tilbudet er tenkt videreført på samme nivå som i 2022. Ordningen med søskenmoderasjon på tvers av barnehage og SFO fjernes.
- Voksenopplæringen er dimensjonert for å et økende antall bosatte flyktninger i Modum, Sigdal og Krødsherad.
- Samhandlingsmodellen (BTI) for barn og unge innarbeides.
- Arbeid med politisk arbeidsutvalg for fremtidige skoleinvesteringer og revidert skissekonsept for nytt skoleanlegg for Vikersund skole.

Undervisningssektoren budsjetteres med 344,8 årsverk i 2023. Dette inkluderer frikjøp av tillitsvalgte. Det er budsjettert med seks lærlinger. Endringene fra 2022 er stort sett en følge av overtagelse av Bårudåsen barnehage.

De største postene i etatens budsjett er drift av grunnskole, drift av kommunale barnehager og tilskudd til drift av private barnehager. I tillegg omfatter budsjettet undervisningskontoret, PPT og voksenopplæringen. Bemanningsnormene i barnehagene og i grunnskolen gir sterke

føringer på fordeling av budsjettrammen. Modum kommune har ansvar for å finansiere private barnehager. Det er klare retningslinjer for disse utbetalingene som er basert på antall plasser i barnehagene. Lønnsbudsjettet vil framover måtte ta høyde for at økte krav til formell kompetanse også gir uttelling i form av høyere lønn.

I 2023 vil undervisningsetaten ha felles fokus på noen temaer for å øke kvaliteten i barnehager og skoler:

Trygt og godt barnehage- og skolemiljø er en rettighet alle barn har. Barn skal oppleve trygghet gjennom at de er en betydningsfull del av felleskapet. Og de skal oppleve at de hører til i barnehagen og skolen.
I 2023 vil det arbeides med nye rutiner for å sikre at alle barn har det trygt og godt. Dette vil omfatte både å forebygge og styrke miljøet, samt å undersøke og sette inn riktige tiltak når det er mistanke om at et barn ikke har det trygt og godt. Det arbeides også i tverrfaglige nettverk for å styrke det sosialfaglige arbeidet.

Samhandlingsmodellen Bedre tverrfaglig innsats (BTI) ble satt i gang høsten 2022 for barnehage, skole og støttetjenestene rundt barn og unge. Modellen skal styrke det helhetlige arbeidet rundt barn og unge som trenger ekstra støtte. Modellen setter også i system barnas og foreldrenes medvirkning i utforming av tilbudet. Det er forventet at denne arbeidsmåten vil være med på å gi barn og familier tidlig hjelp, og avhjelpe utfordringer som kan utvikle seg på sikt. Dette er et langsiktig arbeid og 2023 brukes på å etablere nye arbeidsformer i barnehager og skoler.

«Alle på plass» er undervisningsetatens arbeid med arbeidsmiljø og nærvær. Sykefravær fra de ansatte er den største risikoen for at kvaliteten i barnehage og skoler reduseres. Alle ansatte er verdifulle med både kompetanse og relasjoner til barn og kollegaer. Derfor er det et felles mål å arbeide strukturert med arbeidsmiljø og arbeidsnærvær.

Prosessledelse er en viktig faktor for kvalitetsutvikling i barnehager og skoler. Gode og involverende prosesser og kvalitet på tiden som personalet bruker sammen, gir bedre kvalitet på arbeidet over barn og unge. Rektorer, mellomledere, styrere og pedagogisk ledere vil delta i flere samlinger med fagmiljøet «Lent» i løpet av en to-års periode.

4.3 Tjenesteområdets drift

Undervisningssektorens driftsbudsjett fordeles slik på tjenesteområdene:

Funksjoner	Budsjett 2023			Bud. 2022
1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100 Politisk styring	242		242	414
120 Administrasjon	4 174	1 400	2 774	2 549
201 Førskole	115 240	13 686	101 554	98 059
202 Grunnskole	177 940	23 247	154 693	150 826
211 Styrket tilbud førskolebarn	12 635	685	11 950	10 848
213 Voksenopplæring	12 950	7 223	5 727	4 747
215 Skolefritidstilbud	10 529	7 571	2 958	2 550
223 Skoleskyss	5 250	300	4 950	4 800
Sum sektor	**338 960**	**54 112**	**284 848**	**274 793**

Politisk styring

Området omfatter møter og godtgjøring. Det legges ikke opp til noe disposisjonspost for hovedutvalget for 2023.

Administrasjon

For 2023 budsjetteres det med 2,5 årsverk til administrasjon. Dette er etats- og barnehageledelse, samt 50 % merkantil støtte.

Førskole/styrket tilbud til førskolebarn

Utdanningsløpet starter i barnehagen. Å bidra til at alle barn får en god start er det viktigste vi kan gjøre som samfunn for å ivareta sosial bærekraft, og forbygge utenforskap. En god barnehage gir alle barn like muligheter og bidrar til å utjevne sosial ulikhet. Effekten av en god start varer hele livet. Barnehagen er viktig for å fremme god helse, sosial inkludering og livslang læring.

Modum kommune har ansvar for barnehagetilbudet til innbyggerne i alderen 0 - 5 år. For 2023 legges barnehageopptaket i 2022 til grunn. Kommunale barnehager øker kapasiteten med 53 plasser til 521 plasser. Bårudåsen barnehage har blitt kommunal, samt at kapasiteten i to andre kommunale barnehager er justert ned med til sammen 12 plasser.
Private barnehager velger selv i hvor stor grad de vil benytte sin godkjente kapasitet. Dette henger ofte sammen med gjeldende etterspørsel. Snarum barnehage la ned driften 20.05.22. Ved telling av antall plasser i private barnehager 01.09.22 benyttes minimum 326 plasser. Dette legges til grunn for budsjett 2023.

Budsjetterte barnehageplasser

År	Kommunale	Ikke-kommunale	Totalt
2020	475	396	871
2021	460	398	858
2022	468	400	868
2023	521	326	847

For 2023 settes foreldrebetaling for barnehagene til 11,1 millioner kroner, mot 10,2 millioner i 2022. Dette skyldes at Bårudåsen barnehage har blitt kommunal. Modum kommune dekker private barnehagers tapte inntekter som følge av moderasjonsordninger. Makspris for barnehageplass settes i statsbudsjettet. For 2023 er denne 3000 kroner per måned for full plass.

For de kommunale barnehagene benyttes en tildelingsmodell som tar utgangspunkt i antall plasser i den enkelte barnehage. Tildelingsmodellen sikrer midler til lovpålagt bemanningsnorm. De kommunale barnehagene driftes kostnadsmessig effektivt når det beregnes kostnad per oppholdstime.

Ikke-kommunale barnehager
Modum kommune finansierer de ikke-kommunale barnehagene. Det beregnes en tilskuddssats basert på regnskapstall fra de kommunale barnehagene, justert for pensjonskostnader og lønns- og prisvekst. I tillegg legges driftskostnadene til kommunale barnehagebygg til grunn for beregning av tilskuddet. Under vises oversikt over tilskuddssatsene de siste årene:

År	Fulltidsplass for barn under 3 år	Fulltidsplass for barn over 3 år
2023		
2022	12% pensjonspåslag: 246 323 10 % pensjonspåslag: 241 351	12% pensjonspåslag: 120 733 10 % pensjonspåslag: 117 971
2021	240 548	116 488
2020	229 276	111 081

Antall plasser som benyttes i de private barnehagene kan variere i løpet av et år, og endringer kan gi økonomiske utslag. Kommunen plikter ikke å gi tilskudd til flere plasser enn barnehagen er godkjent for. Telling av barnehageplasser 1. september legges til grunn for budsjett 2023.

Styrket tilbud
Tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp er rettighetsbasert for barn 0 - 5 år. Tidlig innsats og tilpasning av barnehagetilbudet til hvert enkelt barns behov er en sentral del av barnehagens oppdrag. Barnehagene har et stort ansvar for å tilrettelegge tilbudet til hvert enkelt barn innenfor det ordinære tilbudet. Likevel er det noen sårbare barn som har behov for en ytterligere tilrettelegging. Det handler om at alle barn skal være en del av fellesskapet. Noen barn trenger hjelp og støtte for å være nettopp det.
Det handler også om å finne en balanse mellom sårbare barns behov og barnegruppens behov generelt. Dette er et stort og komplekst område. Kommunen fullfinansierer behov for hjelp og tilrettelegging i både kommunale og ikke-kommunale barnehager. I løpet av 2022 ble det foretatt en rekke endringer i praksis på dette området. Det er gjort endringer både med tanke på kvalitet og kostnader. Dette arbeidet fortsetter. Hovedutfordringen på dette området for 2023 er at Modum kommune har et økende antall barn som har behov tilrettelegging og/eller spesialpedagogisk hjelp. Antall barn øker normalt i løpet av et barnehageår.

Antall barn med styrkning høst 2020	Antall barn med styrkning høst 2021	Antall barn med styrkning høst 2022
22	28	38

Grunnskole og SFO

Grunnskolen i Modum er i stadig utvikling. Modumskolens visjon «Skolemestring for livsmestring» og styringsdokument er også i 2023 sentralt for alle skolers utviklingsplaner.

De aller fleste elever går i grunnskolen. I tillegg til barnehage er dette det aller viktigste verktøyet for å sikre deltagelse og livsmestring, og å forebygge framtidig utenforskap. Gode barnehager og skoler øker attraktiviteten i et lokalsamfunn. I 2023 avsluttes det EU-

finansierte BOOST-prosjektet, som hadde som mål finne nye måter å bygge barn og unges livsmestring. Det er viktig å ta lærdom av kunnskap og erfaringer fra dette prosjektet.

Antall elever som henvises til PPT for vurdering av rett til spesialundervisning har vært økende over tid. For skoleåret 22/23 er det 167 elever med enkeltvedtak om spesialundervisning. Skolene skal løse elevens individuelle rett til spesialundervisning i tildelt ramme, og det er innebærer et økende press på budsjettet til ordinære lærertimer, assistenter/fagarbeidere og øvrige driftsposter.
Det vil i 2023 bli etablert et samarbeid med et fagmiljø for å øke kompetansen om spesialundervisning i grunnskolen.

Prognosene viser at elevtallet synker noe for skoleåret 23/24, men vanligvis er det også forventet noe tilflytting.

Elevtall grunnskole

År	**1.-10.**	**1.-7.**	**8.-10.**
2023-24*	1557	1077	480
2022-23	1579	1105	474
2021-22	1587	1097	490
2020-21	1589	1098	491
2019-20	1590	1090	500
2018-19	1564	1084	480
2017-18	1565	1093	472
2016-17	1546	1091	455
2015-16	1523	1083	440

*Prognose basert på barn bosatt i Modum. Forventet netto tilflytting er ikke tatt med.

Antall gjesteelever er forventet å være på omtrent samme nivå som for 2022. Dersom det blir nye fosterhjemsplasseringer av barn fra Modum, vil kostnadene øke.

PPT
Den interkommunale PP-tjenesten for Modum, Sigdal og Krødsherad videreføres med tilnærmet samme aktivitetsnivå som i 2022 ut fra avtale om interkommunalt samarbeid om tjenesten. PP-tjenesten er inkludert i Familiens hus og deltar i det tverretatlige samarbeidet. Ressursene økes med 20 % for å ha nok kapasitet til å delta i ressursteam i barnehager og skoler.

Skolefritidstilbud
Gjennom 2023 arbeides det videre med ny rammeplan for SFO med fokus på å øke kvalitet og oppslutning om skolefritidsordningen i Modum.

Deltagelse i SFO har vært relativt stabil mellom 55 % og 60 % av 1.- 4. klassinger. Det budsjetteres med tilsvarende deltagelse i 2023. Per 1. oktober 2022 startet 365 barn i SFO i Modum, mot 370 barn 1. oktober 2021.

Det er innført statlige moderasjonsordninger gjennom at ingen familier skal betale mer enn 6 % av samlet inntekt til SFO. I tillegg er det innført 12 timers gratis SFO for alle barn i første klasse fra skolestart 22/23. Med bakgrunn i statlige ordninger med redusert foreldrebetaling, 12 timer gratis for første-klassinger og mer fleksibel ordning for foreldrebetaling i Modum, foreslås det å fjerne lokal ordning med søskenmoderasjon på tvers av barnehage og SFO.

Dette utgjør om lag 0,8 millioner kroner. Satsen for full SFO-plass foreslås en begrenset oppjustering fra 3540 kroner til kroner 3650. Det er budsjettert 6,7 millioner kr i foreldrebetaling for 2023, mot 5,9 millioner kroner i 2022.

Skoleskyss

Skyssutgifter til og fra skolen foreslås videreført på omtrent samme nivå, men prisjustert.

Voksenopplæring

Behovet for voksenopplæring i Modum har økt betraktelig i 2022 på grunn av krigen i Ukraina.

I 2023 forventes det at antall flyktninger går noe ned i forhold til 2022, men omfanget av undervisningsgrupper holder seg på samme nivå. Budsjetterte tilskudd i 2023 er på 5,0 millioner kroner, mot 3,6 millioner kroner i 2022.

Undervisningsetaten og Helse- og sosialetaten vil i 2023 vurdere alternativ organisering av tjenester innen logopedi. Dette er med bakgrunn i et ønske om mer helhetlig organisering av rehabiliteringstjenesten i Modum.

5. HELSE- OG SOSIALSEKTOR

5.1 Mål for helse- og sosialsektoren

Utviklingsmål i økonomiplanperioden

- Utvikler tjenestetilbudet i samsvar med endringene i befolkningssammensetningen:
  - Dreie tjenesteyting for å møte økt press på tjenester
- Arbeider tverrfaglig og målrettet for å sikre god kvalitet i tjenestene:
  - Helhetlig og koordinert tjenesteyting
- Koordinerer og forsterker arbeidet inn mot familier som står uten yrkestilknytning:
  - Styrke tilknytning til arbeidsliv
- Legger til rette for frivillig arbeid og videreutvikler løsninger som gjør det attraktivt og enkelt å bidra som frivillig:
  - Styrke frivillig innsats

Tiltak 2023: Innbyggerne skal få rett tilbud til rett tid

Strategi/veivalg:	Tiltak 2023	Måleindikator
Tiltak dimensjoneres og differensieres etter omsorgstrappa og prinsipper for best effektive omsorgsnivå. Styrker innbyggernes mestring av helse og egen livssituasjon. Styrke mulighet til å bo i eget hjem	Økt bruk av velferdsteknologi Differensiere tjenesteyting Dreie til mer ambulant virksomhet Justere innslagspunkt for tjenester Iverksette ny modell for frivillig innsats	Andel eldre som bor i eget hjem Dekningsgrad på linje med landsgjennomsnitt Utvikling i frivillig innsats Brukertilfredshet

Tiltak 2023: Flere innbyggere deltar i utdanning, arbeid eller sosial aktivitet

Strategi/veivalg:	Tiltak 2023	Måleindikator
Motvirke utenforskap og sosiale forskjeller gjennom deltakelse i utdanning, arbeid og meningsfull aktivitet.	Videreføre tiltak som styrker tilknytning til skole og arbeidsliv Styrke samhandling og koordinering av tiltak for sårbare grupper Tidlig og treffsikker hjelp	Andel innbyggere: • i ordinært arbeid • mottar uføretrygd • mottar sosialhjelp • andel barn i lavinntektsfamilier • fullfører videregående utdanning

Tiltak 2023: Tidlig og koordinert innsats for barn, unge og deres familier		
Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Barn og unge og deres familier opplever at det er enkelt å få hjelp. Hjelpen skal gis så tidlig som mulig og være godt koordinert.	Familiens hus gir en dør inn til hjelpetjenester Samhandlingsmodell på etats- og tjenestenivå følges opp Handlingsplan for bedre tverrfaglig innsats (BTI) evalueres	Evaluering av: • Familiens hus • Samhandlingsmodell • Handlingsplan BTI • Brukertilfredshet

5.2 Sektorens driftsramme

Sektorens drift	Mill. kr	2020 Regnskap	2021 Regnskap	2022 Budsjett	2023 Budsjett
Helse og sosial	Utgift	502,7	545,1	452,8	487,546
	Inntekt	104,0	107,6	68,0	79,787
	Nettoutg.	**398,7**	**437,5**	**384,8**	**407,759**

Helse- og sosialetaten har i 2023 en netto driftsramme på 408 mill. kr. Det budsjetteres med 439 årsverk. Det er økte årsverk i NAV (kommunesamarbeid), Flyktningetjenesten og Tun tilrettelagte tjenester i forhold til budsjetterte årsverk i 2022. Dette utgjør til sammen 9 årsverk.

Budsjettet for 2023 er lagt med bakgrunn i dagens tjenestevolum og driftskostnader. Variasjoner i antall tjenestemottakere og behov vil påvirke etatens budsjett gjennom året. Et økt press på tjenester og driftskostnader møtes med en dreiing fra heldøgn til ambulerende tjenester/ hjemmebaserte tjenester.

Det er behov for å styrke mulighet for arbeidsutprøving. Dette for å dreie fra sosialhjelp til arbeidspraksis med mål om ordinært arbeid.

Kompensasjon for tomgangsleie fra boligforetaket er flyttet fra fellesposter til helse- og sosialetaten.

Hovedtrekk for helse- og sosialsektorens budsjett 2023:

a) Økte vedtak og flere brukere i Tun tilrettelagte tjenester. Omprioritering innenfor etatens rammer med 3,2 millioner for å møte dette.
b) Rehabiliteringstilbudet ved Frydenberg omorganiseres. Institusjonsplasser; langtidopphold, rehabiliteringsopphold og korttids/avlastningsopphold for voksne samlokaliseres ved Modumheimen
c) Økt satsing på velferdsteknologi, tilført 1 million
d) Fact UNG økes med 50 % stilling
e) Økt satsing på å beholde og rekruttere ansatte
f) Økt satsning på frivillighet/ samarbeid med Frivilligsentralen

g) Barnevernet er tilført 1,955 millioner kr via statsbudsjettet for å kompensere for barnevernsreformen
h) NAV-sosialhjelp er tilført 740 000 kroner via statsbudsjettet. Dette som kompensasjon for at sosialhjelp ikke kan avkortes mot barnetrygd.

Helse- og velferdsplan 2017-2025
Helse- og velferdsplanen gir retning for etatens arbeid gjennom definerte veivalg og innsatsområder. Innsatsområder for planperioden er:
- Samhandling om barn, unge og deres familier
- Deltakelse i utdanning, arbeid og sosialt liv
- Mestring av egen helse og livssituasjon
- Prioritering, dimensjonering og kvalitet

Mål, tiltak og indikatorer for måloppnåelse er gitt i planen og følges opp årlig.

Utvikling av fremtidens eldreomsorg
Det ble i februar 2022 opprettet et ad hoc-utvalg for å utrede behov, konsekvenser og muligheter knyttet til utvikling av fremtidens eldreomsorg i Modum kommune (K-sak 07/22). Formålet med utredningen er å styrke felles kunnskapsgrunnlag, utrede behov og muligheter i lys av at det vil bli en betydelig økning i andel eldre innbyggere i årene som kommer. Dette skjer parallelt med strammere økonomiske rammer og færre yrkesaktive. Telemarksforskning bistår Modum kommune med å innhente nøkkelfakta, utforming av alternativer og utarbeidelse av analyser og beregninger. Figuren under viser utvikling i beregnet utgiftsbehov på sentrale tjenesteområder fra 2022-2040.

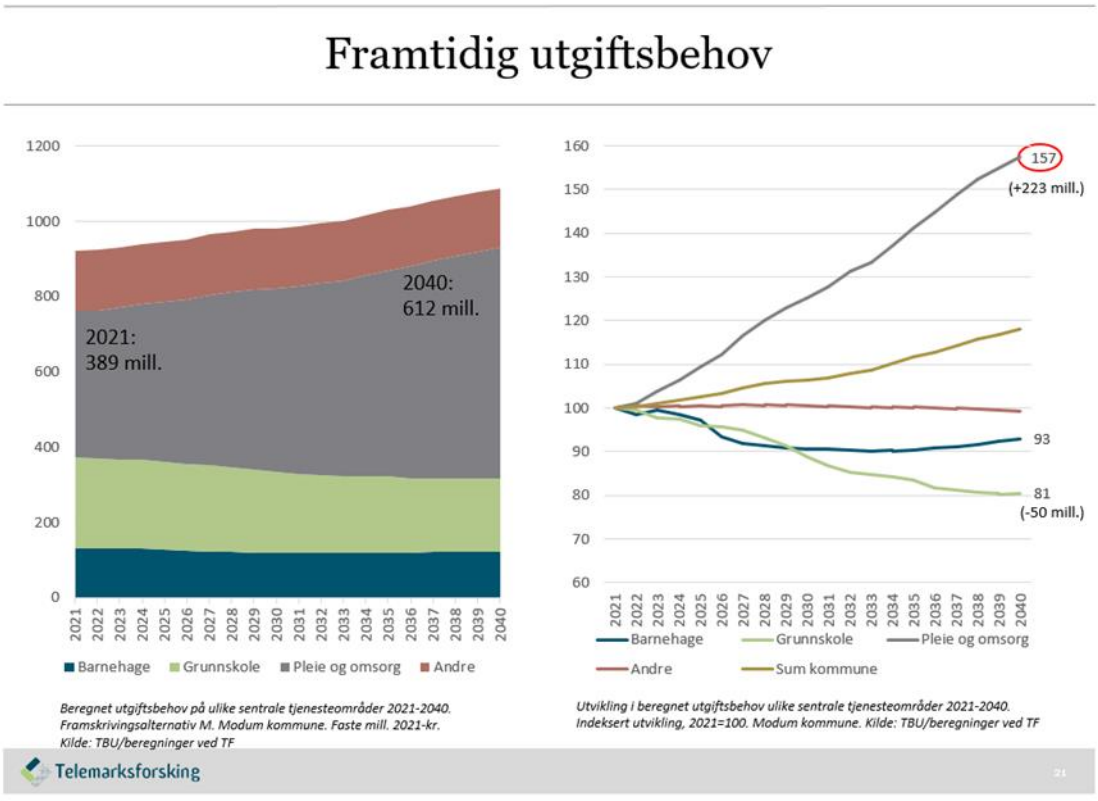

Framtidig behov for plasser
Prognosene viser at befolkningsutviklingen de neste årene vil innebære et økt behov for omsorgsplasser. Det framtidige behovet for heldøgns omsorgsplasser ses i sammenheng med behovet for ordinære hjemmetjenester.

Hjemmetjenester
Anbefalt alternativ fra Telemarksforskning anslår økt behov for 130 mottakere av hjemmetjenester fram til 2030 og 329 mottakere fram til 2040.

Økt behov for mottakere av hjemmetjenester 2030 og 2040. Akkumulert. Modum kommune. Kilde: SSB/Omsorgsbehov 2040/beregninger ved TF.

	2030	2040
Omsorgsbehov 2040, hovedalternativ	158	377
Omsorgsbehov 2040, saktere aldring 0,5	101	281
Anbefalt alternativ TF	***130***	***329***

Heldøgnsomsorg/ institusjonsplasser
Analysen fra Telemarksforskning anslår økt behov for 45 plasser fram til 2030 og 131 plasser fram til 2040. Dette er beregninger gjort ut fra dagens tjenestetilbud. En dreining hvor hjelpebehovet utsettes vil påvirke dette anslaget.

Økt behov for mottakere av heldøgns omsorg 2030 og 2040. Akkumulert. Modum kommune. Kilde: SSB/Omsorgsbehov 2040/beregninger ved TF.

	2030	2040
Omsorgsbehov 2040, hovedalternativ	57	159
Omsorgsbehov 2040, saktere aldring 0,5	33	102
Anbefalt alternativ TF	***45***	***131***

Omsorgstrappa
En endret befolkningssammetning vil kreve omstilling. Utvikling av fremtidens eldreomsorg er illustrert gjennom omsorgstrappa. De nedre trinnene i trappa danner fundamentet for en bærekraftig eldreomsorg. Å utsette hjelpebehovet er sentralt for å yte treffsikker hjelp på de øvre trinnene i omsorgstrappa.

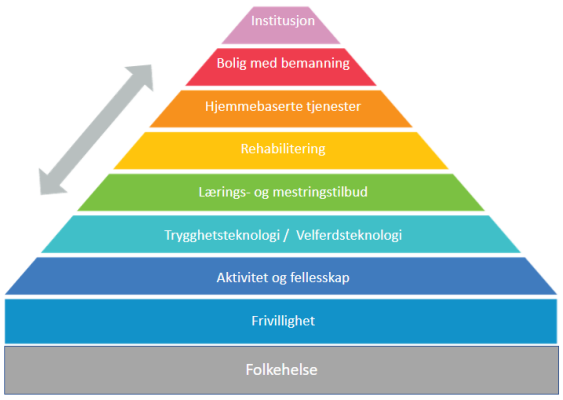

3 Omsorgstrappa Fra eldrebølge til eldrekraft, utviklet gjennom Ad hoc-utvalgets arbeid

Kompetanse
Strategisk_kompetanseplan_2020-2024 gir føringer for kompetanseområder for 2023. Barnevernsreformen stiller krav til at alle ansatte i tjenesten innen 2031 skal ha kompetanse på masternivå. Det er utarbeidet en ny strategi for å rekruttere og beholde sykepleiere/vernepleiere.

E-helse og velferdsteknologi
Etaten er tilført 1 mill. kr til digitalisering. Midlene benyttes i tråd med strategi og handlingsplan for velferdsteknologi.

5.3 Tjenesteområdenes drift

Helse- og sosialsektorens driftsbudsjett fordeles slik på tjenesteområdene:

Funksjoner	**Budsjett 2023**			**Bud. 2022**
1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100 Politisk styring	166		166	163
120 Administrasjon	3 686	120	3 566	1 955
232 Forebygging, helsestasjon	23 782	3 648	20 134	15 416
233 Annet forebyggende helsearbeid	10 925	755	10 170	10 091
234 Aktivisering eldre og funk.h.	12 908	2 176	10 732	9 629
241 Diagnose, behandling, rehab.	7 224	1 268	5 956	8 001
242 Råd, veiledning og sosial	12 222	5 295	6 927	3 839
243 Tilbud til personer med rusprobl.	3 239	425	2 814	4 006
244 Barneverntjeneste	17 847	8 427	9 420	8 359
251 Barneverntiltak i familien	5 904	15	5 889	8 758
252 Barneverntiltak utenfor familien	20 518	-	20 518	16 983
253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	133 886	36 059	97 827	97 257
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	196 698	17 868	178 830	165 015
265 Kommunalt disponerte boliger	1 000	1 000	-	1 000
273 Arbeidsrettede tiltak i kom. Regi	1 540	-43	1 583	1 500
275 Introduksjonsordning	9 701	140	9 561	8 146
276 Kvalifiseringsordning	3 288		3 288	4 386
281 Ytelse til livsopphold	20 458	600	19 858	19 149
285 Tjenester utenfor ordinært komm.tj	2 554	2 034	520	1 171
Sum sektor	**487 546**	**79 787**	**407 759**	**384 824**

Politisk styring
Det er ikke avsatt midler til hovedutvalgets disposisjonspost.

Administrasjon
Arbeid med lederstruktur og virksomhets/avdelingsstruktur i etaten vil medføre organisatoriske endringer.

Familiens Hus

Familiens Hus er en samorganisering av tjenestene barnevern, forebyggende tjenester for barn og unge og PPT. Dette gir mange fordeler som skal komme barn, unge og familier til nytte. Det vil være et sted å henvende seg til hvor hjelpetjenestene er samlokalisert. Familiens Hus vil jobbe systematisk med tidlig innsats, og treffsikker hjelp. For fagmiljøene vil Familiens Hus bidra til et større robust og tverrfaglig arbeidsmiljø.

Fra 2023 har Familiens Hus eget budsjett. Familiekoordinator overføres fra Frisklivssentralen til Familiens Hus fra 2023.

Kommunen har gjennom barnevernsreformen fått økte utgifter til fosterhjemsarbeid. Eksempelvis vil en institusjonsplass med kjøp fra statlig barnevern koste 170 000 kr per måned (i dag 78 000 kr) og et statlig fosterhjem om lag 85 000 kr per måned (i dag 36 000 kr). Barnevernet har fått tilført ytterligere 1,955 millioner kroner via statsbudsjettet for å kompensere for dette.
Fact ung videreføres og finansieres gjennom eksternt tilskudd og kommunal egenandel.

Fagavdeling for smittevern og flyktningehelse justeres til normalnivå fra 2.kvartal, og vil bestå av 1 årsverk til flyktningehelse og 1 årsverk til smittevern.

NAV - Midt Buskerud

Prosjektet Helseavklaring av sosialhjelpsmottakere videreføres med ekstern finansiering. Stilling knyttet opp mot flyktninger i arbeid videreføres. Økte levekostnader og økt antall flyktninger kan gi økt behov for supplerende sosialhjelp. NAV er tilført 740 000 kroner via statsbudsjettet for kompensasjon for at sosialhjelp ikke kan avkortes mot barnetrygd.

Flyktningetjenesten

Det forventes at kommunen anmodes om å bosette et høyere antall flyktninger også i 2023. Personer på Alternativ mottaksplasser (UDI) og andre som oppholder seg i kommunen uten avtale må også medregnes. Dette gir økte utgifter som finansieres gjennom tilskuddsordningen.

Pleie og omsorg, hjelp i institusjon

Modumheimen

Livsgledemidler (2022) benyttes til lønn trivselsassistenter. Vaskeritjenestene gis av Modum ASVO, dette har medført at enkelte arbeidsoppgaver tilknyttet tidligere tøysentralen ikke er dekket opp.

Frydenberg

Rehabiliteringstilbudet vil på kort sikt løses ved å erstattes drift ved Frydenberg av følgende tredelte løsning:

- Tilbud om rehabiliterings- og korttidsopphold gis ved Modumheimen
- Vikersund bo- og dagsenter øker med 6 plasser bolig med heldøgns bemanning (avdeling G)
- Rehabiliteringstilbudet i hjemmet styrkes gjennom nytt tverrfaglig rehabiliterings-/innsatsteam.

Pleie og omsorg, hjelp i hjemmet

Hjemmebaserte tjenester
Det tas i bruk nye velferdsteknologiske løsninger i møte med økt press på tjenesten. Økt behov for tjenester innen rus og psykisk helse møtes gjennom et differensiert tjenestetilbud.

Vikersund bo- og dagsenter
Det planlegges for en eventuell gjenåpning av avdeling G for brukere med behov for heldøgns bemanning. Det vil da tilføres 5,8 årsverk.

Tun tilrettelagte tjenester
Man jobber mot en dreining av tjenesten; høyere terskel for bruk av bolig med heldøgns bemanning til gradvis mer bruk av ambulante tjenester. Samtidig ser man på drift og oppgavefordeling i tunet.

Omsorgslønn er økt med kroner 300 000 i forhold til budsjett 2022.

Etablering av dagtilbud/avlastningstilbud til flere brukere. Dette tilsvarer 4,5 årsverk.

BPA er budsjettert med 21 millioner kroner, en økning på 3 mill.kr fra 2022.

Tilskudd for ressurskrevende brukere er økt med 400 000 sammenlignet med 2022.

6. KULTURSEKTOR

6.1 Mål for kultursektoren

Utviklingsmål i økonomiplanperioden

• Tilrettelegger for møteplasser
• Legger til rette for frivillig arbeid og videreutvikler løsninger som gjør det attraktivt og enkelt å bidra som frivillig
  • Frivillighetsstrategi utarbeides
• Legger til rette for gode og trygge møteplasser og aktivitetsfremmende omgivelser som gir varierte muligheter for sosialt samvær, lek og utfoldelse
  • Barn og unge må gis muligheter til å kunne delta på fritidsaktiviteter sammen med andre
  • Barn og unge må gis muligheter til å kunne delta på ferieaktiviteter sammen med andre
  • Arbeid med strategi for kulturskole og bibliotek startes når kulturstrategi/plan er vedtatt
• Stimulere til selvhjulpenhet og bruk av hverdagsteknologiske
• Bruker, formidler og tar vare på Modums kulturarv for framtidige generasjoner
  • Oppfølging av kulturminneplanens handlingsprogram
  • Arbeid med kulturplan/strategi startes

Tiltak 2023: Aktivt deltakende liv		
Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Legge til rette for ferieaktiviteter for barn og ungdom gjennom hele året	Redusere eller fjerne egenandeler på ferietilbud Ha tilbud i alle ferier	Lavere pris enn foregående år på tilbudene Flere uker med ferietilbud enn tidligere år

Tiltak 2023: Frivillighet		
Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Legger til rette for frivillig arbeid og videreutvikler løsninger som gjør det attraktivt og enkelt å bidra som frivillig.	Utarbeide Frivillighetsstrategi	Vedtatt Frivillighetsstrategi i løpet av 2023.

Tiltak 2023: Møteplasser		
Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Etaten skal bidra til å skape møteplasser mellom amatører, profesjonelle, ulike aldersgrupper, publikum og brukere.	Beholde god tilgjengelighet gjennom bredt utvalg aktiviteter og tilbud, vide åpningstider og rimelige billetter/avgifter.	Utvide åpningstider der det er mulig. Ikke øke billettpriser eller avgifter
Etaten vil ha fokus på fellesskap, mangfold, inkludering og deltakelse hos bredde og elite	Arbeide for å realisere skatepark med kommunal støtte	Skatepark etablert

Tiltak 2023: Økt attraktivitet		
Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Synliggjøring av kulturminner og kulturmiljø	Skilting av kulturminner/kulturmiljø	Skilt er satt opp i løpet av 2023
Etaten skal bidra til å synliggjøre Modum kommune som et aktivt og levende sted. Viktig at det skjer ting lokalt slik at man unngår at innbyggere må reise ut av kommunen aktivitet/opplevelser. Skape aktivitet som har ringvirkningsmuligheter lokalt	Planlegge/skape egne arrangementer og samhandle med andre som planlegger arrangement i Modum	Publikumsoppslutning som i 2019 (250 000 besøk/brukere) på egne tilbud

6.2 Sektorens driftsramme

Sektorens drift	Mill. kr	2020 Regnskap	2021 Regnskap	2022 Budsjett	2023 Budsjett
Kultur	Utgift	40,6	39,5	37,0	38,213
	Inntekt	14,8	14,7	14,5	14,445
	Nettoutg.	**25,8**	**24,8**	**22,5**	**23,768**

Det budsjetteres med 33 årsverk for 2023. Hovedtrekk for kulturetatens budsjettforslag for 2023

- Overfører 20% stilling fra ungdomshus til Ungdomsrom
- 10% klubbarbeiderstilling opprettes fast
- Oppretter prosjektstilling 75 % som Frivilligkoordinator (2 år)
- Videreutvikle ferietilbud og redusere eller fjerne egenandeler
- Opplevelseskortet gjeninnføres
- Grunnbemanning Furumo svømmehall redusert med 22,5 % stilling pga omgjøring av turnus
- Strømstøtte for lag/foreninger flyttes over til budsjettpost «støtte for store, kostnadskrevende anlegg» (nasjonal ordning dekker strømstøtte lokalt)

Sektoren har innenfor rammen ikke store muligheter til utviklingsarbeid eller nye satsinger. Overordnet for etaten vil være fokus på møteplasser. Møteplassene i sektoren mellom amatører og profesjonelle, mellom artister og publikum og mellom brukere og ansatte skaper tilhørighet, samhold og fellesskap. Gjennom aktiviteter innenfor kulturfeltet er det mulig å innta mange ulike roller, som kulturkonsument, deltaker, tilrettelegger eller arrangør. Tilbudene er stort sett åpne for alle enten man deltar alene eller sammen med andre. Summen av alt er fellesskap, mangfold, inkludering og deltakelse. Dette er viktige begreper innen folkehelsearbeidet og som sektoren har fokus på og prioriterer innenfor de rammene som er tildelt.

Opplevelseskortet gjeninnføres i 2023 som en erstatning for fritidskortet.

6.3 Tjenesteområdenes drift

Funksjoner	**Budsjett 2023**			**Bud. 2022**
1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100 Politisk styring	178		178	178
120 Administrasjon	1 123	22	1 101	1 051
202 Grunnskole	222	178	44	142
231 Aktivitetstilbud barn og unge	4 061	327	3 734	3 500
370 Bibliotek	5 056	1 987	3 069	2 969
373 Kino	1 721	1 267	454	354
375 Museer	2 440		2 440	2 432
377 Kunstformidling	125		125	125
380 Idrett	10 365	5 992	4 373	4 123
381 Kommunale idrettsbygg	195	638	-443	-397
383 Kulturskoler	5 345	937	4 408	4 261
385 Andre kulturaktiviteter	7 382	3 097	4 285	3 773
Sum sektor	**38 213**	**14 445**	**23 768**	**22 511**

Politisk styring

Hovedutvalgets disposisjonspost er satt til 50 000 kr. Bevilgningens størrelse er foreslått på bakgrunn av tidligere års erfaringer om behovet for disposisjonspost.

Grunnskole (Kulturell skolesekk DKS)

DKS-tilbudene er nå lagt opp slik at de samsvarer med opplæringsplanene. Tilbudet blir gitt til alle klassetrinn i grunnskolen i Modum.

Aktivitetstilbud barn og unge

Ungdomsrommet

Ungdomsrommet har blitt en populær møteplass for ungdom og har åpent mandag, tirsdag og torsdag. Mandag bemannes tilbudet av utekontaktene, tirsdag og torsdag av to klubbarbeidere. Det har vært vanskelig å rekruttere frivillige til å arbeide på tilbudet. Høyt besøk og en del krevende brukere gjør at det må være minst to ansatte på jobb for å sikre en forsvarlig drift. 20% fagarbeiderstilling overføres fra Ungdomshuset. 10% klubbarbeiderstilling opprettes fast.

Ungdomshus/Juniorklubben

Ungdomshuset holder åpent mandag, onsdag og fredag. Besøket på ungdomshuset er noe lavere enn før pandemien og en fagarbeiderstilling er overført til Ungdomsrommet. Besøket på juniorklubben er fortsatt høyt. Vikar/ekstrahjelp brukes på begge tilbudene ved sykdom eller i perioder med høyt besøk.

Ferieaktiviteter

3 ukers aktivitet i sommerferien – Sommergøy, videreføres i 2023. Egenandel på Sommergøy er 1 500 kr. Egenandelen kan utelukke flere fra å delta på Sommergøy. En fullstendig gjennomgang av ferietilbudet i alle ferier og vurdering av egenandeler/gratistilbud vil bli lagt fram til politisk behandling i februar 2023. Innvilget tilskudd fra BUFDIR vil bli fordelt i saken. UndringsUka får fast årlig støtte på 35 000 kr.

Opplevelseskortet

Opplevelseskortet gjeninnføres i 2023 som en erstatning for fritidskortet. Fordeling av Opplevelseskortet vil skje i nært samarbeid med førstelinjetjenestene som møter barn og unge. I løpet av 2023 vil sektoren utrede videre hvilke tilbud skal erstatte Fritidskortet. Problemstillinger som må avklares er om tilbud skal nå alle barn og unge eller bare utvalgte grupper, hvilke tilbud som skal inkluderes og frivillighetens rolle.

Tiltak	**Målgruppe**	**Betaling**	**Gratis**
Ungdomshus	Ungdom		x
Rockeverksted	Ungdom		x
Fritidstilbud utekontakt	Ungdom		x
Kulturskoleforestillinger/konserter	Alle		x
Leie skolerom	Alle		x
Bibliotek utlån	Alle		x
Bibliotek arrangementer	Alle		x
Bibliotek gaming	Barn/ungdom		x
Den kulturelle skolesekk	Barn/ungdom		x
Den kulturelle spaserstokk	Barn/ungdom		x
Skolekino	Barn/ungdom		x
Juniorklubb	Barn		x
Skolebibliotek	Barn/ungdom		x
Barnehagebibliotek	Barn		x
Sommerles	Barn		x
Boktrailer	Ungdom		x
Aktiv sommeruke	Ungdom		x
Ungdomsrommet	Ungdom		x
Opplevelseskort	Barn/Ungdom		x
UKM, Ung Kultur Møtes	Ungdom		x
Trening Modumhallen	Alle		x
Trening MSK svømmehall	Alle		x
Sommersvøm svømmehall	Barn		x
Frivilligsentral	Alle	x	x
Kino*	Alle	x	
Kulturskoleundervisning	Barn/ungdom	x	

Kulturhus konserter/teater	Alle	x	
Sommergøy*	Barn	x	
Kamper og arrangementer Modumhallen	Alle	x	x
Svømmekurs MSK svømmehall	Barn	x	
Svømmekurs Furumo svømmehall	Barn	x	
Vanngym Furumo svømmehall	Voksne	x	
Adgang svømmehall*	Alle	x	

*Opplevelseskort

Aktivisering (Frivilligsentral)

Rammeøkning 500 000 kr øremerket til frivillighet brukes til en 2-årig 75% prosjektstilling som frivilligkoordinator fra april og inventar/utstyr forbundet med stillingen.

Frivilligsentralen har 25-års jubileum i 2023 og det er lagt inn 40 000 kr til markering av jubileet og profilering av sentralen og de frivillige.

Det er etter anbefaling i bestemmelsene for statstilskudd ikke budsjettert med inntekter fra utleie av frivilligsentralens lokaler til lag og foreninger.

Bibliotek

Mange i nærmiljøet bruker biblioteket og bibliotekets tjenester. Bibliotekene er blitt viktige møteplasser i kommunene og vi ser en økt etterspørsel etter nye bøker. Bruken av e-bøker og e-lydbøker har økt betraktelig også etter pandemien. Dette er relativt dyre lån pr enhet, men vil prioriteres.

Det planlegges å arrangere teaterforestillinger, bokbad og foredrag på alle bibliotekene. Lavterskel aktiviteter for barn og ungdom i høstferie/vinterferie er et svært populært tilbud, og vil fortsette.

Kostnadene ved å transportere bøker mellom bibliotekene lokalt, internt i fylket og til resten av landet har økt betydelig. Budsjettet er oppjustert for å sikre at denne viktige tjenesten fortsetter.

Bokbudsjettet er økt med 20 000 i Modum for å veie opp for økte innkjøpskostnader. Biblioteket i Modum har målsetting om 36 000 besøkende og 52 000 utlån i 2023.

Kino

Modum kino er først og fremst en møteplass med særlig fokus på barnefamilier og ungdom. Besøket har ligget stabilt på rundt 11 000 alle år før pandemien. Det er også det vi baserer oss på i fremtiden, men vi er avhengig av godt filmtilfang og at kinovindu fra premiere til strømming av filmene opprettholdes.

Siden Modum kino har mest besøk på barne- og ungdomsfilmer legges prisnivå deretter. Gjennom «Den kulturelle skolesekken» opprettholdes skolekino fordi det er viktig at barn og ungdom opplever film på kino med jevnaldrende. Det sikrer en felles og positiv opplevelse og referanseramme.

Kino er viktig som møteplass og som institusjon med en lang historie, med riktig prispolitikk og ulike tiltak, kan det være med på å begrense ulikheter. Det er viktig med opplevelser

lokalt, noe kino er med på å sikre. Barnebursdag og samarbeid med bibliotek skal utvikles videre.

Det jobbes kontinuerlig med teknisk vedlikehold og anskaffelser i tillegg til kompetansebygging blant ansatte. Kostnadsnivået på kjøp av tekniske tjenester har økt betydelig og kan gjøre at tilbudet må justeres noe ned.

Tilskudd til museer

Tilskuddet til Modum Blaafarveværk opprettholdes på 2021-nivå (2 155 000 kr). Modum kommune er ikke vertskommune for Krøderbanen. For å synliggjøre at Krøderbanen er viktig for Modum, foreslås det å øke tilskudd med 30 000 kr – for 2023 blir tilskuddet 300 000 kr.

Kunstformidling

Tilskudd til Buskerud Teater videreføres med 55 000 kr, jfr. partnerskapsavtale. Det foreslås å opprettholde støtten til konserter på Modum Bad på 20 000 kr. Deltagelse på Kunst Rett Vest i 2023 er finansiert med 50 000 kr over kulturbudsjettet.

Idrett

På kulturbudsjettet settes det årlig av 1 125 000 kr til nyanlegg og rehabilitering/vedlikehold av anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Lag og foreninger har meldt inn mange store og kostnadskrevende planer for nyanlegg og rehabilitering av anlegg til kommunedelplanen for idrett og fysisk aktivitet 2023 – 2026.

Anlegg	**Kostnad totalt**
Skate-/sykkelpark	12 000 000 kr
Felles skytebaneanlegg	25 300 000 kr
Plast i K110 i Vikersund Hoppsenter	27 660 000 kr
Rehabilitering av Vikersund kunstgressbane	8 140 000 kr
Bingen Lysløype	3 850 000 kr
Rehabilitering av kjøleanlegg på Furumo kunstisbane	5 715 000 kr
Rehabilitering av Åmot kunstgressbane	Kostnad ikke beregnet

Tilskudd fra Modum kommune til disse planlagte anleggene forutsetter en større årlig rammeøkning for kulturbudsjettet i planperioden.

Skate-/sykkelparken er prioritert som nr 1 av disse anleggene og søker om 2 mill kr fra Modum kommune. 875 000 kr er bevilget over kulturbudsjettet i 2022.

55 000 kr flyttes til tilskudd til drift av store idrettsanlegg. I dette beløpet ligger også støtte til eventuell ny skatepark.

<u>Furumo svømmehall</u>

Furumo svømmehall er et populært tilbud for alle aldersgrupper. For 2023 er det lagt opp til å få driften tilbake på samme nivå som før korona. Gode åpningstider og et relativt lavt prisnivå sammenlignet med andre svømmehaller videreføres, for å gi god tilgjengelighet for befolkningen i Modum og omegn.

Bedre synlighet og videreutvikling av eksisterende tilbud, kurs og aktiviteter er prioritert. Antall enkeltarrangementer og kampanjer, både i egen regi og i samarbeid med Badelandene.no skal økes. Målsetting om 75 000 besøkende og åpent 345

dager. Grunnbemanning er redusert med 22,5 % stilling i forbindelse med revisjon av turnus. Det benyttes vikar ved sykdom og ekstrahjelp i høysesong.

Tilbudet Sommersvøm, som gir barn i 5.-7. trinn fri inngang i svømmehallen to dager per uke på sommeren, er ikke videreført i budsjettet. Det blir egen sak om ferietilbud i februar 2023.

Kommunale idrettsbygg

Det er ikke planlagt videre utbedringer i Modumhallen i 2023, og hallen drives videre med meget nøktern drift.

Kulturskole

Etter korona har kulturskolen pr oktober 2022 ledig ca. 70 plasser (maks antall elever er 280). Kulturskolen arbeider kontinuerlig med rekruttering og utvikling av tilbudet. Kulturskolen har en målsetting om 250 elever i løpet av 2023. Kulturskolen vil i løpet av 2023 gjøre en evaluering av tilbudene til korpsene i Modum og se på nye samhandlingsmodeller for å sikre videre kopsaktivitet i modum.

Kulturskolen vil tilbyd inntil 10 plasser med reduksjon i semesteravgift. Tilbudet formidles via samarbeidende avdelinger i kommunen. Alle kulturskolens forestillinger og konserter er gratis. Det foreslås ingen endring av semesteravgiften for 2023.

Den kulturelle skolesekken blir gjennomført i samarbeid med alle grunnskolene i Modum.

Den kulturelle spaserstokk (DKSS) blir gjennomført i samarbeid med Sigdal og Krødsherad kommune.

Andre kulturaktiviteter

<u>Kulturhus</u>

Modum kulturhus er med på å synliggjøre Modum kommune som et aktivt og levende sted. For mange er det viktig å være deltakere, for andre er det å være kulturkonsumenter viktig.

Ett aktivt levende kulturhus er med på å gi opplevelser og et meningsfylt fritidstilbud til mange. Vi ønsker å fylle huset med ulike aktiviteter og uttrykk og for ulike aldersgrupper. For å klare dette er vi avhengig av godt samarbeid med ulike aktører som Riksteatret, Brageteateret og ulike management og artister. Viktig å samarbeide lokalt med kulturskole og bibliotek, med lokalt næringsliv og institusjoner som Modum bad, Vikersund, bad og Modum menighet. Alt som skjer i kulturhuset, har også ringvirkningsmuligheter lokalt gjennom blant annet bespisning og overnatting. Det er også viktig at det skjer ting lokalt, slik at man unngår at alle må kjøre ut av kommunen for denne type opplevelser.

Modum kulturhus sikter mot et besøk på 9000 solgte billetter og 10 000 besøkende på møter og annet, dette i tillegg til besøk på kino, bibliotek og kulturskole som ligger i samme bygg.

Kulturhus har inntekter og utgifter som følger aktivitetsnivået. Ved mindre aktivitet vil det også normalt være lavere utgifter. Husleie og billettinntekter er beregnet som i et normalår, men med stor usikkerhet. Det planlegges med minimum 2 500 solgte billetter til kulturarrangementer.

Allment kulturarbeid

Det er ikke lenger ansatte tilsynsvakter på skolene i forbindelse med lag og foreningers bruk av skolerom på kveldstid. Brukerne tar ansvar for tilsynet på samme måten som i Modumhallen, og bruker lokalene gratis. Overgangsordningen med godtgjøring for tilsyn på dugnad avsluttes.

Tilskuddsordningene opprettholdes på 2022-nivå. Strømstøtte for lag/foreninger flyttes over til budsjettpost «støtte for store, kostnadskrevende anlegg» (nasjonal ordning dekker strømstøtte lokalt).

7. TEKNISK SEKTOR

7.1 Utviklingsmål for teknisk sektor

Utviklingsmål i økonomiplanperioden

- Har innbyggerperspektivet som utgangspunkt for videreutvikling av metoder og verktøy.
- Har vann og vassdrag med god eller svært god miljøtilstand.
- Ser boligutbygging i sammenheng med transportløsninger og tilstrekkelig øvrig infrastruktur, som for eksempel vann- og avløpskapasitet.
- Jobber for en bærekraftig og solid infrastruktur, som gir grunnlag for ønsket utvikling og vekst.
- Ser næringsutvikling i sammenheng med transportløsninger og tilstrekkelig øvrig infrastruktur, som for eksempel vann- og avløpskapasitet.

Tiltak 2023: Økt attraktivitet

Strategi/veivalg:	**Tiltak 2023**	**Måleindikator**
Modum kommune skal som planmyndighet, aktivt bidra til utvikling av nye boligområder med boløsninger som er tilpasset ulike behov, og stille krav i planer som ivaretar sirkulær økonomi.	Kommunen skal aktivt bidra til utvikling av nye boligområder som kan realiseres enten av private utbyggere eller i offentlig regi. For å tilrettelegge for økt bosetting og attraktivitet skal det foreligge byggeklare tomter og leiligheter for salg.	Det etableres minst 50 nye boenheter pr.år
Entreprenører og husbyggere skal møte en imøtekommende, løsningsorientert og høyt kvalifisert plan- og byggesaksavdeling som effektivt håndterer forvaltningssaker.	All saksbehandling skal gå så raskt som mulig, og det skal føres tilsyn etter vedtatt tilsynsplan.	Det skal gjennomføres tilsyn med minst 15 % av antall byggesaker per år.

Tiltak 2023: Dialog og samarbeid

Strategi/veivalg:	Tiltak 2023	Måleindikator
Har innbyggerperspektivet som utgangspunkt for videreutvikling av metoder og verktøy Tar i bruk nye verktøy for å øke medvirkningen	Digitalisere byggesaksarkivet og videreutvikle programvare knyttet til kommunens geografiske informasjonssystemer med integrasjon mot kommunens arkiv og saksbehandlingssystem. Utvikle robotiserte selvbetjeningsløsninger for behandling av enkle tiltak.	Reduksjon i antall saker som skal saksbehandles manuelt. Reduksjon i antall saker som skal saksbehandles manuelt.

Tiltak 2023: Miljø- og klimavennlig kommune

Strategi/veivalg:	Tiltak 2023	Måleindikator
Mål for fornyelse av kommunalt vann- og avløpsnettet og reduksjon av vannlekkasjer: Årlig fornyelse av vann- og avløpsnettet skal minst være 1 % av den totale ledningslengden, beregnet etter et gjennomsnitt over en treårsperiode. Lekkasjetapet fra ledningsnettet i det kommunale vannverket skal reduseres fra 47 % til under 30 % innen utgangen av år 2030. **Mål for kommunale formålsbygg:** Eiendomsforvaltning (FDVU) sikre at bygningsmassen utvikles i takt med endrede funksjonelle behov og at det utøves et verdibevarende vedlikehold. Det må arbeides for samlet høyere utnyttelsesgrad av arealet i formålsbyggene. Det skal skje ved avhending av bygningsmasse som står ubrukt. Samlet kjøp av elektrisk kraft skal reduseres ved energioptimalisering og ved etablering av nye alternative energikilder fra av sol og biomasse.	Årlig fornyelse av kommunale vannledninger skal være minst 1 260 m/år Årlig fornyelse av kommunale avløpsledninger skal være minst 1 110 m/år Avhende formålsbygg som ikke brukes, og som ikke kan leies ut Kartlegge bruk av mulige lønnsomme alternative energikilder som erstatter kjøp av elektrisk kraft Ved nybygg må det tilrettelegges for bruk av alternative energikilder	Dokumentert årlig fornyelse av eksisterende ledningsnett Årlig produsert vannmengde skal reduseres med minst 2 % i forhold til levert vannmengde i 2022. Årlig igangsettes tiltak som reduserer kommunens samlede elektrisitetsforbruk med 5 % Det aksepteres ikke dårligste tilstandsgrad 3 på

	I samarbeide med Modum kraftproduksjon KF, utvikle prosjekter som gir større omsetning og dermed inntekter fra elektrisk kraft som kommunen sparer inn	bygningsdeler eller funksjoner.

7.2 Sektorens driftsramme

Sektorens drift	Mill. kr	2020 Regnskap	2021 Regnskap	2022 Budsjett	2023 Budsjett
Teknisk	Utgift	133,8	140,9	126,3	134,615
	Inntekt	75,5	71,3	74,1	75,891
	Nettoutg.	**58,3**	**69,5**	**52,3**	**58,724**

Teknisk sektor har en netto driftsramme på 58,724 mill. kr i 2023. Det er budsjettert med lønn til 110 årsverk inklusiv 3 lærlinger/praksiskandidater.

Hovedtrekk i teknisk sektors budsjett for 2023:

a) En stilling som branninspektør opprettes i forebyggende avdeling i brannvesenet
b) Kostnader til øving av brannmannskap økes med ytterligere 200 000 kr
c) Vannavgiften øker med 6 kr/m^3 eks. mva. for å ta høyde for bygging av nytt reservevannverk
d) Kloakkavgiften holdes på samme nivå som i 2022
e) Andre gebyrer er økt med 5 % og inntektene er basert på tilsvarende omsetning som i 2019
f) Det er gebyrfestet anleggsbidrag for utbyggingsavtaler til kommunal opparbeidelse av gang- og sykkelveier og vann- og avløpsledninger
g) Drift av Bårudåsen barnehage, Ludohuset og Smittevernsenteret er lagt inn med helårsvirkning
h) Det er avsatt en ny post på 500 000 kr til styrking av kommunens arbeide med klima og miljø

7.3 Tjenesteområdenes drift

Teknisk sektors driftsbudsjett fordeles på tjenesteområdene som vist i tabellen:

Funksjoner	Budsjett 2023			Bud. 2022
1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
100 Politisk styring	267		267	162
120 Administrasjon	1 707	23	1 684	1 256
121 Forvaltning eiendom	2 021		2 021	2 021
130 Administrasjonslokaler	6 258	779	5 479	4 207
213 Voksenopplæring	826	26	800	439
221 Barnehagelokaler og skyss	6 841	526	6 315	4 953
222 Skolelokaler og skyss	25 461	3 130	22 331	21 841
232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	402	28	374	334
233 Annet forebyggende helsearbeid	550	16	534	349
234 Aktiviserings- og servicetjenester	52	25	27	35
241 Behandling, habilitering og rehabilitering	1 069	71	998	925
244 Barneverntjeneste	203	25	178	181
251 Barneverntiltak når barnet ikke er plassert	77	4	73	71
254 Tjenester til hjemmeboende	2 020	453	1 567	1 538
261 Institusjonslokaler	9 299	738	8 561	8 128
265 Kommunalt disponerte boliger	5 196	2 765	2 431	2 793
285 Tjenester utenfor ord. kommunalt område	229	205	24	1
301 Plansaksbehandling	1 961	640	1 321	1 239
302 Bygge-, deling og seksjonering	4 474	4 481	-7	-219
303 Kart og oppmåling	2 458	2 420	38	-108
320 Kommunal næringsvirksomhet	253	163	90	90
329 Landbruk	2 380	140	2 240	2 193
332 Kommunale veier	13 281	3 074	10 207	10 183
335 Rekreasjon i tettsted	2 062	202	1 860	1 905
338 Forebygging av brann og ulykker	5 081	4 163	918	-61
339 Beredskap mot brann og ulykker	9 482	855	8 627	8 724
340 Produksjon av vann	3 280	70	3 210	2 758
345 Distribusjon av vann	7 093	19 743	-12 650	-11 320
350 Avløpsrensing	7 590	1 950	5 640	5 091
353 Avløpsnett/innsaml av avløpsvann	3 018	25 745	-22 727	-22 850
355 Gjenvinning av husholdningsavfall	853	860	-7	
360 Naturforvaltning og friluftsliv	1 770	229	1 541	1 607
380 Idrett og tilskudd til andres idr.anlegg	329	27	302	113
381 Kom. Idrettsbygg og idrettsanlegg	3 362	508	2 854	2 228
385 Andres kulturbygg	95	9	86	74
386 Kommunale kulturbygg	175	48	127	87
393 Gravplasser og krematorier	3 140	1 750	1 390	1 289
Sum sektor	**134 615**	**75 891**	**58 724**	**52 257**

Politisk styring

Det er ikke budsjettert midler til hovedutvalgets disposisjonspost.

Budsjett fordelt på ansvar i teknisk etat

		Budsjett 2023			Bud. 2022
	Beløp i 1000 kr	Utgift	Inntekt	Nettoutg.	Nettoutgift
60	Administrasjon	1974	23	1 951	1 418
61	Renholdsavdelingen	22919	3 479	19 440	18 399
62	Areal, landbruk og miljø	11569	*7 869*	*3 700*	3 330
63	Brannvesen	14168	4 963	9 205	8 345
65	Kommunalteknikk	35358	53 182	-17 824	-17 605
67	Parkvesen	8877	2 628	6 249	5 901
69	Kommunale formålsbygg	42894	6 891	36 003	32 469
	Sum sektor	**137 759**	***79 035***	***58 724***	***52 257***

Lønn og sosiale kostnader er budsjettert med 74,6 mill. kr. Sykelønnsrefusjon er budsjettert med 2,5 mill. kr som er 0,3 mill. kr mer enn i 2022. Gebyrinntekter er budsjettert med 62,5 mill. kr, som er 0,94 mill. kr mer enn i 2022.
Inntekter overført fra investeringsbudsjettet er budsjettert med 4,094 mill. kr. Det gjelder tjenester som utføres i egen regi og som regnskapsføres på investeringsbudsjettet.

Renhold

Det er budsjettert med 35,0 årsverk til renhold, en reduksjon på 0,9 årsverk. Bårudåsen barnehage, Ludohuset og Smittevernsenteret er budsjettert med helårsvirkning. Det er budsjettert med inntekter fra Modum Boligeiendom KF for dekning av utgifter som påløper til alt renhold i deres bygningsmasse. Foretakets utgifter er forutsatt dekket av husleieinntekter.

Parkvesen

Det er budsjettert med 9,8 årsverk inkludert 3 lærlinger/praksiskandidater i 2023.
Det er inngått ny avtale med Modum ASVO AS om å utføre flere løpende driftsoppgaver som i dag utføres i egen regi. Det skal frigjøre arbeidskapasitet til tyngre sommervedlikehold av grønne områder og stell av planter.

Det er over tid opparbeidet større områder som skal ivaretas av parkvesenet innenfor de samme økonomiske rammene som tidligere. Det er prøvd løst med å finne mer effektive driftsløsninger samt at en nå må se på hvordan omfanget av tjenesteomfanget kan reduseres.

Teknisk sentral/Kommunale formålsbygg

Det er budsjettert 23,2 årsverk i avdeling formålsbygg i 2023.

Hovedaktiviteten er å følge opp driften av de kommunale formålsbyggene og sikre at krav til HMS i bygningsmassen er ivaretatt. Kommunen har en stor del eldre bygningsmasse som krever vedlikehold utover det som kan dekkes på driftsbudsjettet.

Det oppleves en kraftig prisoppgang på alle de tjenestene som kommunen må kjøpe inn for å drifte ulike anlegg, hvor det er nødvendig med uavhengig kontroll og service. Det har ikke latt seg gjøre å øke driftsbudsjettet tilsvarende. Det betyr at andre vedlikeholdsoppgaver må reduseres.

Avdelingen deltar i flere investeringsprosjekt med utredninger knyttet til ny skole i Vikersund og Familiens hus. Det gjelder også i det pågående arbeidet med arealbruksplanen i helse- og sosialetaten, hvor det legges opp til en strategisk sak med valg av framtidige tjenestesteder for helsetjenester og avhending av bygningsmasse. Dette er bygg med et stort akkumulert vedlikeholdsetterslep med betydelig investeringsbehov for oppgraderinger.

Avhending av gammel bygningsmasse, mer effektiv arealbruk og fornyelse av bygningsmasse vil gi positive økonomiske gevinster for driften av eiendomsmassen til kommunen over tid.

Det er forutsatt en kraftpris på 50 øre/kWh, for innkjøp av om lag 10 mill. kWh til formålsbyggene.

Areal, landbruk og miljø (ALM) avdelingen

Det er budsjettert totalt 12,8 årsverk i ALM avdelingen i 2023.

Plansaksbehandling:
Gebyrregulativet for plansaksbehandling er foreslått økt med om lag 5 %.

Bygge- dele- og seksjonering:
Gebyrregulativet for byggesak er revidert og foreslått økt med 5 % for å øke selvkostnivået på tjenesten. Arbeidet med digitalisering av byggesaksarkivet pågår. Det er for andre året på rad medregnet en inntektskompensasjon på 1 mill. kr som utbytte fra Modum Kraftproduksjon KF.

Gebyrinntektene er anslått etter omsatt volum før koronapandemien.

Kart- oppmåling- og seksjonering:
Gebyrregulativet for kart- og oppmåling foreslått økt opp med om lag 5 %.

Landbruk:
Driften av landbrukskontoret opprettholdes på samme nivå som i 2022.

Forebygging av branner/Beredskap mot branner og ulykker

Det er budsjettert totalt 7,4 årsverk i brannvesenet i 2023. I tillegg er det 20 brannkonstabler på deltid som utgjør beredskapsstyrken. Det er budsjettert inn en ekstra stilling som branninspektør i forebyggende avdeling. Det er også lagt inn ekstra midler til styrket øving av beredskapsavdelingen med 200 000 kr.

Kommunestyret vedtok i K-sak 40/22 at Modum brannvesen skal opprettholdes som et eget selvstendig brannvesen.

I vedtaket er det også stilt som forutsetning at problemstillingen rundt krav til anskaffelse av høydeverktøy til brannvesenets slokke og redningsarbeid skal avklares innen utgangen av 2022. Rådmannen fremmer egen sak til kommunestyret som ivaretar denne delen av vedtaket.

Kommunalteknisk avdeling

Det er budsjettert totalt 21,8 årsverk i kommunalteknisk avdeling i 2023.
Kommunale veier:
Det skal ferdigstilles en handlingsplan for investeringer i kommunale veier i 2023. Den skal også omfatte en overordnet skiltplan med prinsipper og føringer for fartsnivå på kommunale

veier. Viken fylkeskommune varslet kommunen den 26.8.2022, om at de skal overta driften av alt veilys langs fylkesveier fra 1.1.2023. Veilysene skal overtas i den tilstand de er. Før overtagelse må imidlertid kommunen fremskaffe en rekke opplysninger, et arbeide som nå pågår. Hvor stor besparelse dette vil gi for budsjett 2023 er vanskelig å forskuttere. Det antas at overleveringen av lyspunkter vil utgjør omkring 1/3 av dagens antall kommunale lyspunkter.

Vann og avløp:
Det er lagt inn forslag til målsetninger for fornyelse av eksisterende vann- og avløpsnett med 1 % i året. Videre er det foreslått en målsetning om reduksjon av lekkasjevann fra kommunale vannledninger fra 47 % til 30 % innen 2030.

Avgiftsnivået for vann og avløp ligger godt tilpasset de store investeringene som skal gjennomføres. Enhetsprisen for variabel del av vann er foreslått økt med 6 kr/m3 eks. mva. i 2023.

Det skal søkes om ny utslippstillatelse for avløpsområdet som dekker tettbebyggelsen fra Vikersund, Geithus og Åmot, for å lukke et av avvikene etter tilsyn på avløpsområdet.

Det forventes oppstart i 2023 av bygging av reservevannverket med vanninntak i Bergsjø og ledningsanlegg. Prosjektet vil strekke seg over tre år. Videre ombygging av Bårud kloakkrenseanlegg for å oppfylle krav til renseanlegg.

Gebyrutvikling og selvkost

Kommunens kostnad til drift og investeringer skal dekkes 100 % av gebyrinntekter.
Det skal gjennomføres betydelige investeringer som vil måtte finansieres av gebyrinntekter.

Utvikling av vann- og kloakkavgiftene i økonomiplanperioden – nettokostnader eks. mva:

	Regnskap	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Renteutvikling	1,95 %	3,3 %	3,3 %	3,3 %	3,3 %	3,3 %
Investeringer (1000 kr)						
Vann	7 895	23 450	64 200	95 900	5 900	5 900
Kloakk	3 013	6 690	18 450	29 200	5 900	5 900
Selvkost						
Vann	94 %	95 %	102 %	113 %	112 %	97 %
Kloakk	115 %	111 %	101 %	97 %	91 %	91 %
Selvkostfond (1000 kr)						
Vann	-4 741	-5 732	-5 260	-2 634	231	-729
Kloakk	5157	7645	7917	7216	4866	2323
Årsgebyr (inkl. mva.)						
Vann kr/m^3	21,00	21,00	27,00	32,00	37,00	42,00
Kloakk kr/m^3	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00
Fastavgift:						
Vann kr/år	680	680	680	680	680	680
Kloakk kr/år	880	880	880	880	880	880
Årsgebyr for 150 m^3/år						

Vann	3 830	3 830	4 730	5 480	6 230	6 980
Kloakk	5 980	5 980	5 980	5 980	5 980	5 980

8. INVESTERINGER

Modum kommune har mål om at lånefinansierte investeringer over tid ikke skal overstige 70 mill. kr pr år. I forslaget til økonomiplan ligger lånopptaket høyere enn dette, med et årlig låneopptak på i gjennomsnitt 96,5 mill. kr. De største satsingene er innen selvkostområdene vann og avløp. Av et samlet investeringsbudsjett på 513 mill. kr, utgjør disse investeringene 239 mill. kr. Lånekostnader til investeringer innen selvkostområdet finansieres gjennom økte gebyrer.

	2023	2024	2025	2026	Sum	Gj.snitt
Investeringsutgifter	**121,2**	**179,9**	**150,9**	**60,9**	**512,9**	**128,2**
VA-investeringer	37,9	88,4	101,4	11,4	239,1	59,8
Øvrige investeringer	83,3	91,5	49,5	49,5	273,8	68,5
Lånopptak	**81,6**	**145,2**	**124,6**	**34,6**	**386**	**96,5**
Lån utover VA	43,7	56,8	23,2	23,2	146,9	36,7

Av figur 8-1 framgår det at gjeld til investeringer i planperioden vil øke med 184,6 mill. kr.

Figur 8-1Utvikling i langsiktig lånegjeld

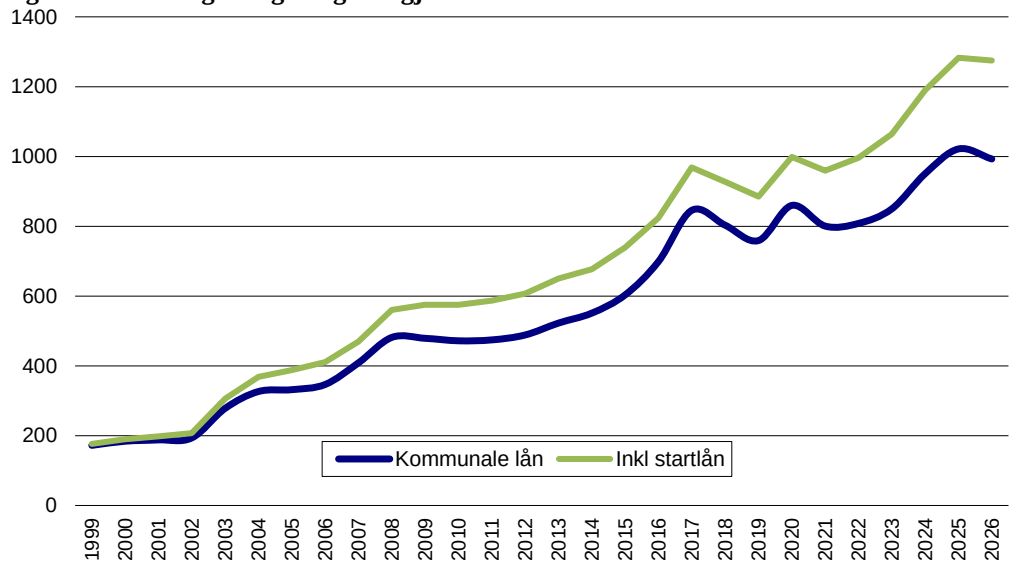

Det vil framover være store investeringsbehov eksempelvis innen skole og eldreomsorg. Det er imidlertid begrenset hva det vil være økonomisk rom for. Større investeringer vil kreve en klar prioritering gjennom at det gjøres store grep på driftssiden for å kunne finansiere økte låneutgifter. Et høyere investeringsnivå kan finansieres ved at

- investeringene gir betydelig effektivisering av drift, for eksempel ved endring av skolestruktur
- andre av kommunens tjenesteområder reduseres betydelig
- kommunens inntekter økes betydelig, for eksempel gjennom eiendomsskatt.

Rådmannen har valgt å ikke legge inn investeringsmidler til skole eller eldreomsorg i denne økonomiplanen i påvente av politisk avklaring rundt finansieringsmuligheter. Et politisk utvalg vil i løpet av første halvår 2023 vurdere framtidig skolestruktur. Det legges fram egen sak om eiendomsskatt.

Tabell 8-1 Investering post 1-4 brutto

(tall i mill kr)		Budsjett 2022	**Budsjett 2023**	Økonomiplan 2024	2025	2026
Sentraladm	Digitalisering	4,6	**4,8**	4,0	4,0	4,0
	Næringsområder og samferdsel			10,0	10,0	10,0
Undervisning	Skolebygg	4,7	**20,0**			
Helse og sosial						
Kultur	Teknisk utstyr	1,3				
Teknisk	Anleggslista	5,0	**5,0**	5,0	5,0	5,0
	Veianlegg/gangvei	5,0		5,0	5,0	5,0
	Biler og maskiner	3,3	**3,3**	3,3	3,3	3,3
	Rådhus fasadeutbedring	7,0		7,0		
	Familiens hus	5,0	**40,0**	35,0		
	Øvrige formålsbygg	7,0	**7,0**	19,0	19,0	19,0
	ROS-tiltak	0,2				
	Bårud renseanlegg	10,0	**10,0**	10,0		
	Reservevannskilde	1,0	**20,0**	50,0	90,0	
	Vann- og avløpsnett	12,9	**7,9**	28,4	11,4	11,4
Sum investeringer		67,0	118,0	176,7	147,7	57,7

8.1 Sentraladministrasjonen

Digitalisering

For 2023 foreslås 4,8 mill. kr til investeringer innen digitalisering.

PCer i grunnskolen

Det budsjetteres med 2,9 mill. kr i 2023 i henhold til vedtatt modell for utskifting av digitalt utstyr.

Datasikkerhet

1,9 mill. kr til datasenter/hardware til servere i sikker sone.

Næringsområder og samferdsel

Det settes av midler til etablering av næringsområder, infrastruktur knyttet til dette og samferdselstiltak. Rammebevilgningen kan også dekke kostnader til jernbaneundergang/pendlerparkering i Vikersund dersom dette blir aktuelt i perioden.

Det meste av bevilgningen fra 2021 står enda ubrukt. Derfor budsjetteres det ikke noe til dette formålet i 2023. Videre i perioden settes det av 10 mill. kr årlig.

8.2 Undervisning

Skoler

Skolebehovsanalyse ble utarbeidet av Norconsult i 2018 (K-sak 33/18). Konklusjonen var da at det er størst behov ved barneskolene Buskerud, Enger, Vikersund og Stalsberg. Ved Vikersund og Stalsberg skulle det gjennomføres ombygginger og moderniseringer, mens det skulle vurderes en ny og felles skole som erstatning for skolene Buskerud og Enger.
Etter det er det jobbet videre med de prioriterte områdene.

Kostnadsanslag har vist at investeringsbehovet er langt større enn det som så langt er lagt til grunn i økonomiplaner. Det vil også utfordre vedtatte økonomiske måltall for låneopptak.

Investeringsbehovet i planperioden kan reduseres ved å nedskalere enkeltprosjekter og å forskyve prosjekter ut i tid. Rådmannen mener at det i tillegg er behov for å se nærmere på måter å finansiere skoleutbygging. Dette kan gjøres ved å for eksempel å redusere driftsutgifter innen skolesektoren gjennom endringer i skolestruktur. Alternativet er å finansiere låneutgifter ved en kraftig reduksjon av andre kommunale tjenester, eller å øke de kommunale inntektene betydelig.

Med bakgrunn i utfordringene som er skissert over, vedtok kommunestyret i sak 70/22 å nedsettes et politisk arbeidsutvalg som skal legge føringer for fremtidig utvikling av grunnskoleområdet i Modum, og se på konsekvensene for kommunens økonomiske, sosiale og miljømessige bærekraft ved ulike utbyggings- og strukturalternativer. Arbeidet i utvalget starter nyåret 2023.

I kommunestyresak 95/20 ble det bedt om at spørsmål om felles skole for Buskerud og Enger skolekretser ble utredet. I sak 157/21 ble Utredning fordeler og ulemper med én barneskole i Åmot-området lagt fram for kommunestyret.

<u>Vikersund skole</u>
I kommunestyresak 156/21 ble det lagt fram en «Helhetlig plan for utbygging av Vikersund skole». I tillegg til bygg av skole og idrettshall ble det også vedtatt ny løsning for adkomst inkludert bygging av bro over Krøderbanen, oppstart av arbeid med reguleringsplan for området, og utredning av vann og avløpssystemet for området. Kostnadsanslaget var for høyt og det ble vedtatt at det skulle legges fra et revidert og redusert kostnadsoverslag,

Kommunestyresak 52/22 redegjør for arbeidet med å nedskalere tidligere framlagt konsept for Vikersund skole. Konseptet er utarbeidet med grunnlag i eksisterende bygg. Det viser seg vanskelig å bygge om eksisterende skoleanlegg på en effektiv og rimelig måte for å løse behovene. Det foreslås å utrede et nytt skoleanlegg for Vikersund skole som dimensjoneres for femten klasser og med idrettshall. Det foreslås at etablering av ny adkomst til Vikersund skole fortsetter som planlagt

Med bakgrunn i dette foreslår rådmannen at det settes av 20 mill. kr til ny adkomst til Vikersund skole i 2023, men at øvrige bevilgninger avventer avklaringer om investeringsnivå og finansiering.

8.3 Helse og sosial

I sak 169/21 vedtok kommunestyret at det skal utarbeides en arealbruksplan for helse- og sosialetaten basert på fremtidige behov, driftsform, bemanningssituasjon og satsingsområder innen sektoren. En drøftingssak ble lagt fram for hovedutvalget i augustmøtet. Arbeidet må også sees i sammenheng med ad hoc-utvalgets utredning om framtidas eldreomsorg.

Mye av bygningsmassen innen denne sektoren, håndteres av Modum Boligforetak KF. Investeringer må derfor også vurderes innarbeidet i foretakets budsjett.

Det er i rådmannens forslag ikke innarbeidet kommunale prosjekter ut over det som tas innen rammen til formålsbygg. Eventuelle større prosjekter avklares gjennom de pågående prosessene.

8.4 Teknisk

Anleggslista

Det settes årlig av ei ramme på 5 mill. kr til anleggslista. Følgende prosjekter finansieres av bevilgning i 2023:

Beredskap	
Øvingsanlegg røykdykking	150 000
Kart og oppmåling	
Utstyr til kart og oppmåling	125 000
Produksjon av vann	
Oppgradering av vannbehandlingshus og høydebasseng	200 000
Distribusjon av vann	
Sonemåler 2023	145 000
Oppdatering ledningskart	400 000
Kloakknett	
Rehabilitering pumpestasjoner 2023	130 000
Vei	
Vei og veidekke 2023	2 600 000
Flomsikring	200 000
Gangvei og trafikksikring 2023	200 000
Gatelys	200 000
Park og Friluftsliv	
Utbedring av skiløype mellom Bekkely og Breili	100 000
Gravplass	
Navnet minnelund	150 000
Restaurering av støttemur på Heggen	400 000
Sum	**5 000 000**

Veianlegg/gangvei

Veiprosjektene omfatter som regel både vei og gangvei, og dette budsjetteres derfor sammen.

I økonomiplanperioden planlegges med en utvidelse av Øvregata og en utbedring av Døvikveien/Flataveien. I tillegg er det planlagt utbedring av Jarenveien.

Ny trafikksikkerhetsplan er utarbeidet.

Handlingsplan for kommunale veier omfatter vedlikehold av veier og nye veier.

Ubrukte bevilgninger fra tidligere år kan benyttes i 2023. Videre i perioden budsjetteres det med 5 mill. kr årlig.

I sak 30/19 innførte formannskapet prinsippet om at utbyggere må betale anleggsbidrag for opparbeiding av gangvei.

Biler og maskiner

Kommunen disponerer 100 kjøretøy for å utføre alle kommunens gjøremål. Dette er alt fra store lastebiler, gravemaskiner, minibusser, løypepreppareringsmaskiner, små og store varebiler og vanlige personbiler. Disse skiftes ut etter intervaller fastsatt i en utskiftingsplan som revideres årlig. Det budsjetteres med 3,3 mill. kr årlig.

For 2023 foreslåes følgende utskiftinger og anskaffelser:

Teknisk Etat	**Anslått innkjøp inkl mva og avgifter.**	**Innbytteverdi**
KTA Vei. Veihøvel	kr 3 000 000,00	kr 70 000,00
KTA Vei, Varebil veidrift	kr 300 000,00	kr 30 000,00
Helse og Sosial		
	kr -	kr -
Sum	kr 3 300 00,00	kr 100 000,00

Fra 1.1.2022 gjelder forskrift om energi- og miljøkrav ved offentlige anskaffelse av kjøretøy for veitransport. For kommunen får det betydning ved utskifting av personbiler og små varebiler, ved at det settes miljøkrav til utslipp av 0 g CO_2/km. I praksis vil det si at det må anskaffes elektrisk drevne kjøretøy. Kommunen har i dag om lag 40 biler i denne kategorien, hvorav 20 kjøretøy disponeres i helse- og sosialetaten. Av totalt 40 kjøretøy leases 10 stk.

Prisnivå på kjøretøy og maskiner generelt har hatt en drastisk økning, og det er vanskelig med levering.

Det vurderes å anskaffe brannbil med høyderedskap. Dette må tas høyde for ved revidering av utskiftingsplan.

Rådhus fasadeutbedring

Fasadene på rådhuset skal utbedres for til sammen 14 mill. kr. 7 mil. kr av dette ble bevilget i 2022. Arbeidet er ikke igangsatt og resterende bevilgning på 7 mill. kr forskyves til 2024.

Familiens hus

Det er tidligere vedtatt å etablere Familiens hus i kommunens lokaler i 1. etg i Vektergården i Vikersund. Lokalene vil bare kunne romme enkelte av virksomhetene i Familiens hus.

I sak 6/22 ba byggeutvalget om at det ble avklart med Vikersund Utvikling om det var mulig å tilby alternative lokaler i nytt bygg. Kommunestyret vedtok i påfølgende sak 55/22 at det skulle vurderes etablering i nytt bygg i Fjordbyen Torg. Lokaler for samlokalisering av hele Familiens hus i et nytt bygg vil anslagsvis kunne koste 90 mill. kr inkl. mva.

Det ble bevilget 11 mill. kr til Familiens hus i 2021 og 5 mill. kr i 2022. Det foreslås å innarbeide ytterligere 75 mill. kr fordelt på årene 2023 og 2024.

Øvrige formålsbygg

Systematisk vedlikehold og kartlegging av formålsbyggenes tilstandsgrad skal bidra til et verdibevarende vedlikehold. Disse prinsippene er nedfelt i strategiplanen for investeringer i formålsbygg og den årlige handlingsplanen.

For 2023 foreslås det 7 mill. kr til formålsbygg, mens det videre i perioden foreslås 19 mill. kr årlig i henhold til planen.

For 2023 budsjetteres med følgende prosjekt:

Fellestiltak	3 730 000
Rådhus - minikjøkken	300 000
Skoler	1 050 000
Barnehager	1 120 000
Kulturhus	800 000
	7 000 000

Under fellestiltak ligger midler til for eksempel brannsikkerhet, energieffektivisering og til tilstandsanalyser. Midler prioriteres til prosjekter innen tilstandsgrad 3.

Vann og avløp

Det budsjetteres med flere store investeringer innen vann og avløp i økonomiplanperioden. Dette er et selvkostområde, og lånekostnadene finansieres gjennom økte gebyrer.

Bårud renseanlegg

Det er behov for å oppgradere Bårud renseanlegg. Antall personer tilknyttet anlegget er økt og utløser krav om biologisk rensetrinn. Anslått kostnad er på 30 mill. kr. 10 mill. kr ble bevilget i 2022, og det resterende foreslås fordelt på 2023 og 2024.

Reservevannforsyning

Anlegget er kostnadsberegnet til 160 mill. kr. Dette inkluderer pumpestasjon, inntaksledninger, veier, grunnarbeider, bygninger, prosess og alle elementer som er nødvendig for et komplett anlegg. Det inkluderer også all nødvendig planlegging, prosjektering og annet administrativt arbeide i prosjektet. Utredning og planlegging utføres i 2022 og det er avsatt 1 mill. kr til dette arbeidet. Byggeprosjektet planlegges å starte opp i 2023 og gå over to til tre år.

Vann- og avløpsnett

Handlingsplan for investeringer i vann og avløp 2022-2031 ble vedtatt av kommunestyret i sak 143/21. Det budsjetteres med bevilgninger som foreslått i planen. Dette utgjør 59,1 mill. kr i økonomiplanperioden.

8.5 Finansiering

Tabell 8-2 Bevilgningsoversikt investering

mill.kr	Budsjett	**Budsjett**	Økonomiplan		
	2022	**2023**	2024	2025	2026
1. Investeringer i varige driftsmidler	67,0	**118,0**	176,7	147,7	57,7
2. Tilskudd til andres investeringer	2,0	**0,5**	0,5	0,5	0,5
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3,0	**2,7**	2,7	2,7	2,7
4. Utlån av egne midler	0,0				
5. Avdrag på lån	0,0				
6. Sum investeringsutgifter	72,0	**121,2**	179,9	150,9	60,9
7. Kompensasjon for merverdiavgift	8,3	**16,0**	15,7	7,3	7,3
8. Tilskudd fra andre	0,0	**1,0**	1,0	1,0	1,0
9. Salg av varige driftsmidler	5,0	6,1	6,5	6,5	6,5
10. Salg av finansielle anleggsmidler					
11. Utdeling fra selskaper					
12. Mottatte avdrag på utlån av egne midler	1,5	**1,5**	1,5	1,5	1,5
13. Bruk av lån	47,2	**81,6**	145,2	124,6	34,6
14. Sum investeringsinntekter	62,0	**106,2**	169,9	140,9	50,9
15. Videreutlån	40,0	**40,0**	40,0	40,0	40,0
16. Bruk av lån til videreutlån	-40,0	**-40,0**	-40,0	-40,0	-40,0
17. Avdrag på lån til videreutlån	11,0	**13,5**	15,5	17,5	19,5
18. Mottatte avdrag på videreutlån	-11,0	**-13,5**	-15,5	-17,5	-19,5
19. Netto utgifter videreutlån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20. Overføring fra drift	10,0	**10,0**	10,0	10,0	10,0
21. Avsetninger til bundne investeringsfond					
22. Bruk av bundne investeringsfond		***0,8***			
23. Avsetninger til ubundet investeringsfond					
24. Bruk av ubundet investeringsfond		***4,2***			
25. Dekning av tidligere års udekket beløp					
26. Sum overføring fra drift og netto avsetninger	10,0	**15,0**	10,0	10,0	10,0
27. Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tilskudd til andres investeringer

Kirken

Siste del av bevilgning til Heggen kirke ble budsjettert med 1,5 mill. kr i 2022.
I denne økonomiplanperioden videreføres årlig ramme til vedlikehold på 500 000 kr.

Investering i aksjer og andeler i selskaper

Kommunal Landspensjonskasse har anslått at egenkapitalinnskudd for 2023 vil bli 2,7 mill. kr. Det forutsettes at dette også gjelder for resten av økonomiplanperioden.

Tilskudd fra andre

Anleggsbidrag

Det budsjetteres med inntekt fra anleggsbidrag både for vann og avløp, gangveier og fra utbygging i Vikersund sentrum nord. Anleggsbidrag vil avhenge av utbyggingstakt. Det legges inn 1 mill. kr årlig.

Salg av varige driftsmidler

Salg av tomter/eiendommer

I økonomiplanperioden planlegges det med salg av boligtomter og kommunale bygg som ikke lenger er i bruk. Flere bygg står tomme eller dagens virksomhet vurderes flyttet. Det budsjetteres med salg på 6 mill. kr årlig i økonomiplanperioden.

Salg av biler

Det budsjetteres med salg av biler med 100 000 kr i 2023 og 500 000 kr hvert år videre i økonomiplanperioden.

Mottatte avdrag på utlån av egne midler

Det ble utbetalt markedslån til Midtkraft AS (Kraftia) med 30 mill. kr i 2020. Det budsjetteres med 1,5 mill. kr i årlige avdrag.

Startlån

I forrige økonomiplan ble årlig ramme for startlån økt fra 30 mill. kr til 40 mill. kr. Dette foreslås videreført.

Kommunen har mulighet til å re-utlåne startlån som nedbetales ekstraordinært. Husbanken tillater imidlertid ikke at kommunen bruker slike innbetalinger til andre formål enn startlån.

Låneopptaket på 40 mill. kroner vil sammen med re-utlån av startlån sikre at kommunen kan bistå flere i målgruppen.

Budsjetterte avdrag finansieres av innbetalte avdrag fra lånekunder.

Bruk av fond

Kommunen hadde ved årsskiftet 34,4 mill. kr i ubundne investeringsfond og 8,3 mill. kr i bundne investeringsfond. Deler av dette er bundet opp til konkrete tiltak, men noe av fondene kan også benyttes til å finansiere tiltak i økonomiplanen.

Det budsjetteres med at 5 mill. kr i 2023 kan finansieres av fondsmidler.

Overføring fra drift

Det overføres driftsmidler til investeringsregnskapet med 10 mill. kr hvert år i økonomiplanperioden. Slik egenfinansiering redusere behovet for låneopptak.

Tabell 8-3 Oversikt gjeld og vesentlige langsiktige forpliktelser

mill.kr	Budsjett 2022	**Budsjett 2023**	Økonomiplan 2024	2025	2026
Investeringslån 01.01	**800,5**	**808,1**	**849,7**	**950,5**	**1021,4**
Lånopptak	47,2	81,6	145,2	124,6	34,6
Betalte avdrag	39,6	40,0	44,4	53,7	63,3
Investeringslån 31.12	**808,1**	**849,7**	**950,5**	**1021,4**	**992,7**
Videreutlån 01.01	**159,0**	**187,8**	**214,3**	**238,8**	**261,3**
Lånopptak	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
Betalte avdrag	11,0	13,5	15,5	17,5	19,5
Videreutlån 31.12	**188,0**	**214,3**	**238,8**	**261,3**	**281,8**

9. RÅDMANNENS FORSLAG

1. Med forbehold om Stortingets vedtak om skattøre, vedtas følgende satser for 2023:
   - Inntektsskatt for personlige skatteytere: 11,15 %
   - For 2023 skal det skrives ut eiendomsskatt på kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum. Jf. Eiendomsskattelovens § 3 bokstav c. Videre skrives det ut eiendomsskatt på næringsdelen (bygning og grunn) i de tidligere skattlagte verk/bruk, jf. andre ledd i overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§3 og 4. Eiendomsskatt utgjør 0,7 % av takstverdien.

2. Budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 vedtas slik det framgår av rådmannens forslag med vedlagt talldel:
   - Bevilgningsoversikt – drift
   - Bevilgningsoversikt – investering
   - Oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser

3. Betalingssatser 2023 fastsettes i henhold til økonomiplanens vedlegg 3 og 4.

4. Kommunestyret minner om at budsjettet er en bindende plan. Det forutsettes at formannskapet, hovedutvalgene og administrasjonen i tråd med gjeldende delegerings-reglement og økonomireglement styrer etter budsjettvedtakets intensjoner og påser at omdisponeringer samsvarer med dette.

5. Kommunen følger selvkostprinsippet ved beregning av årsavgift for vann og avløp. Det vil si at underskudd så vel som overskudd kan innhentes gjennom avgiftsendring i de påfølgende årene.

6. Kommunestyret godkjenner låneopptak i 2023 på 40 mill. kr til startlån (Husbanken) og 81,6 mill. kr til investeringer.

7. Kommunestyret anser kommunens likviditet som tilfredsstillende. Med normale løp for inntekter og utgifter, samt sikring av finansiering før oppstart av investeringsprosjekter, vil likviditetssituasjonen få tilfredsstillende utvikling i budsjettåret.

8. Mål for økonomiplanperioden vedtas i henhold til vedlegg 5.

Vikersund, 31.10.2022

Aud Norunn Strand
rådmann

Vedlegg 1: Talldel rådmannens forslag

Bevilgningsoversikt drift

(tall i mill kr)	Regnskap	Oppr bud	**Budsjett**	Økonomiplan		
	2021	2022	**2023**	2024	2025	2026
1. Rammetilskudd	-473,9	-436,828	-485,443	-485,4	-485,4	-485,4
2. Inntekts- og formuesskatt	-401,70	-428,572	-439,324	-439,3	-439,3	-439,3
3. Eiendomsskatt	-19,00	-20,040	-20,040	-20,0	-20,0	-20,0
4. Andre generelle driftsinntekter	-32,90	-15,133	-35,700	-35,3	-35,0	-34,6
5. Sum generelle driftsinntekter	**-927,5**	**-900,573**	**-980,507**	**-980,0**	**-979,7**	**-979,4**
6. Sum bevilgninger drift, netto	**853,8**	**856,573**	**931,298**	**925,4**	**921,8**	**918,4**
7. Avskrivninger	54,8	50,400	58,869	58,9	58,9	58,9
8. Sum netto driftsutgifter	**908,6**	**906,973**	**990,167**	**984,3**	**980,7**	**977,3**
9. BRUTTO DRIFTSRESULTAT	**-18,9**	**6,400**	**9,660**	**4,3**	**1,0**	**-2,1**
10. Renteinntekter	-7,4	-11,700	-19,100	-19,6	-20,2	-20,4
11. Utbytter	-20,4	-17,300	-20,200	-20,2	-19,2	-19,2
12. Gevinst/tap på finansielle omløpsmidler	0,0	-				
13. Renteutgifter	17,0	21,700	34,500	37,0	42,4	43,5
14. Avdrag på lån	44,1	39,600	40,000	44,4	53,7	63,3
15. Netto finansutgifter	**33,3**	**32,300**	**35,200**	**41,6**	**56,7**	**67,2**
16. Motpost avskrivninger	-54,8	-50,400	-58,869	-58,9	-58,9	-58,9
17. NETTO DRIFTSRESULTAT	**-40,4**	**-11,700**	**-14,009**	**-13,0**	**-1,2**	**6,2**
Disponering/dekning av netto driftsresultat:						
18. Overføring til investering	11,6	10,000	10,000	10,0	10,0	10,0
19. Avsetninger til bundne driftsfond	*20,0*	0,900	*0,900*	*0,9*	*0,9*	*0,9*
20. Bruk av bundne driftsfond	*-7,8*	-2,650	*-3,740*	*-1,2*	*-1,2*	*-1,2*
21. Avsetninger til disposisjonsfond	*16,6*	3,450	*6,849*	*3,4*	*-8,4*	*-15,9*
22. Bruk av disposisjonsfond	*0,0*					
23. Dekning av tidligere års merforbruk						
24. Sum disp./dekn. netto driftsresultat	**40,4**	**11,700**	**14,009**	**13,1**	**1,3**	**-6,2**
25. Fremført til inndek.senere år (merforbruk)						

mill. kr		Regnskap	Oppr. Bud	Budsjett	Økonomiplan		
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.0 Fellesposter	Ramme	-19,2	47,3	70,600	70,6	70,6	70,6
1.1 Sentraladministrasjon	Ramme	51,7	74,9	85,599	85,2	85,6	85,2
1.2 Undervisning	Ramme	234,2	274,8	284,848	283,3	283,3	283,3
1.3 Helse og sosial	Ramme	437,5	384,8	407,759	406,8	406,8	406,8
1.5 Kultur	Ramme	24,8	22,5	23,768	23,8	23,8	23,8
1.6 Teknisk	Ramme	69,5	52,3	58,724	55,7	51,7	48,7
Sum	**Ramme**	**798,5**	**856,6**	**931,298**	**925,4**	**921,8**	**918,4**

Bevilgningsoversikt investering

1. Investering i varige driftsmidler						
		Budsjett	**Budsjett**	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2022	**2023**	2024	2025	2026
Sentraladm	Digitalisering	4,6	**4,8**	4,0	4,0	4,0
	Næringsområder og samferdsel			10,0	10,0	10,0
Undervisning	Skolebygg	4,7	**20,0**			
Kultur	Teknisk utstyr	1,3				
Teknisk	Anleggslista	5,0	**5,0**	5,0	5,0	5,0
	Veianlegg/gangvei	5,0		5,0	5,0	5,0
	Biler og maskiner	3,3	**3,3**	3,3	3,3	3,3
	Rådhus fasadeutbedring	7,0		7,0		
	Familiens hus oppussing 1. etg.	5,0	**40,0**	35,0		
	Øvrige formålsbygg	7,0	**7,0**	19,0	19,0	19,0
	ROS-tiltak	0,2				
	Bårud renseanlegg	10,0	**10,0**	10,0		
	Reservevannskilde	1,0	**20,0**	50,0	90,0	
	Vann- og avløpsnett	12,9	**7,9**	28,4	11,4	11,4
Sum investeringer		67,0	**118,0**	176,7	147,7	57,7

mill.kr	Budsjett	**Budsjett**	Økonomiplan		
	2022	**2023**	2024	2025	2026
1. Investeringer i varige driftsmidler	67,0	**118,0**	176,7	147,7	57,7
2. Tilskudd til andres investeringer	2,0	**0,5**	0,5	0,5	0,5
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3,0	**2,7**	2,7	2,7	2,7
4. Utlån av egne midler	0,0				
5. Avdrag på lån	0,0				
6. Sum investeringsutgifter	72,0	**121,2**	179,9	150,9	60,9
7. Kompensasjon for merverdiavgift	8,3	**16,0**	15,7	7,3	7,3
8. Tilskudd fra andre	0,0	**1,0**	1,0	1,0	1,0
9. Salg av varige driftsmidler	5,0	6,1	6,5	6,5	6,5
10. Salg av finansielle anleggsmidler					
11. Utdeling fra selskaper					
12. Mottatte avdrag på utlån av egne midler	1,5	**1,5**	1,5	1,5	1,5
13. Bruk av lån	47,2	**81,6**	145,2	124,6	34,6
14. Sum investeringsinntekter	62,0	**106,2**	169,9	140,9	50,9
15. Videreutlån	40,0	**40,0**	40,0	40,0	40,0
16. Bruk av lån til videreutlån	-40,0	**-40,0**	-40,0	-40,0	-40,0
17. Avdrag på lån til videreutlån	11,0	**13,5**	15,5	17,5	19,5
18. Mottatte avdrag på videreutlån	-11,0	**-13,5**	-15,5	-17,5	-19,5
19. Netto utgifter videreutlån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20. Overføring fra drift	10,0	**10,0**	10,0	10,0	10,0
21. Avsetninger til bundne investeringsfond					
22. Bruk av bundne investeringsfond		***0,8***			
23. Avsetninger til ubundet investeringsfond					
24. Bruk av ubundet investeringsfond		***4,2***			
25. Dekning av tidligere års udekket beløp					
26. Sum overføring fra drift og netto avsetninger	10,0	**15,0**	10,0	10,0	10,0
27. Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

2. Tilskudd til andres investeringer						
		Budsjett	**Budsjett**	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2022	**2023**	2024	2025	2026
	Kirkelig fellesråd	*2,0*	***0,5***	*0,5*	*0,5*	*0,5*
Sum tilskudd til andres investeringer		*2,0*	***0,5***	*0,5*	*0,5*	*0,5*

3. Investering i aksjer og andeler i selskaper						
		Budsjett	**Budsjett**	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2022	**2023**	2024	2025	2026
	Egenkapitalinnskudd KLP	*3,0*	***2,7***	*2,7*	*2,7*	*2,7*
Sum investering i aksjer og andeler i selskaper		*3,0*	***2,7***	*2,7*	*2,7*	*2,7*

4. Utlån av egne midler						
		Budsjett	**Budsjett**	Økonomiplan		
(tall i mill kr)		2022	**2023**	2024	2025	2026
	Utlån egne midler	*0,0*	***0,0***	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Sum utlån av egne midler		*0,0*	***0,0***	*0,0*	*0,0*	*0,0*

Utvikling i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser

mill.kr	Regnskap	Budsjett	**Budsjett**	Økonomiplan		
	2021	2022	**2023**	2023	2024	2025
Investeringslån 01.01	**859,7**	**800,5**	**808,1**	**849,7**	**950,5**	**1021,4**
Lånopptak	57,0	47,2	81,6	145,2	124,6	34,6
Betalte avdrag	116,3	39,6	40	44,4	53,7	63,3
Investeringslån 31.12	**800,5**	**808,1**	**849,7**	**950,5**	**1021,4**	**992,7**
Videreutlån 01.01	**139,3**	**159,0**	**187,8**	**214,3**	**238,8**	**261,3**
Lånopptak	30	40	40	40	40	40
Betalte avdrag	10,3	11	13,5	15,5	17,5	19,5
Videreutlån 31.12	**159**	**187,8**	**214,3**	**238,8**	**261,3**	**281,8**

Vedlegg 2: Budsjett for tilsyn og kontroll

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 20/00217-25
Saksbehandler Daud Amjad

Budsjett 2023 for kontrollarbeidet

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Modum kommune	09.09.2022	52/22

Kontrollutvalget i Modum kommune har behandlet saken i møte 09.09.2022 sak 52/22

Møtebehandling
Saken ble behandlet uten innvendinger.

Votering
Forslag til vedtak enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Kontrollutvalget anbefaler at kr 1 959 513 bevilges som budsjettramme 2023 for kontrollarbeidet.

	Budsjett 2023
Kontrollutvalget	167 013
Sekretariatet	263 000
Revisjonen	1 433 500
Revisjon av kommunale foretak KF	96 000
Sum for kontrollarbeidet	1 959 513

2. Kontrollutvalgets oversender saken til rådmannen. Kontrollutvalgets forslag følger formannskapets innstilling til kommunestyret.

BUDSJETT 2023 FOR KONTROLLARBEIDET

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget anbefaler at kr 1 959 513 bevilges som budsjettramme 2023 for kontrollarbeidet.

	Budsjett 2023
Kontrollutvalget	167 013
Sekretariatet	263 000
Revisjonen	1 433 500
Revisjon av kommunale foretak KF	96 000
Sum for kontrollarbeidet	1 959 513

2. Kontrollutvalgets oversender saken til rådmannen. Kontrollutvalgets forslag følger formannskapets innstilling til kommunestyret.

Vedlegg:

1. Reglement for godtgjøringer – Modum kommune
2. Budsjett 2023 Viken kontrollutvalgssekretariat IKS
3. Anslag – revisjonshonorar Viken kommunerevisjon IKS

Saksframstilling:

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 så skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontrollarbeidet skal følge formannskapets innstilling til kommunestyret.

Budsjettforslaget er delt inn i kontrollutvalgets egen virksomhet, sekretariats-funksjonen og revisjonen.

Kontrollutvalgets egen virksomhet

Disse postene består av kontrollutvalgets godtgjørelser, andre møteutgifter og abonnementer. Det er også budsjettert for kurs/opplæring og uforutsette oppgaver. Utgiftene til kontrollutvalget avhenger av antall møter og deltakelse på kurs/opplæring. For 2023 er det budsjettert med 7 møter, like mange møter som i tidligere.

I henhold til Reglement for godtgjørelse skal leder for kontrollutvalget motta en godtgjørelse som tilsvarer 3 % av ordførerens godtgjørelse per år. Leder, medlemmer og varamedlemmer skal motta en godtgjørelse som utgjør 0,125 % av ordførerens godtgjørelse per møte.

Ordførers godtgjørelse utgjør 95 % av godtgjørelse til stortingsrepresentanter. Fra 01.05.2022 utgjør stortingsrepresentanters godtgjørelse kr 1 064 318,- per år. Denne

reguleres 1. mai 2023. Et anslag på effekten av reguleringen ut året utgjør 2 %. Ved beregning av godtgjørelse for 2023 legges kr 1 085 604 til grunn.

Ordførerens godtgjørelse vil da utgjøre kr 1 031 323,-.

Kontrollutvalgets leder skal etter dette ha en årlig fast godtgjørelse på kr. 32 568,- per år. Øvrige medlemmer i kontrollutvalget skal ha en godtgjørelse på kr. 1 357,- per møte.

Møtegodtgjørelse for kontrollutvalgets medlemmer for 2023 vil etter dette utgjøre:

Funksjon	Pr. møte	Årlig	Sum
Utvalgets leder	1 357	32 568	42 067
Utvalgets medlemmer	1 357		37 996
Til sammen			**80 063**

Kurs og opplæring består av den årlige kontrollutvalgskonferansen hvor det er tatt høyde for at alle medlemmene skal kunne delta. I tillegg inngår det i summen opplæring for det nyvalgte kontrollutvalget. Dette gjennomføres som en dagsamling.

I tillegg er det lagt inn 20 000 kr til uforutsette oppgaver. Det er viktig for kontrollutvalget at det i budsjettet tas høyde for at det kan oppstå uforutsette situasjoner, slik som for eksempel henvendelser fra innbyggere, mediesaker og mistanke om misligheter, som må følges opp.

Sekretariatsfunksjonen
Representantskapet i Viken kontrollutvalgssekretariat IKS (Vikus) skal vedta en ramme for virksomheten, og dette blir etter planen behandlet i representantskapet 22.09.2022. Foreløpig foreligger innstillingen fra styret, jf. vedlegg 2. I forslaget er Vikus sin totale budsjettramme kr 9 152 000. Kommunenes betaling for tjenesten utgjør samlet kr 8 612 000. For Modum kommune sin del vil dette utgjøre kr 263 000.

Dersom det skulle bli noen endringer i budsjettforslaget, i forbindelse med representantskapsbehandlingen, vil sekretariatet informere om dette.

Revisjonstjenester
Viken kommunerevisjon IKS (VKR) har sendt eget budsjettbrev. Anslaget på revisjonshonoraret for Modum kommune er 1 433 500 og fordeles slik:

Regnskapsrevisjon	Forvaltningsrevisjon	Andre tjenester	**Sum**
364 000	664 000	405 500	1 433 500

Anslaget for regnskapsrevisjon for foretakene er som følger:
Modum boligeiendom KF: kr. 56 000
Modum kraftproduksjon KF: kr. 40 000

2

Budsjettanslagene for foretakene gjelder kun regnskapsrevisjon. Eventuelle tilleggsoppgaver for foretakene vil bli fakturert ekstra.

Totalt

Det samlede forslaget er som følger:

	Poster	Budsjett 2022	**Budsjett 2023**
Kontrollutvalget	Godtgjørelser kontrollutvalget	61 000	**80 063**
	Arbeidsgiveravgift (14,1 %)	8 600	**9 950**
	Reiseutgifter/kjøregodtgjørelse	4 000	**4 000**
	Bevertning i møter	3 000	**3 000**
	Kurs og opplæring	50 000	**50 000**
	Uforutsette oppgaver – disponibelt for kontrollutvalget	20 000	**20 000**
	Sum	146 000	**167 013**
Sekretariatet		253 000	**263 000***
Revisjonen	Regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre tjenester	1 365 000	**1 433 500***
	Modum Boligeiendom KF	53 500	**56 000***
	Modum Kraftproduksjon KF	37 000	**40 000***
		1 855 100	**1 959 513**

*) Ikke behandlet i representantskapet

RETT UTSKRIFT
DATO 15.september.2022

Vedlegg 3: Endring i betalingssatser

UNDERVISNING

1. Barnehager

Sats per måned:

	2022	2023
Maksimalpris 100 %	3 050 kr	3 000 kr
Maksimalpris 80 %	2 440 kr	2 400 kr

2. SFO

Sats per måned:

	2022	2023
Full plass – morgen og ettermiddag	3 540 kr	3 650 kr
Per morgen hver uke	235 kr	245 kr
Per ettermiddag hver uke	475 kr	490 kr

3. Felles gebyrer og moderasjoner

- Modum følger nasjonale moderasjonsordninger for barnehage og SFO.
- Kostpenger betales ut fra plasstørrelse og tilbud ved den enkelte tjeneste.
- Enkeltdager kan kjøpes for 300 kroner. 1/3 av dette for morgen i SFO, 2/3 av dette for ettermiddag i SFO.
- Gebyr ved for sen henting er 400 kroner per påbegynte halvtime.

HELSE OG SOSIAL

1. Vikersund bo- og dagsenter

Vente-leilighet (tidl. korttidsplasser) Vikersund bo- og dagsenter	2500 kr

Gjelder fra 01.01.2022.

Vedlegg 4: Gebyrregulativ teknisk sektor

1. Kart og oppmåling

- **GEBYR ETTER LOV OM EIENDOMSREGISTRERING**
- BYGGESAKSBEHANDLING, UTSLIPPSSAKER, PLAN- OG DISPENSASJONSSAKER I MEDHOLD AV PLAN- OG BYGNINGSLOVEN OG JORD/SKOGLOVEN.

- KONSESJON VED ERVERV AV FAST EIENDOM, SAMT DELING AV LANDBRUKSEIENDOM I SAMSVAR MED FORSKRIFT OM GEBYR FOR BEHANDLING AV KONSESJONSSAKER M.V.
- GEBYR OG TIMESATSER FOR YMSE TJENESTER

Følgende gebyr er unntatt for mva. Prisene ble sist endret i 2022.

1.1 Oppretting av matrikkelenhet

1.1.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn

Areal i m²	Sats 2022	*Sats 2023*
0–2 000	24 300	25 600
2 000-5 000	30 850	32 400
Deretter pr. 1 000 m² for areal 5 000 – 20 000 m²	1 750	1 900

For regulerte felt der det fradeles 5 eller flere tomter som grenser inntil hverandre gis det rabatt på 10 %. Rabatt regnes pr. tomt uavhengig av størrelse.

For areal over 20 000 m² betales gebyr etter medgått tid. Minstegebyr 70 000 kr.

Ved fradeling av tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet betales gebyr i henhold til punkt 1.3**.**

1.1.2 Oppretting av uteareal på pr. eierseksjon

Areal i m²	Sats 2022	*Sats 2023*
0 -250	7 050	7 500
251-500	9 000	9 500
501-1000	12 350	13 000
1001-2000	15 850	16 700
Areal fra 2001 – økning pr overskytende dekar	1000	1100

1.1.3 Oppretting av anleggseiendom

Gebyr for oppretting av anleggseiendom faktureres etter medgått tid.

1.1.4 Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.

1.1.5 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Gebyrsats for utsatt oppmålingsforretning er 3 000 kr. Gebyret gjelder oppretting av en eiendom før oppmåling i marka er gjennomført og der man ønsker et gnr/bnr så snart som mulig.

I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning.

1.1.6 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold, settes til 1/3 av gebyrsatsene.

1.2 Grensejustering

1.2.1 Grunneiendom

Areal i m²	Sats 2022	Sats 2023
0–250	9 700	10 200
251-500	12 350	13 000

1.2.2 Anleggseiendom

Gebyr for justering av volumet av anleggseiendom faktureres etter medgått tid.

1.3 Arealoverføring

1.3.1 Grunneiendom

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til vei - og jernbaneformål.

Areal i m²	Sats 2022	*Sats 2023*
0-250	9 700	10 200
251-500	12 500	13 200
Areal fra 501 – økning pr nytt påbegynte 500 m²	1000	1 100

1.3.2 Anleggseiendom

Arealoverføring / fradeling av tilleggsareal for anleggseiendom faktureres etter medgått tid.

1.4 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning.

Antall punkt	Sats 2022	*Sats 2023*
Inntil 2 punkter	5 350	5 700
Deretter pr. punkt	850	900

1.5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt eller klarlegging av rettigheter.

Antall punkt	Sats 2022	*Sats 2023*
Inntil 2 punkter	7 050	7 500
Deretter pr. punkt	2 450	2 600

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.

1.6 Seksjonering/reseksjonering av eiendom:

Antall seksjoner	Sats 2022	*Sats 2023*
1-4 seksjoner	10 000	10 500
5-10 seksjoner	14 000	14 700
Fra og med 11 seksjoner	Pr. seksjon 600	Pr. seksjon 700

1.6.1 Sletting/oppheving av seksjonert eiendom

	Sats 2023
Sletting/oppheving av seksjonert eiendom	6 000

1.7 Oppmålingsforretning over større sammenhengende arealer

For arealer til landbruks-, fritids- og andre allmenne formål m.m. betales gebyr etter anvendt tid.

1.8 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

Gebyr for matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn faktureres etter medgått tid. Minstegebyr er kr 12 000.

1.9 Privat grenseavtale

Gebyr etter medgått tid.

1.10 Salg av digitale kartdata, alle baser inkludert:

	Sats 2023
Grunnavgift for uttak av data	Pris fastsettes av
Digitale kartdata i FKB-B kvalitet	geovekstforum
Fastmerker målt etter 1987, inkl. skisse	i det enkelte tilfelle.

1.11 Utstedelse av matrikkelbrev:

Matrikkelbrev inntil 10 sider: Kr. 200

Matrikkelbrev over 10 sider: Kr. 400

1.12 Betalingsbestemmelser

Gebyret kan innkreves forskuddsvis. Betalingen skjer etter gjeldende regulativ på rekvisisjonstidspunktet. Ved omfattende grensemerking kan merkemateriellet beregnes særskilt. Merverdiavgift beregnes ikke, jfr. Skattedirektørens rundskriv av 6. mars 1970.

1.13 Beregning av gebyrer

Gebyrer skal beregnes etter rimeligste måte, og er ikke momspliktige.
Hvis gebyrregulativet gir åpenbart urimelige resultater, kan kommunen fastsette skjønnsmessige beløp.

1.14 Ikke møtt til oppmålingsforretning

Der rekvirenten/ hjemmelshaver ikke møter opp til oppmålingsforretning slik at man ikke kan gjennomføre oppmålingsforretningen gis det et gebyr på 5 000 kr. (Frist for å avlyse oppmålingsforretning er 24 timer)

1.15 Kontorforretning

Gebyr for kontorforretning uten arbeid i marka: 1/2 av fastsatt gebyr.

2. Byggesaker

Kommunen kan redusere gebyr som er åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken. Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages, da den kun er oppfølging av regulativet. Kommunens avgjørelse av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages.

Av byggesaksgebyret skal ca. 10 % dekke kostnadene med tilsyn, jfr. Pbl § 33-1.

Fakturering av gebyr for ferdigattest gjøres samtidig som gebyr for byggesak sendes ut.
I saker der gebyr beregnes etter medgått tid, settes timesatsen til 1 500 kr/time.

Punkt Nr.	Henv. til lov i Pbl		Sats 2022	*Sats 2023*
2.1		Naboliste og situasjonskart Utgår (se E-torg kap. 8.1)	utgår	
2.2	§20-3, §20-4	**Mangelfulle søknader**	2 280	2 400

		Der innkommende søknader er så mangelfulle at de ikke kan behandles og må sendes i retur.		
2.3	§20-4, §20-3	Fasadeendring.	6 050	6 400
2.4	§ 20-4 § 20-3	Integrerte garasjer/carporter i eneboliger.	4 500	4 800
		Garasjer, uthus, lager, driftsbygninger og, konstruksjoner i landbruket 0-49 m^2.	7 300	7 700
		Garasjer, uthus, lager, driftsbygninger og, konstruksjoner i landbruket 50-200 m^2.	13 200	13 900
		Driftsbygninger 200-1000 m^2 engangsgebyr på.	28 000	29 400
		Deretter pr. påbegynt 500 m^2.	5 000	5 300
2.5	§ 20-3	For en boenhet/fritidsbolig.	20 000	21 000
		Boligbygg med flere boenheter (Som for en boenhet for den første boenheten deretter for hver boenhet).	11 000	12 000
2.6	§ 20-3	Industri, kontor, forretningsbygg, serviceanlegg, skole, barnehage, institusjoner, lager m.m. inntil 1 000 m^2.	28 000	29 400
		Deretter pr. påbegynt 500m^2.	10 000	15 000
2.7	§ 20-3	Moduler for varig opphold, modulrigg for beboelse, hus på hjul. Microhus.	10 500	11 000
2.8	§ 20-4 § 20-3	Tilbygg, påbygg og ombygging, parkeringskjeller		
		inntil 50 m^2	6 050	6 400
		50-250 m^2	11 000	11 600
		250-500 m^2	17 600	18 500
		Deretter pr påbegynt 500 m^2	5 000	5 300
2.9	§ 20-4 § 20-3	For tiltak i denne kategorien er gebyret: • Tekniske installasjoner. • Private og offentlige VA-ledninger m.v. • Veier, grave- og fyllingsarbeider, enkle løsmasse- og fjellarbeider i dagen. • Innhegning mot vei. • Forstøtningsmurer. • Bruksendring uten bygningsmessige endringer. • Skilt og reklame. • Svømmebasseng. • Brygge	6 050	6 400
2.10	§ 20-3	Rehabilitering av skorstein	3 750	4 000
2.11	§20-3	For tiltak i denne kategorien er gebyret: • Søknad om separat avløpsanlegg (Gebyr for utslippstillatelse etter forurensingsforskriften kommer i tillegg). • Støyskjerm, parkeringsplasser, tunneler og kulverter. • Rivning av bygning, konstruksjon eller anlegg.	8 400	9 000

		• Bruksendring med bygningsmessige endringer.		
2.12	§ 19	Der søknad om tiltak medfører at det må gis dispensasjon i forhold til lov, forskrift eller offentlig vedtak og dette krever politisk behandling er gebyret: For dispensasjoner av mindre karakter og behandling er delegert til rådmannen, er gebyret:	13 500 4 400	14 200 4 700
2.13	SAK10 §9-2	Lokal godkjenning til selvbygger.	2 200	2 300
2.14	§20-3	Rammesøknad:		
		For rammetillatelse betales 90% av grunntakst. For første igangsettelse betales 20% av grunntakst. For oppdelt igangsettelse betales 10% av grunntakst per. gang etter første gang.		
2.15	§20-3 §20-4	Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest. Ferdigattest for rehabilitert pipe.	2 200	2 300
2.16	§20-3 §20-4	Endringssøknad som medfører nye tegninger faktureres etter medgått tid, men minimum 50 % av fullt behandlingsgebyr.		
2.17		Ved avslagsvedtak betales fullt behandlingsgebyr		
2.18	§20-3 og § 32	Dersom et arbeid igangsettes før tillatelse er gitt, ilegges et tilleggsgebyr på fullt behandlingsgebyr, men minst 14 500 kr.		
2.19	§20-4 og § 32	Dersom et arbeid igangsettes før tillatelse er gitt, ilegges et tilleggsgebyr på fullt behandlingsgebyr, men minst 7 500 kr, gjelder også forstøtningsmurer etter §20-3.		
2.20	§20-3 §20-4	Merarbeid i forbindelse med ferdigattest/midlertidig brukstillatelse vedrørende et tiltak som er tatt i bruk uten midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest, faktureres etter medgått tid, men minst 5 500 kr.		
2.21		Kartajour. Bolig og andre større bygg, konstruksjoner/byggverk under bakkenivå. Tilbygg hvor verken samlet bruksareal (BRA) eller bebygd areal (BYA) er over 50 m^2, og VA- anlegg Frittliggende bygning som ikke skal brukes til beboelse hvor verken samlet bruksareal (BRA) eller bebygd areal (BYA) er over 50 $m^{2.}$.	3500 1 500 1 500	3 700 1 600 1 600
2.22	§25-2 2.ledd	Kommunen kan kreve sakkyndig bistand eller utføre tekniske prøver for tiltakshavers regning dersom tilsyn viser vesentlig svikt som ikke er ivaretatt ved uavhengig kontroll.	Påløpte kostnader	Påløpte kostnader

3. Søknad om deling og evt. konsesjonsbehandling av eiendom

Pris kr/sak. Prisen ble sist endret i 2020. For jord- og konsesjonslovbehandling fastsettes maksimalgebyret igjennom statsbudsjettet.

Tjeneste	Sats 2022	*Sats 2023*
1. Søknad om deling etter Plan- og bygningsloven	4 800	5 100
2. Behandling av delingssøknad etter Jordloven	2 000	2 100
3. Søknad om konsesjon, polisk behandling	5 000	5 300
4. Søknad om konsesjon, delegert vedtak	3 300	3 500

4. Søknad om utslippstillatelse

Kommunen behandler utslippstillatelse for avløpsrenseanlegg større enn 50 og opp til 2000 personekvivalenter (pe). Grensen for mer omfattende saksbehandling går ved 50 pe. Tjenesten inkluderer forhåndskonferanse og en eventuell befaring.

Tjeneste	Sats 2022	*Sats 2023*
1. Søknad om utslipp mellom 50 og 2000 pe, forurensningsforskriftens § 13-4.	36 000	38 000
2. Søknad om tillatelse til utslipp av oljeholdig avløpsvann, forurensningsforskriftens § 15-4.	9 500	10 000
3. Søknad om tillatelse til påslipp til kommunalt avløpsnett, forurensningsforskriftens § 15A-4.	9 500	10 000

5. Plansaksbehandling

Gebyr kreves ved behandling av alle reguleringsplaner utarbeidet i privat regi. Kommunen kan kreve behandlingsgebyr der vi selv er planleggere, men en privat utbygger forårsaker behovet for plan/planendring.

For tjenestene dekker kommunen avertering til offentlig ettersyn og ved ferdiggodkjenning.
Planlegger/tiltakshaver averterer selv oppstart av planarbeidet. Behandling av plan kan ikke påregnes før gebyr er registrert innbetalt.

Pbl-paragraf	Hovedformål	Omfang	Sats 2022	*Sats 2023*
§ 12-8	Oppstartsmøte	Reguleringsplan i tråd med	15 000	16 000
		Kommuneplanens arealdel		
	Oppstartsmøte	Reguleringsplan i strid med	20 000	21 000
		Kommuneplanens arealdel		
§ 12-3	Boligbebyggelse	1- 6 tomter/10 dekar	60 000	63 000
	”	6-12 tomter/ 20 dekar	75 000	79 000
	”	13-20 tomter/ 30 dekar	90 000	95 000
	”	Større boligfelt	115 000	121 000

	Sentrumsområde	Inntil 10 dekar	90 000	95 000
	”	Større område	115 000	121 000
	Råstoffutvinning	Inntil 25 dekar	75 000	79 000
	”	Større område	115 000	121 000
	Annen arealbruk	Inntil 5 dekar	75 000	79 000
	”	5-25 dekar	95 000	100 000
	”	Større plan	105 000	111 000
§§ 4-1 og 4-2	Konsekvens-utredning	Kommunal myndighet	30 % av §12-3	30 % av §12-3
§ 14	”	Ekstern myndighet	30 % av §12-3	30 % av §12-3
§ 2-1	Digitalisering	25 % av gebyr		
§ 12-14	Mindre endring	Politisk behandling	24 000	26 000
	”	Fullmakt	16 000	17 000
§§ 19-1 og 1.8	Dispensasjon	Der søknad om tiltak medfører at det må gis dispensasjon i forhold til lov, forskrift eller offentlig vedtak, og dette krever politisk behandling er gebyret:	17 000	18 000
§§ 19-1 og 1.8	Dispensasjon	For dispensasjoner av mindre karakter og behandlingen er delegert til rådmannen, er gebyret:	6 000	6 300

Kommunen stiller krav til planer foreliggende på digitalt format i henhold til gjeldende SOSI standard, som pr. dato er versjon 4.1, ved 1.gangs behandling.

Kommunen tilbyr digitalisering av ikke-vektoriserte planer forutsatt kapasitet. Leveranser av vektoriserte planer som ikke tilfredsstiller standardkravet kan digitaliseres av kommunen og faktureres etter medgått tid, jfr. gebyrregulativets pkt. 7

Ved utarbeidelse av digitale reguleringsplaner kommer i tillegg kostnader ved leveranse/mottak av kartdata, jfr. gebyrregulativets pkt. 1.9 salg av digitale kartdata.

6. Frikjøp av parkeringsplasser

Utbyggere som ikke klarer å oppfylle parkeringskravet på egen eiendom i sentrumsområder kan etter avtale med kommunen frikjøpe parkeringsplasser. Innbetalte beløp kan bare benyttes til opparbeidelse av offentlige parkeringsplasser. Plassene trenger ikke være i nærheten av rettighetshaver og gjelder ikke konkrete plasser. Pris eks. mva.

Tjeneste	Sats 2022	Sats 2023
Frikjøpt parkeringsplass pris pr. plass	Kr 110 000	Kr 120 000

7. Anleggsbidrag i utbyggingsavtale (nytt pkt. fra 2023)

Ved inngått utbyggingsavtale i tilknytning til behandling av ny reguleringsplan, eller andre frivillige utbyggingsavtaler, vil det stilles krav til anleggsbidrag ved kommunal opparbeidelse av gang- og sykkelvei og for framføring av vann- og avløpsanlegg. Anleggsbidraget skal dekke delkostnader for infrastruktur som skal overtas til kommunalt eie og drift etter at det er ferdigstilt.

Anleggsbidraget beregnes for hver boenhet som er avtalt i utbyggingsavtalen. For vann og avløp vil også tilknytningsavgift og årsavgift bli krevd inn jfr. kap. 10 Kommunale eiendomsavgifter generelt.

Anleggsbidraget kreves inn uten mva. og innbetales før byggestart av nye boliger, eller ved framføring til eksisterende boliger. Prisen er angitt pr. boenhet.

Tjeneste	Sats 2022	Sats 2023
Anleggsbidrag gang og sykkelvei		75 000
Anleggsbidrag kommunal vannforsyning		75 000
Anleggsbidrag kommunalt avløpsanlegg		75 000

Ikke-momsbelagte forvaltningstjenester

Denne timesatsen benyttes for forvaltningsoppgaver kommunen utfører og som iht. dette regulativ skal belastes tiltakshaver.

Tjeneste	Sats 2022	Sats 2023
Timelønn	Kr 1 400	Kr 1 500

Kommunen tilbyr plott i forbindelse med saksbehandling etter følgende satser:

Tjeneste	Format A2	Format A 1	Format A 0
Svart/hvitt	50	100	150
Farge	150	300	400

Utskrifter og plott levert av kommunen vil inngå som et tillegg i saksbehandlingsgebyret.

8. Tjenester ved teknisk etat

Tjenestene er mva. pliktige og er oppgitt med mva.

8.1 eTorg leveranser og attester

Tjenesten gjelder levering av offentlig dokumentasjon fra arkiv til eiendomsmeglere og andre. Prisen er i kr inkl. mva. pr. oppdrag og for en eiendom.

Tjeneste	Sats 2022	*Sats 2023*
Meglerpakke standard	3 750	4 000
Meglerpakke med bygningstegninger	4 500	4 800
Meglerpakke ubebygd tomt	2 916	3 100

Godkjente bygningstegninger	750	800
Grunnkart	625	700
Situasjonskart/Situasjonskartpakke	1 536	1 700
Nabovarsel, manuelt	375	400
eNabovarsel via Altinn	690	750
Gjeldende arealplaner med bestemmelser	625	700

For flere elektroniske oversendelser via kommunens eTorg:

https://modum.e-torg.no/produktoversikt

8.2. Oppmålingsteknisk bistand

Tjeneste	Sats 2022	Sats 2023
Timelønn	Kr 1 400	Kr 1 500
Timesats, elektronisk måleutstyr	Kr 750	Kr 800

9. Fellingsavgift hjortevilt

	Sats 2022	Sats 2023
Elg, ungdyr/voksen	Maksimalsats	Maksimalsats
Elg, kalv	Maksimalsats	Maksimalsats
Hjort, ungdyr/voksen	Maksimalsats	Maksimalsats
Hjort, kalv	Maksimalsats	Maksimalsats

Avgiften er statlig regulert og maksimalsatsene vedtas i statsbudsjettet. Satsene for 2023 ligger i forslag til statsbudsjett.

10. Kommunale eiendomsavgifter generelt

Minste gebyrenhet er en separat boenhet som defineres som bolig med ett eller flere rom, separat inngang, og egen kjøkkendel. Denne definisjonen er lagt til grunn ved fastsettelsen av eiendomsavgiftene. Regler for fastsettelse av gebyrene finner du i forskrift om **Vann- og avløpsgebyrer i Modum kommune**. Trykk på linken for å lese informasjon om tilknytning til offentlig vann og avløpsnett og gebyrer.

Modum kommune gir fra 2021 muligheten for å dele opp fakturaene. Antall fakturaer pr. år kan være 1, 2, 4 eller 12, men standard hvis det ikke er gitt noen beskjed er en (gebyr under 1 000 kr) eller to terminer.

10.1 Vann- og kloakkgebyrer

Prisene ble sist endret i 2021. Avgiftene er mva. pliktige. Prisene er oppgitt inkl. mva.

10.2 Avgift etter stipulert forbruk

Vann:

Bruksareal	Stipulert forbruk m^3/år
0-60 m^2	250
60-160 m^2	330
160-240 m^2	600

Avgift betales i forhold til enhetspris for vann (kr/m^3) angitt i punkt 10.2.1.

Kloakk:

Bruksareal	Stipulert forbruk m^3/år
0-60 m^2	250
60-160 m^2	330
160-240 m^2	600

Avgift betales i forhold til enhetspris for kloakk (kr/m^3) angitt i punkt 10.2.1.

10.2.1 Avgift etter måling, pr. m3

Nytt fra 2019 er et gebyr for å installere en tilleggs vannmåler i bolig hvor det er separat inntak for leveranse av varmt og kaldt tappevann inn til en boligenhet. Vann og kloakkavgiften skal beregnes som summen av målt kaldt og varmt tappevann.

	Sats 2022	Sats 2023
Vann, fast årlig gebyr pr. boenhet for bolig/for annen eiendom pr. vann- eller kloakkmåler	850	850
Gebyr for tilleggs vannmåler – kr/år	700	700
Vann pr. m3	27,50	34,00
Kloakk, fast årlig gebyr pr. boenhet for bolig/for annen eiendom pr. vann- eller kloakkmåler	1 100	1 100
Kloakk pr. m3	43,75	43,75

10.3 Installasjon av nye vannmålere.

Kommunen eier og betaler vannmåleren som skal utplasseres. Huseier betaler selve installasjonen i eget hus.

10.3.1 Utskifting av vannmålere.

Kommunen skifter ut vannmålere som er eldre enn 10/15 år avhengig av vannmålertype, eller som har større målefeil enn 5 %.

10.3.2 Utskifting av vannmålere – mislighold avtale om utskifting.

Kommunen kontakter huseiere som skal få byttet vannmålere og inngår avtale om tidspunkt for utskiftingen. Hensikten er å sikre at kommunens rørlegger får adgang til vannmåleren på en effektiv måte.

Ved huseiers mislighold av bekreftet avtaletidspunkt påløper et gebyr på 1 250 kr inkl. mva.

10.3.3 Refusjon av innbetalt avgift etter påvist målefeil.

Dersom måleren ved kontroll viser mer enn 5 % for høyt forbruk, har abonnent krav på tilbakebetaling for feilmålingen.

Tilbakebetalingen regnes fra det tidspunkt feilen må antas å ha oppstått. Krav som er foreldet etter reglene om foreldelse av fordringer, dekkes ikke.

Viser måleren mer enn 5 % for lavt forbruk, har kommunen krav på tilleggsbetaling etter tilsvarende regler.

Er plomberingen av måleren brutt, har abonnenten ikke krav på tilbakebetaling.

10.3.4 Redusert vann og kloakkavgift.

Abonnenter som oppdager en vannlekkasje i forbindelse med vannmåleravlesningen, kan søke om å få redusert vannforbruket. Søknaden sendes til fakturakontoret i Modum kommune.

Vilkåret for å få satt ned avgiften er at vannforbruket har økt med mer enn 50 % i forhold til forrige års målte forbruk.

Årsaken må være knyttet til en lekkasje i røropplegg/sanitærutstyr i eget hus som ikke har vært oppdaget før vannmåleravlesningen.

Målerverdien blir satt ned til gjennomsnittet av de tre foregående årenes vannforbruk.

Huseier plikter å reparere og utbedre lekkasjene så raskt som mulig.

10.3.5 Eierskifte midt i fakturaterminen

Ved eierskifte skal oppgjøret for kommunale gebyrer skje mellom selger og kjøper, gjerne med bistand av eiendomsmegler. Kommunen har ikke ansvaret for dette oppgjøret.

10.3.6 Slamavskillere tilknyttet kommunal avløpsledning

Septiktank som er tilknyttet kommunal kloakkledning, skal tømmes minimum hvert 2. år. Hvis årsaken til at tanken ikke kan kobles ut er at den private stikkledningen er for dårlig til å føre avløpsvann, må huseier selv betale for tømmingen.

Renovatøren for den kommunale septikrenovasjonen skal benyttes til slike oppdrag.

Abonnenten faktureres fortløpende for hvert utført oppdrag. Prisen for 2023 er 4 200 kr inkl. mva. for en tank opp til og med 3 m3. For overskytende volum skal abonnenten betale 840 kr/m3 inkl. mva.

Abonnenter som har septiktank, grunnet at den kommunale hovedledningen er for dårlig til å føre råkloakk, skal tømme tanken hvert 2. år. Kommunen bekoster denne tømmingen. Behov utover dette må bekostes av abonnenten.

10.4 Gebyrregulativ for private vannverk og institusjoner/bedrifter som benytter kommunens vannverk som reservevannkilde.

1. For private vannverk gjelder følgende satser:

Årlig avgift: 175 kr inkl. mva. pr. abonnent. Forbruk: Betales for målt forbruk etter gjeldende sats for vannavgift.

2. For institusjoner og bedrifter gjelder følgende satser:

Årlig avgift - Pris pr. år inkl. mva.:

Vannforbruk pr. år	Sats 2022	Sats 2023
0-5 000 m³	10 220	10 220
5 000 – 10 000 m³	20 430	20 430
10 000 – 20 000 m³	40 850	40 850
20 000 – 40 000 m³	81 700	81 700

Forbruk: Betales for målt forbruk etter gjeldende sats for vannavgift. Pris reguleres i henhold til prisstigning for vannavgiften i Modum kommune.

10.5 Mottak av septikslam for behandling

Kontoret for «Små avløpsanlegg i Drammensregionen» i Lier kommune, har fra 2012 overtatt den kommunale septikrenovasjonen i Modum kommune. Septikslam som blir samlet inn av renovatøren skal leveres for behandling ved Elvika renseanlegg. For levering av septikslam skal det betales en avgift som er lik for alle kommunene som betjenes av tilsynskontoret.

10.6 Tilkoblingsgebyr

Vann	Sats 2022	Sats 2023
Bygg til rent boligformål, pr. boenhet	17 000	17 000
Bygg til ikke rent boligformål, pr. bygg/pr. eiendom	17 000	17 000
Kloakk	17 000	17 000
Bygg til rent boligformål, pr. boenhet	17 000	17 000
Bygg til ikke rent boligformål, pr. bygg/pr. eiendom	17 000	17 000

10.7 Gebyr iht. Forskriftens §1-2c

Gebyr for bestemte tjenester, for eksempel stenging og gjenåpning av vannforsyning, avlesningskontroll og purregebyr	1 300
Kontroll av vannmåler på stedet	0,00
Kontroll av vannmåler ved eksternt laboratorium	Etter faktiske kostnader

10.8 Reduksjon i gebyr iht. Forskriftens § 3-10

Gebyrreduksjon som følge av avbrudd utover 24 timer i vannforsyningen eller utilfredsstillende kvalitet på vannet	410

11. Feiing og tilsyn

Tjenesten er merverdiavgiftspliktig (mva) og er oppgitt med mva. På grunn av overgang til systematisk behovsbasert feiing og tilsyn, er prissystemet endret fra 2021. Feiing av fritidsboliger er også nytt fra 2021.

Det nye systemet er forenklet og baserer seg på at årsavgiften er lik for alle boenheter uavhengig av antall piper, ildsteder og feiefrekvens. For fritidsboliger er det en fastpris, som faktureres etter utført oppdrag.

Brann- og eksplosjonsvernloven § 28 hjemler adgang til at kommunestyret kan fastsette lokal forskrift om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Forskrift om brannforebygging § 17 foreskriver at kommunen skal sørge for at feiing og tilsyn utføres etter behov. Det er feiervesenet som vurderer og fastsetter behovet for feiing og tilsyn.

Tjeneste - beløp i kr inkl. mva.	Pris 2022	Pris 2023
Feiing pr. boenhet pr. år (pris i 2020 er basert på vanligste feierfrekvensen på 2. hvert år)	320 kr pr. år	350 kr pr. år
Feiing og tilsyn pr. fritidsbolig med ildsted – faktureres i etterkant av utført oppdrag	2 780 kr. pr.stk	3 000 kr. pr.stk
Tilsyn pr. boenhet pr. år	630 kr pr. år	670 kr pr. år
Andre tjenester, oppdrag på bestilling og større fyringsanlegg (Eks. fresing av skorstein, feiing og tilsyn med fyringsanlegg som ikke er bolig/fritidsbolig)	1 400 kr pr. time	1 500 kr pr. time

11.1 Alternativ til rivning av bygninger hvor brannvesenet utfører brenning som en del av en varm brannøvelse.

Brenning av hus er ikke et alternativ til rivning. Tillatelse til brenning må omsøkes av tiltakshaver i henhold til plan- og bygningsloven og i tråd med lokal forskrift om brenning. Før eventuell brenning må bygningen miljøsaneres på lik linje som ved riving.

Pris inkl. mva.
Hytte: 60 000 kr.
Bolighus: 80 000 kr
Næringsbygg: Pris fastsettes av brannvesenet for hvert enkelt tilfelle.

11.2 Gebyr for utrykning til unødvendig automatisk utløst brannalarm.

Ved automatisk brannvarsling til Sør-Øst 110 blir brannvesenet kalt ut som en fast prosedyre. Mange slike alarmer er såkalte unødvendige alarmer som skyldes brukerfeil eller teknisk feil på alarmanlegget.

Fra tredje utløste unødvendige alarm fra en bestemt adresse innenfor en periode på 12 måneder, påløper et gebyr til anleggseier på 12 000 kr inkl. mva./utrykning.

12. Gravplasser

Festeavgifter, kremasjonsavgifter og avgift for gravlegging av utenbygdsboende er fritatt for mva. Stell av graver og andre tjenester er belagt med mva.

Alle gravplassene i Modum	Sats 2022	Sats 2023
Avgift, ikke belagt med mva:		
Festeavgift pr grav i 10 år	1 820	1 920
Festeavgift pr grav i 20 år	3 640	3 840
Kremasjonsavgift		
Det krematoriet tar:	Ca. 7 040	Ca. 7 040
Gravlegging av utenbygdsboende		
kiste	7 820	8 500
urne	2 260	2 400
Gravlegging av utenbygdsboende muslimer		
Gebyret betales av kirkelig fellesråd i kommunen vedkommende har hatt bosted i	22 640	25 000

Tjenester, belagt med mva.:	Sats 2022 Inkl. mva.	Sats 2023 Inkl. mva.
Oppretting av støtte	820	900
Bolting av støtte	820	900
Blomsterkasse – innkjøpspris inkl. mva.	1035-1500	1035-1500
Blomsterkasse – nedsetting eks. mva.	820	900
Stell av grav:		
Type A	1 550	1 700
Type B	1 850	2 000
Type C	1 350	1 500
Gravlegat 20 år		
Type A	31 900	34 000
Type B	40 100	42 100
Åmot kirkegård, navnet minnelund, for 40 år		
Kiste/urne med navn på felles minnesmerke i stein	14 400	15 400
Åmot og Heggen kirkegårder, navnet minnelund for 20 år		
Kiste/urne med navn på felles minnesmerke på plate	7 200	7 600
Kiste/urne uten navn på felles minnesmerke	3 600	3 800
Festeavgift minnelund, etter 20 år, pr 10 år*	2 060	2 200
Åmot kirkegård, felles gravminne		
Pr. bronseplate på felles gravminne, maks 4 stk.	7 820	8 300
Obligatorisk gravlegat i 20 år, type B	40 100	42 100

***Bruk av plate på navnet minnelund åpner for feste ut over 20 år. Festeavgift betales som ellers på gravplassene

13. Park og friluftsliv

Hjelp til drift av idrettsanlegg

Parkvesenet utfører plenklipping og gjødsling av fotballbaner og preparering av lysløyper for idrettslagene i kommunen. Ekstratjenester ut over dette må det betales for:

Fotballbaner – ekstratjenester	Sats 2022	Sats 2023

	Inkl mva	Inkl mva
Vertikalskjæring av grasdekke på fotballbaner	3600 kr/bane	3600 kr/bane
Lufting av grasmatta på fotballbaner, sand betales av lagene som tidligere	3600 kr/bane	3600 kr/bane
Resåing, grasfrø betales av lagene som tidligere	3800 kr/bane	3800 kr/bane
Spredning av gjødsel på fotballbaner som kommunen ikke har ansvaret for klipping. Gjødsel betales av idrettslaget selv(ny fra 2023)		1950 kr/bane

Skiløyper - Preparering til renn utenom ordinær arbeidstid:	Sats 2022 Inkl mva	Sats 2023 Inkl mva
Vakt – beredskap lørdag, søndag og helgedag	1030 kr/døgn	1 100 kr/døgn
Vakt – på hverdager	0	0
Kjøring maskin lørdag, søndag og helgedag	1230 kr/time	1 300 kr/time
Kjøring med maskin i uka	1030 kr/time	1 100 kr/time

Park og friluftslivsområder - utleie

Gjelder områdene Stasjonsevja og Ole Einars plass

	Sats 2022 Ikke mva	**Sats 2023 Ikke mva**
Lag og foreninger må bekoste kommunens ekstrautgifter ved spesielle arrangementer på uteområder. Kommunegartner sender regning i etterkant av arrangementet.	Faktiske utgifter	Faktiske utgifter

14. Gebyr for gravetillatelser, kontroll og skilt-/varslingsplaner

Priser er eks. mva. For utleie av skiltpakke er prisen pr. påbegynt måned.

	Gebyr 2022	Gebyr 2023
Gravesøknad inkl. tilsyn og kontroll	3 500	3 700
Utarbeidelse av varslingsplan - liten	1 000	1 100
Utarbeidelse av varslingsplan - stor	3 000	3 200
Utlån av skiltpakke - liten	2 000	2 500
Utlån av skiltpakke - stor	4 000	5 000
Utsetting av skilt, etter medgått tid, pris pr time	900	1 000

Vedlegg 5: Tiltak i planperioden

Aktivt deltagende liv

Strategi/veivalg:
Trygg og god oppvekst
Jobbe forebyggende
Aldersvennlig lokalsamfunn
Frivillig engasjement
Styrket tilknytning til arbeid

Tiltak i 2023:
Samlokalisering av Familiens hus
Kommunedelplan for oppvekst legges fram for politisk behandling etter høringsperioden
Plan for framtidas eldreomsorg ferdigstilles
Styrke satsing på e-helse og velferdsteknologi med 1 mill. kr.

Måleindikatorer

Redusere andel barn som lever i fattigdom

Noen barn vokser opp i familier med dårlig økonomi og opplever at de ikke har like gode muligheter som andre.
Kommunen skal bidra til at alle barn, uavhengig av inntekt, kan få en god oppvekst. Samtidig bør det arbeides for å redusere andelen barn som lever i fattigdom.

Barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt,%	2017	2018	2019	2020
Modum	13,5	12,9	13,3	12,8
Landet	10,7	11,3	11,7	11,7

(Kilde Bufdir, statistikk for 2020 er siste tilgjengelige tall)

Mål: Lavere andel barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt.

Frafall fra skole og yrkesliv skal reduseres

Andel uføretrygdede 18-67 år	2018	2019	2020	2021
Modum	13,0	13,5	14,1	14,4
Landet	10,1	10,5	10,6	10,7

(Kilde SSB)

I Modum er en høyere andel av befolkningen uføretrygdede sammenlignet med landsgjennomsnittet, og det har vært en kraftig økning de siste åra. Vi ser en mer moderat økning nasjonalt.

Mål: Andel uføretrygdede skal reduseres.

Økt attraktivitet

Strategi/veivalg:
Økt attraktivitet for unge og yrkesaktive mennesker
God næringsutvikling
Bærekraftig tjenesteutvikling – opprettholde økonomisk handlefrihet

Tiltak i 2023:
Vedta og følge opp boligplan
Øke bredbåndstilgang for Modums innbyggere
Utarbeide handlingsplan for næringsutvikling
Utrede skolestruktur
Utrede eiendomsskatt

Måleindikatorer

Kommunebarometeret

Kommunebarometeret er en sammenligning mellom kommuner. Modum har de senere år hatt god utvikling på plasseringer:

Plassering i	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Modum	317	220	163	92	61	71

Mål: Plassering bedre enn nummer 50 i Kommunebarometeret innen 2026.

Sysselsetting

Sysselsatte med	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
-bosted i Modum	6827	6926	6737	6885
-arbeidssted i Modum	5736	5913	5756	5717

Mål:
Økt antall sysselsatte med bosted i Modum.
Økt antall sysselsatte med arbeidssted i Modum.

Miljø- og klimavennlig kommune

Strategi/veivalg:
Redusert klimautslipp i kommunen
Sikre innbyggere tilgang til rent drikkevann og godt avløpssystem

Tiltak i 2023:
Klimaplan for Modum legges fram for politisk behandling
Styrke satsing på miljø- og klimavennlig kommune med 500 000 kr.
Investeringer i Bårud renseanlegg, reservevannskilde og ledningsnett.

Måleindikator:
Måleindikatorer fastsettes som del av klimaplan.

Dialog og samarbeid

Strategi/veivalg:
Økt dialog og samhandling med innbyggere, næringsliv, frivillig sektor og andre

Tiltak i 2023:
Utarbeide frivilligstrategi
Bevilger 500 000 kr for å styrke samarbeidet med frivillige.

Utviklingsmål - sentraladministrasjonen

- Stimulerer til selvhjulpenhet og bruk av hverdagsteknologiske løsninger
- Utvikler boområder med varierte boligtyper
- Legger til rette for digital infrastruktur i tråd med nasjonale målsettinger
- Arbeider for et reelt persontogtilbud på Randsfjordbanen
- Jobber systematisk med nytenking for å skape bærekraftige løsninger
- Sørger for god beredskap for å redusere konsekvensen av uønskede hendelser.
- Har ansatte og folkevalgte som opptrer etisk og profesjonelt ansvarlig.
- Har innbyggerperspektivet som utgangspunkt for videreutvikling av metoder og verktøy

Utviklingsmål - undervisningsetaten

- Har gode barnehager og skoler som fremmer barn og unges kompetanse, ferdigheter og holdninger.
- Gir hjelp så tidlig som mulig.
- Fremmer livsmestring og god helse hele livet.
- Tilrettelegger for voksnes læring og kvalifisering for fremtidens arbeidsliv.
- Har åpne sosiale møteplasser og lekeplasser.
- Vurderer fremtidens skolestruktur.
- Har høy grad av åpenhet, deltakelse og muligheter for medvirkning for alle aldersgrupper.
- Arbeider tverrfaglig og målrettet for å sikre god kvalitet i tjenestene.

Utviklingsmål – helse- og sosialetaten

- Utvikler tjenestetilbudet i samsvar med endringene i befolkningssammensetningen:
  - Dreie tjenesteyting for å møte økt press på tjenester
- Arbeider tverrfaglig og målrettet for å sikre god kvalitet i tjenestene:
  - Helhetlig og koordinert tjenesteyting
- Koordinerer og forsterker arbeidet inn mot familier som står uten yrkestilknytning:
  - Styrke tilknytning til arbeidsliv
- Legger til rette for frivillig arbeid og videreutvikler løsninger som gjør det attraktivt og enkelt å bidra som frivillig:
  - Styrke frivillig innsats

Utviklingsmål - kulturetaten

- Tilrettelegger for møteplasser
- Legger til rette for frivillig arbeid og videreutvikler løsninger som gjør det attraktivt og enkelt å bidra som frivillig
    - Frivillighetsstrategi utarbeides
- Legger til rette for gode og trygge møteplasser og aktivitetsfremmende omgivelser som gir varierte muligheter for sosialt samvær, lek og utfoldelse
    - Barn og unge må gis muligheter til å kunne delta på fritidsaktiviteter sammen med andre
    - Barn og unge må gis muligheter til å kunne delta på ferieaktiviteter sammen med andre
    - Arbeid med strategi for kulturskole og bibliotek startes når kulturstrategi/plan er vedtatt
- Stimulere til selvhjulpenhet og bruk av hverdagsteknologiske
- Bruker, formidler og tar vare på Modums kulturarv for framtidige generasjoner
    - Oppfølging av kulturminneplanens handlingsprogram
    - Arbeid med kulturplan/strategi startes

Utviklingsmål – teknisk etat

- Har innbyggerperspektivet som utgangspunkt for videreutvikling av metoder og verktøy.
- Har vann og vassdrag med god eller svært god miljøtilstand.
- Ser boligutbygging i sammenheng med transportløsninger og tilstrekkelig øvrig infrastruktur, som for eksempel vann- og avløpskapasitet.
- Jobber for en bærekraftig og solid infrastruktur, som gir grunnlag for ønsket utvikling og vekst.
- Ser næringsutvikling i sammenheng med transportløsninger og tilstrekkelig øvrig infrastruktur, som for eksempel vann- og avløpskapasitet.

Vedlegg 6: Budsjettpremisser/tekniske forutsetninger

Utenfor etatene:

- Det er lagt til grunn flytende lånerente for 2023 på 4,6 %. For årene 2024 – 2026 er det forutsatt hhv 4,35 %, 4,2 % og 3,8 %
- 3 måneders NIBOR er satt til 3,65 i 2023. For årene 2024 – 2026 er det forutsatt hhv. 3,4 %, 3,25 % og 2,95 %.
- Lønnsvekst settes til 4,2 %
- For skatt og inntektsutjevning er skattenivået de tre siste årene lagt til grunn
- Antall nye flyktninger er satt til 14

Sentraladministrasjonen:

- Det forutsettes at utgifter til legevikarer dekkes av avsatte midler til rekruttere- og beholdetiltak.
- Det forutsettes at utgifter til legevakt holder prognosen.
- Utgifter til lisenser er usikre og kan gi økte utgifter.
- Politisk møtevirksomhet forutsettes tilsvarende budsjett 2022.
- Det settes ikke inn vikar ved fravær.

Undervisning:

- Det er budsjettert med 53 flere plasser i de kommunale barnehagene, og 74 plasser mindre i de private i 2022. Total kapasitet i barnehagene tas ned til sammen 21 plasser.
- Elevtallet skoleåret 22/23 er 1579. Forventet elevtall skoleåret 23/24 er 1557. Det beregnes at Modum fortsatt vil ha flere elever som får spesialundervisning enn landet. Antall gjesteelever forventes å være på om lag samme nivå som 2022.
- SFO-tilbudet er tenkt videreført på samme nivå som i 2022. Ordningen med søskenmoderasjon på tvers av barnehage og SFO fjernes.
- Voksenopplæringen er dimensjonert for å et økende antall bosatte flyktninger i Modum, Sigdal og Krødsherad.

Helse og sosial:

- Stabilt antall plasseringer i barnevernet
- Samme nivå på antall sosialhjelpsøkere som i 2022
- Antall BPA brukere som på 2022 nivå
- Rehabiliteringstilbudet ved Frydenberg flyttes som beskrevet
- Vedtak og antall brukere i tun tilrettelagte tjenester er stabilt som dagens nivå

Kultur:

- Antall brukere/besøkende på sektorens tilbud skal være på samme nivå som 2019

Teknisk:

Flere budsjettforutsetninger er basert på anslag og vil være avhengig av klima, uforutsette hendelser og etterspørsel som ikke lar seg forutse.

- Det forutsettes at Modum Boligeiendom KF dekker alle kostnader for tjenester som leveres fra teknisk etat.
- Foreslåtte gebyrøkninger er lagt til grunn for budsjetterte inntekter
- Serviceavtaler og innkjøp av materialer osv. er budsjettert med samme kostnad som i budsjett 2022.

- Det er forutsatt finansiering med 1 mill. kr fra eiertilskudd fra Modum kraftproduksjon KF, til arbeidet med digitalisering av bygningsarkivet.
- Det er budsjettert innkjøp av 12,34 mill. kWh elektrisitet fra Modum kraftproduksjon KF.
- Det er forutsatt samme fastpris for kjøp av elektrisk kraft på 50 øre/kWh, som i 2022.